

SAN MARCOS

Maach peerdu aaujem Jesucristo igwia jöoi Marcoou phā pumatarr

Chi phātarr. Marcos chan Mateojö Jesús däi ãba iyüü thach khöba, irua nem jaaumamjä thum ich jügucha ūrba, ni irua õor dauderra nem waau-jerrjä thum oobajim ich daúacha. Magua chi mág maach meúa traduciitarr khüunau pöd sii negöon meúa simjö thum ich daúa ootarrjö phābajim, ichdëujä chi Jesús däicha wënurraajerr khüunag jëeu oowi amau jaaumamta phātarr aawai. Mamü Jerusalenpierr arr aawai tale irua chi oon ich daúacha Jesús oojim. Mamü maagwai agtha chi jöiocha khaba sii ëwan siejim. Õrau khñirjuawai ich khäijä ajim aajem Jesús thõopääig pür autarr edaar ëwan ãb börrjöou öpuurnaa i ëudee matarr (14:51-52).

Simón Pedro khapeer anaa (1 Pe. 5:13) Bernabé khod ajim aajem (Col. 4:10), ich Marcos. Mag Pedro khapeer arr aawai irua õrag jaau nürrarr üurjerrta jürr ichdëu phājim anaabá. Ich mág Marcopai ïchab Juan a thüürjeejim; ajapcharan Juan Marcos ajim i thür (Hch. 12:12).

Khan jawaag ají. Chadcha Marcoou Jesuu iekhamatarrta jaau sim, mamü ürcha õrag jaaum ig simün irua nem waumatarrta dawaacha oopi sim. Magua Marcoou oowai Jesús chadcha ich Ëwandam Iewaa atarrta sii ich Aai chogkha bëejim; mag i chog aawai ich Jöoirau nem waupim khõsimpierr wawaagta bëejim. Magua chadcha

ichdëu ley jaaunaa, mepeenjä õor mor eemua
dau daau öbeerpäinaa, amag meeurrau aadéphum
aig irua dawaata ich jua theeg õrag oopiejeejim.
Mag irua nem waumatarr gaai ich jua theeg oop-
ijieb mamh, chikhamnau i juau thõotarrjä deeu
iiu phiidubarm gaaita ürcha õrav i juau theeg oo-
jierram. Maguata peer libro järrchapaím Marcoou
aata jaau sim (11:1–16:18).

*Juan õor pör choomieu Œwandam iek jaau nərrarr
(Mt 3:1-12; Lc 3:1-9; Jn 1:19-28)*

¹ Warrcha maach peerdajem iek jawaag Jesu-
cristo Œwandam Iewaa bëetarran mugta ajim aajem:

² Warr jöoringar Œwandam i jaaumie Isaías khararrag
Œwandamau ich iek phäpiewai ich Chaai püijuuta
jaaujim anaabá. Pari mag ich Chaai püiju na
deuem igwia ich Chaairagta magjim anhm:

“Iewaa, mua pü na mch iek jaaujem püiju.

Mag wounauta pü na pü maju ee õrag pü barju ja-
jawagmaju, thumaam khunau pü iek ûrm
khösi sñi pü nü naamkhñir” ajim anhm. (*Mal.
3:1*)

³ “Mag woun ajappai õor barba aajem aar
sñejemuata ich aar õor barbaimaawai pü
jaauumamua, ‘Ya maach Pör bëeimü sim’ a
jaaumaju, pü igwia.

Mag pü igmamua, ‘I bëeju nawe pääch thäär khñir
khaugbat’ a jaaumaju, thäraucha khösi pü
iek ükhamkhñir.” (*Is. 40:3*)

Magta ajim aajem Œwandamau ich Iewaag, Juan
igwia.

⁴ Mag chi Êwandum Iewaa maju na i jaau nərrarr Juan ajim aajem, chi õor pör choomie. War-garwe chi Juan igwia mag nərraju jaautarr aawaita chadcha thum ich agjoo öbëbërgmamua Juanau õrag, “Pāach khaibag ãsie ewag khñirjuwia, Êwandumag chugpaapi jéeuwia, mürug pāach pör choopibat; magbaawai Êwandumau chadcha pāar khaibag chugpaapüju” a jaaujeejim anaabá.

⁵ Mag irua jaau nərrum ūrbaawai bëejeejim aajem: Judea durram khñun dūi Jerusalén phöbör eem khñunpa, i iek ūraan. Mag amach jügħucha ūrwia, ãsie ewag amach khaibag khñirjuwia, meerba jaunaam amach pör choopibaawai, Juanau am pör choopümajim aajem, dōjā Jordán ee.

⁶ Juan chi õor pör choomie khajūan camello ëu dënta kha sħejim aajem. I āi jüajemjā nemħeu dën ajim aajem. Maagwai irua khoojerr, asphit ajim anaabá pamiel dūi. ⁷ Mag wounau õrag jaauwai, “Mug ed gaai mu ëudee jöpcha woun ãb bëejugi” aajeejim anum. “Ma mu khñaijā ürcha iek theeg sim. Mag mu khñaijā ürħu u iek theeg siewaita mu chan mug chirum aig sii i chogħkaagħpajjā serbiiba chirum. ⁸ Muan sii dödamaupai pāar pör choo chirum. Pari ichcha bëem ed gaai ichdēun pārag ich Êwandum Akhaarchata deejugui” aajeejim aajem õrag, mag Jesú斯 bëeju igwia.

*Juanau Jesú斯 pör chootarr
(Mt 3:13-17; Lc 3:21-22)*

⁹ Mag Juanau õor pör choo nərrum jaarta Jesucristo Êwandum Iewaa bëejiem aajem, Galilea durram phöbör Nazaretmua. Mag ich aig pierrwai Juanau dōjā Jordán ee i pör choopüjjim aajem.

¹⁰ Mag pör choowia dö eemua öbéraau oowai, edaujāata weeudubaadēm eemua Ŋwandam Akhaarta duburjōo khitum i gaai jupcheeg wewewē urum oojim anum. ¹¹ Magbarm ee īchab ügharmua ñor iekjō, “Iewaa, puuta mū Chaai machdēu jāsehne wai chitumhū; pu gaaimua mū onee chiraajem” abarmjā ūrjim aajem.

*Dösātau Jesú斯 khūgurju ēkhatarr
(Mt 4:1-11; Lc 4:1-13)*

¹² Mag pör choo aaipawi i durrpabaadēm ee, ich Ŋwandam Akharaucha warp ñor chukag ee i warrjim aajem. ¹³ Mag mam mawia cuarenta días sñejim anaabá, durr warp ñor chukag ee, maach khoojem nemkham ee. Mag i sim aigta dösātau bëewia irig sëukhabaichéjim anaabá, i khūgur awaag. Maigmua chi dösät petarr īudee jūrr Ŋwandam chognaanauta ügharmua bëewia i khīir jāsenkhachéjierram aajem.

Jesuu warrpem Galilea durr Ŋwandam iek jaubaaderr

(Mt 4:12-17; Lc 4:14-15)

¹⁴ Mag khur Jesú斯 majim aajem Galilea durr, õrag “Ŋwandamau ñor thumta ich dënkhā aum khōsi sim” a jawaan. Mag i maawai rey Erodeeu Juan pur auwi cárcel deg püitarr khur ajim aajem.

¹⁵ Mag Ŋwandam iek jawaanta marr aawai ichpai igwia jaaumamua, “Warrgurwe Ŋwandamau Juan īudee woun ãb püiju a jaaujerr īsta barbaichémgui” ajim anum. “Maagwai īsin chad Ŋwandamau thumaam khūn ich dënkhā aum khōsita sim. Pari magaagan pāach khaibag ãsie ewag khīirjunaa

iseg nūm däi thāraucha maach peerduajem iekta ükhabat” aajeejim aajem ich Jesuucha õrag.

*Dö uamien jayap Jesuu ich däi thürphē arrtarr
(Mt 4:18-22; Lc 5:1-11)*

16 Biek äb Jesús thürrdö Galilea anum igaau nürrümua õor numí dö ureü nūm ooimajim aajem. Makhün Simón ajim aajem ich naam Andrés anum däi. Ich makhün dö uamien ajim aajem.
17 Makhünag Jesuu, —Idëu pääch red puawia mu düita wëttarau ajim anum. Ich jäg pääch mug sii dö ua gaaipai nūmjö, mug atag jürr mu iek õrag jaau gaaipaita nüsijugui ajim anum amag.

18 Mag chadcha amachig magbarm bürre amach red puawia Jesús däi éréujim aajem. **19** Mag éréubaadeeu ag atkhajärpai deeu õor numí botedam ee amach red thürrdu sisiđum kha nūm ooimajim aajem. Makhün jöoi Zebedeo chaain ajim aajem, Santiago Juan däi. **20** Makhünjä Jesuu éeurrjim anaabá ich däi. Magbaa amach aai Zebedeo ich phidkhaajem khün däi bote ee puawia i däi wëtjim aajem.

*Jesuu woun äb dösät bënëu baarjerr monaautarr
(Lc 4:31-37)*

21 Mag wëtwi, Capernaum phöbör ee barwia, juu üuijem ed aadeewai, judionaan Ëwandam iek jaaujem ee mawia, õrag Ëwandam iek jaaubaadéjim aajem, ich Jesuu. **22** Mag irua jaaumam ūrwia, aig õor i iek ū narr khün jügderra naajim aajem, amachdëu ūrwai Jesuu jürr Moiseeu ley phä puarr jawaag chi khaphüm khaphüm aajem khün

khāyaujā jaau khapcha jaaumam ūrwia. ²³ Mag Jesuu Ņwandam iek jaau sim aig woun āb mor ee bēn khaibgam wai sim sīejim aajem. ²⁴ Mag wounau Jesús oo athaawai chi bēn i mor ee simuata thet äa anaa irig,—Jesús Nazaretpierr! Idēu maar sīi khajapha sīubá ajim anum. Puan sīi maar öpääinta urum. Mua pū khapha chirumgui ajim anum, pū jammua urú. Pū Ņwandam Iewaa ügtharmua bëetarr khabahab, warrgurwe Ņwandamau püiju a jaaujerr ajim anaabá irig chi mepeer garmua.

²⁵ Magbaawai jūrr Jesuu chi meperagta meeukhanaa,—Khīu abá. Puchta warag jāg woun mor eemua öbérbaad ajim anum.

²⁶ Jesuu mag iekhabaa, chi mepeer mag woun mor eemua wiwiug öbérbaadeeu, warre jēkhut phaphargpūiwia, chi wounta iek chuk pūajim anaabá. ²⁷ Örau amach daúa mag oobaawai dauderraan nūm iekhau amach wir aigpai, “Jāga jāg wounau iekhaawai meperaupa i ipierraan nūma?” anaajim aajem. ²⁸ Jesuu mag woun mor eem mepeer jurbapūim jöpchata Galilea durr ee maimua ag bigaau phöbördam nūnūidum eem magwe khakhapdō jöisijim aajem.

*Simón phaauhūan Jesuu monaaupūitarr
(Mt 8:14-15; Lc 4:38-39)*

²⁹ Mag judionaan Ņwandam iek jaaujem deg Jesuu õrag Ņwandam iek jaau sīewia öbéraau igbaadējim aajem, Simón Andrés däi joobaajerr di aar. Mag i mam däi i khapeen numí wëtjim aajem. Makħħūn, Santiago ajim aajem Juan däi. ³⁰ Mag wëtwia Jesús deg pabaimaawai aiguim

khuunau irig jaaujim aajem, Simón phaauhua put ee khuuumieu mor mas sim. ³¹ Ichig mag jaaubaa, aar dubwia, i juu gaai purnaa ügthaag phiriu aujim anaabá. Mag phiriu atham bürre chi khuuumiejä thumbabaadeewai warag phiiduwia am jāogim aajem.

*Khuubaadëm ee Jesuu õor pöm monaaupüitarr
(Mt 8:16-17; Lc 4:40-41)*

³² Maimua ya edau khuubaadëm ee, õrau amach aaunaan khamor machag khuuripierr wai narr khuun d*ü*i dösät bénëu süsidumpa Jesús aig waibéemajim aajem. ³³ Mag warag thum phöbör eem khuun büewia i sim di aig puertdi igaauta daaugajärm magwe pos aphöbaadëjim anaabá. ³⁴ Mag, sü khajapham khamor machag khuuripierr wai süsidum ich aig aubéemarr khuun monaaumam d*ü*i īchab mepeenpa õor mor ee süsid arr jür wérpmajim aajem. Chi mepeenau i khaphu naajim anaabá, i chadcha Īwandam Iewaakha sim. Mamu ich Jesuu büurjä amag iekhapiba aajeejim aajem.

*Jesuu Galilea durr Īwandam iek jaau phürrdu
nürrarr
(Lc 4:42-44)*

³⁵ Jesuu ichdüu mag õor pöm monaautarr ag noram edaraawe phiiduwia phöbör igaau warphaa-pai ich ap majim aajem, õor chukag ee, Īwandamag jüwaan. ³⁶ Magbaawai Simonau tagam khuun ich khapeen d*ü*imua i jür wünr*ü*rawi oobaimaawai ³⁷ irig jaaujierram aajem, õor thumaam khuunau mag i jür wünr*ü*am.

³⁸ Mamu magbaawai jürr ichdüu amag magjim anum:

—Chawag dewam phöbör dakhapaim aarta wëttarau, jūrr mamaam khunagjā Ēwandum iek agjō jawaag. Warrjā mag jawaanta m̄ bēejimgui ajim anaabá.

39 Ich mag Jesuu Galilea durr õor n̄nhidampierr Ēwandum iek jaau n̄rranaa judionaan Ēwandum iek jaaujem degjā jaaujeejim aajem. Mag n̄rr̄mua õor mor ee mepeer khaigbam wai s̄sidumjā warre dau daau öbeerpüi maajeejim anaabá.

Jesuu woun āb kokobé bënëu bar sierr mon-aaupäitarr

(Mt 8:16-17; Lc 4:40-41)

40 Biek āb woun phē kha dodoso sim Jesús aig bëewia i khīrphee kanieu phōbkhachëwia irig, —Pua khōs chirum khai, m̄g ph̄edau warre m̄ gaaimua chugpaabapüi aichëjim anum irig.

41-42 Magbaa Jesuu i dau aug khaugwi i gaai purnaa irig, —Mua p̄a monaaupäim khōsi chirum. Monaaau chirsi magan ajim anum irig. **43-44** Magwia Jesuu irig, Mua m̄g p̄uch monaaubarm oob õrag jawam ajim anum. Magju khāai nacha Jerusalén mawia Aai i jēeujem degam phadēg p̄uch mor oopibaimá. Maimua Moiseeu iek ph̄tarr gaai jaau simjō p̄uch monaaubarm paar nemchaain ofrendakha deebá ajim anum, p̄uch m̄g monakha chirsim õrag khap amkhīir.

45 Mam̄ Jesuu mag ich monaautarr õrag jaaupiba arrta ich n̄rr̄ampierr jaaubaadëjim anaabá. Mag gaaimua Jesús tag phöbör ee parhooba öbérju khaba, õor chukag ch̄uita s̄sijim

aajem. Mamu magum ãba, mam phöbör igaau i sim aar durrpierram khuun i aarbaarjeejim anaabá.

2

*Jesuu woun ãb khapá juser khitum monaautarr
(Mt 9:1-8; Lc 5:17-26)*

¹ Jesuu mag woun monaaupäitarr khur khääi khapancha khaba num ee, phöbör Capernaum anumug majim aajem. Mag mawia barbaimaawai s*ii* phöbör eem khuunau i barbaimam khakhapdö jöisijim anaabá. ² Mag amachdëu i deg pabaichëm khaug athaawai aig bëe thunumua õor pöm pos s*ii* puertdi igaau magwe phëu thunuisijim anum. Jesuu mag pos thunum khuunag Œwandam iek jaau s*iejim* aajem. ³ Mag num ee õor jayapam khuunau woun ãb khapá juser khitumta pa burkham gaai jiir aibëejierram aajem. ⁴ Mag aibëewi Jesús sim aar mag woun wai dubaag ēkha naajim aajem; pari mag puertdi igaau õor phëu thunum khurau pöd ierrag wai dubju khaba aawai, ügthaan dihëu ûr waaidatkhawia, chi Jesús sim ûru dihëu magar auwi, chi pa burkham gaai jügadau jükhanaa mag chi khapá juser khitum eeg jiir burrpäijierram anaabá, Jesús sim aigcha, amach aaunaan monaaupäiju khaphu narr aawai. ⁵ Jesuu amau mag khuirju numjä khaphu s*ier* aawai chi khapá juser khitumugta, —Pu pekau thum ya mua chugpaabapäimgui ajim anum.

⁶ Mamu mag iekhabarm ūrwia Œwandam iek jawaag ithee chi machnaan aig narr khuunau amach wir aigpai, ⁷ “*Ma chijäg* wounta Œwandam

dau na mag khaigba i jūur iekha sīma? Āba Ņwandamau khabam chan maach pekau chugpaa auba aajem” ajierram anum. ⁸ Mamu amau amach ödegpai mag khīrju nāmjā Jesuu khaphu sīerr aawai amag,—¿Pārau khanthee pāach ödegjāg khaigbata khīrju nāma? ajim anaabá. ⁹ ¿Wa mag pekau chugpaabarmjā dau daau ooba naawai pārau khīrjuawai chadcha phithurg chukhu thumaam khūnau mag iekhaju aai nām a nāwa? Mamu mua irig, “Phiiduwia puch pa būrkham ābamug phē auwia petá” akhiin, òrau amach daúacha ooju, i monaau sīsi wa monaauba khāijā ich mag sīsim. Magua pārau mu dēnjo chan cha mua jawaagpamjō abajugui ajim anum. ¹⁰ Mamu m̄ch chi Emkhooi Iewaa Ņwandamau ich juapá deetarrau chadcha mug jēb gaai òor pekaujā chugpaaaju aai chirum pārag khap amkhīr, mua pārag oopikhimgui ajim anum.

¹¹ Magnaa chi khapá j̄aser khitumugta, — Phiiduwia, puch put ābamug juurwia, puch diig petá ajim anum.

¹² Magbaawai ag bürre chadcha phiiduwia, ich wai b̄etarr pa būrkham d̄i ich putpa ābamug phē auwia, thumaam khūn dakhīr nem moná dawag öbérbaadējim anaabá. Mag öbérbaadēm oowi aig narr khūn dauderraanu sīsim anum. Mag nām iekhau Ņwandam thö iekhamamua, “Ņwandam, ag na marau būrjā mug nem ooba aajemta īsta chadcha pua marag puch jua theeg oopibarm. Puchta chadcha chi jua thierriu Ņwandam” anaajim aajem, irig jēeumamua.

*Jesuu Leví ich düi ëeurrtaarr
(Mt 9:9; Lc 5:27-28)*

¹³ Jesuu Capernaum phöbör ee mag woun monaautarr khur petajim aajem deeu Galilea thärrdöog. Mag mawia i barbaimaawai, ich aig jürram khäun phëphëukhamua õor pos aadeewai, amag Ëwandam iek jaaubaadëjim aajem. ¹⁴ Mag jaaau sëwi petaau jöoi äb Alfeo anum iewaa Leví anumta ooimajim anum. Mag Leví Romaam gobierno dën dëbpaar jëeujem arr aawai õrau ichig dëbpaar phagaan bëejem ag mes bigaau pär sëejim anum. Mag oobaimaawaita Jesuu irig, “Mu düi marrau” abaawai, phiidawi, chadcha i düi petajim anaabá, i kha ogduba nürraag.

*¿Khan jägwia Jesús pekaupan düi thach khoojeejí?
(Mt 9:10-13; Lc 5:29-32)*

¹⁵ Biek äb Jesús ich khapeen düi Leví di aig thach khö sëejim aajem. Maig naajim aajem ïchab ich Leví khapeen agjö gobierno dën dëbpaar jëeujem khäun. Maimua ïchab õor khapan i êudee bëetarr aawai amach khaibagau thärrphöokham khäunpa aig thunaajim aajem, Jesús düi äbam mes gaai thach khoowai. ¹⁶ Mag i makħäun düi äba thach khö sim aig fariseonaanau Ëwandam iek jawaag chi machnaan düimua chi Jesús düi wënurraajerr khäunagta jëeuchëjierram anum:

—Jäga jäg pär maestro sii dëbpaar jëeujem khäun düi pekau pöm sësidum khäunpa äba thach khö sii ajierram anum.

¹⁷ Mamu amau mag iekhabarm ūrwia Jesuu amag magjim anum:

—Kha monakha n̄um kh̄unau chan doctor igba aajem. Mor masim kh̄unta doctor iigjem. M̄ chan b̄ürjā pekau chukhu wajapha khithēem aajem kh̄un juraanjā b̄eeba, m̄un ūor pekau pōoma khithēem kh̄un peerdu awaanta b̄ejimgui ajim anaabá, kh̄irjug iur aumkh̄ir. Maguata mag am pekau pōm n̄mjā igba, am d̄ui thach khō chirabahab ajim an̄um, amjā Īwandam d̄enkha awaag.

¿Khan jāgwi Jesús khapeen s̄urkhaba aajeejī?
(Mt 9:14-17; Lc 5:33-39)

¹⁸ Khāai āb fariseonaan igar n̄um kh̄un Juan chi ūor pōr choomie khapeen d̄ui thach khōba s̄urkha naajim aajem. Mag n̄um ee ūrau Jesús sim aar w̄etwia irig maguimajierram an̄um:

—Fariseonaan igar n̄um kh̄un maimua Juan khapeenjā s̄urkha n̄umta, ¿khan jāgwia p̄u d̄ui w̄enurraajem kh̄unta jāg s̄urkhaba n̄u? ajierram an̄um.

¹⁹ Magbaa Jesuu amag magjim an̄um:

—Pārau oowai, ¿chi jua p̄r sim woun onee ich ūai d̄ui thach khō n̄umich, irua ūor ich jua p̄r n̄um ee thürtarr kh̄un s̄ū b̄eewia ökh̄irjuu ohoodö naajē, s̄urkhaawai b̄ürjā thach khōba? Magba aajem. ²⁰ Magua ich agjō m̄ d̄ui w̄enurraajem kh̄unjā s̄urkhaba n̄um. Am s̄urkhajuun, mug atag m̄ am jaaijō am d̄ui chitum p̄r atham ed gayan chadau am amach kh̄irauta s̄urkhawia īchab thachjā khōba n̄aisip aju, gaai machgau. Mam̄ m̄ugwaiwe chan am s̄urkhaju khaba n̄umgui ajim an̄um, agtha m̄ am d̄ui chiraawai.

²¹ Magnaa, 'Pāadē kh̄irjubat ajim an̄um. Pāraun chadcha pāach jōoinau jaaujerrjō thach khōba

sərkha nəm. Mamə pārau jāg mua iek iiur jaau chirəmjā khōsinaa agjö warrgarm khiijug chi jöojā agtha khōsi wēnərrəmən, magan mag khiijugan sīi put iiur auwia jūrr khajūa jöoi gaai phēekhabarmjöta sīsim. Ābmua khāijā put iiuriu khajūa jöoi gaai phēekhakhiin, mag put iiur i pāchdubaadēmu chi kha sim ee thərrdubaadeeu warag ich warr sīerr khāaijā nem wāg sīsiju. Magua chi mu iek ükha simua chan mug iek iiur mua jaau chitəmjā ükhanaa pōd amach jöoin ijā agjö ürkhaju khaba simgui ajim anum. ²² Wa magbam khai, vino òrr achpamkhīr nemhēu jöoi dēn thūrkha sim ee pəbarmjöta aju: Chi vino òrr achpabaadeewai, chi nemhēu jōoiraasīewai, āwatba jēgdubaadee chi vinojā ārbaadēm dūi chi nemhēujā ya tag serbiiba sīsiju. Maguata vino òrr achpamkhīran, agjö nemhēu iiur eeta pəajemgui ajim anum amag.

Jesuu khan nemta jua üuijem ed wauju aai sī a jaautarr

(Mt 12:1-8; Lc 6:1-5)

²³ Khāai āb jua üuijem ed Jesús ich khapeen dūi trigodö ee dich wētumua chi khapeenau trigo phierr ahaug wētmajim aajem. ²⁴ Mag trigo phierr nūm oowia Moiseeu Ŋwandam iek phā pəatarr wajapcha ürkhaajem khūnau Jesuug, —Pudē oobá: Jua üi nūm ed aawai būrjā phidkhaju khaba nūmta pə khapeenau jāg trigo phierrnaa khō wēnərrəmwai ajierram anum. ¿Pua chan khaugbahab ajierram anum, jāgpai phierr nūmjā nem pōm eeu nūm dūi āba sim?

²⁵ Magbaa jūrr Jesuu amag magjim anum:

—Mamu ḥkhani mu khapeenau khaigba abar? Magan ḥpārāu chan Ěwandam iek phā sim gaai thū̄rwai bū̄rjā khaugbata aajeeb, rey David khakhitarrau ich khapeen düimua amach jāsöö aphöbaadee pan khötarr? ²⁶ Pārāu khaphu nūmgu ajim anum, warr Abiatar phadnaan pörkha sim jaar David ich khapeen dūi Aai i jēeujem deg dub-wia ag ee pan ofrendajō Ěwandam ithee wai narr khöpäitarr. Mag pan parhoobam khunau khöju khaba, āba phadēupaita khöju aai sīejim anaabá. Mag sīerrta ichdēujā khöwi ich khapeenagjā dee-jimgui ajim anum amag. Mamu mag khötarr paarjā Ěwandamau am chig abajim.

²⁷ Jesuu amag mag iekhawi ichdēupai deeu ūmaai amag magjim anum:

—Jua ūijem edan, ūu ūordam juu ūi wēnurramkhūirta Ěwandamau deejim; mamu mag num chan mag juu ūijem ed surkha wēnurrum gaaimuata maach ūu wēnurrum anum khabam. ²⁸ Maguata much chi Emkhooi Iewaa mug jēb gaaijā iek theeg chirumuata thumaam khunag khan nemta wauju aai nu a jaauju aai chirumgu ajim anum, juu ūijem ed awiajā.

3

*Woun āb juu jusar khitarr
(Mt 12:9-14; Lc 6:6-11)*

¹ Biek āb deeu juu ūijem ed Jesús mawi Judentinaan Ěwandam iek jaaujem deg dubimajim aajem. Maig woun āb ooimajim anum thoom juadām jusar khitum. ² Maig naajim aajem īchab fariseonaan, Moiseeu Ěwandam iek phā puatarr

wajapcha սարkhaajem khան. Makhaնnau Je-suug bսrjā dau thōba naajim anսm, amach dakhīir Jesuu jua սuijem ed mag woun mon-aubapääiwai irig, “Jägan pua chan jua սuijem edjā սարkhabata chirab” a iekhaag, mag nսm düi īchab magum gaaimua thethem khանnagjā i khaibag waapi jawaag. ³ Mamւ Jesuu amau mag khīirju nսm khaphս sīerr aawai warag chi jua յսar khitumugta, —Phiidւwia dayag pidú, maimua mau օor jārr dսnսsubaichē ajim anսm.

⁴ Magnaa jūrr chi fariseonaanagta, —Pārau oowai չkhan nemta maadēu wauju aai nւ ajim anսm, jua սuijem ed? ՞Oordam düi ajapha aju wa օor khaibag wauju? ՞Or peerdu auju, wa օor thōoju? ՞Khani սucha sī? a jēeujim anսm amag.

Mamւ amachig mag jēeutarr ni մbmuajā bսrjā i iek սkhabajierram anaabá. ⁵ Mag ni մbmuajā ich iek սkhaba abaawai amag khīir masi eerpanaa warag ökhīirjuu aadējim anսm, ichdēu oowai amau bսrjā wir aig amach khapeen dau ee aug khaugba nսm oowia. Magwia chi jua յսar khitumugta, —Dayag jua սhabá ajim anսm.

Mag chadcha i ipierr սgthaag jua սhabaawai warre jua monakkha sīsijim anaabá. ⁶ Mag chi fariseonaanau amach dakhīir mag woundam monaabapääim oobaawai khīir machgau warag amachta daau paaukhabaadējierram aajem. Maimua rey Erodes igarm khանn chi thethemnaan düi մba biirdւwia, “Jäga akhiin maadēu jäg Jesús pւr auwia thōopülkhamgui” a khīirju nհisijim anaabá.

Jesuu Galilea thrrdö igaau õor pöm monaaupäitarr

⁷ Maigmua Jesuu ich khapeen ich d^üi phë arrjim aajem, ich ag Galilea eepai thrrdö pöoma simug. Mag i mam d^üi õor khapaana Galileapien Judeapienpa wëtjim aajem. ⁸ Jesuu mag õor mor masim khun monaau nrram a ürphöbaadeewai õor pöoma i aig bëe thnnisijim anaabá: Jerusalenpien, phöbör Idumea anum aram khun, döjä Jordán anum ee edau öbeerjem garm khun, maimua phöbör Sidón anum d^üi Tiro dakha phöbördam nnaidum eem khunpa bëejierram aajem. ⁹ Mag õor pöm bëe thnnaawaita Jesuu ich khapeenag ya ag nawe jaau wai s^{le}jim aajem, sⁱⁱ ich ithee bote kh^{ir} khaug wai naamkh^{ir}, atcha õor pöm aadeewai thet ich ph^{ee}euthu aum uguag ee waaiduag. ¹⁰ Ich mag ed Jesuu õor pöoma monaaukhap^üijim aajem. Mag õor pöm monaaumam amach daúa oo narr aawaita warag j^ürram khunnau i gaai juacha p^{ur}chëm iigjeejim anaabá, amachjä monaaumkh^{ir}.

¹¹ Mag õor pöm wëjööm ee naajim aajem ïchab, mor ee thõthõrrösöm bën paraa s^sidum khun. Magum khunnau Jesús oowai warag aig bëenaa, i kh^{ir}phee kanieu phöbkhanaa wiwiukhamuata, “Puun chadcha Êwandam Iewaau” aajeejim anum. ¹² Mamu Jesuu chi mepeenag meeurrtau s^siujejjim anaabá, thumaam khun j^ügdaar mag ich jaau wënrram uguag.

*Jesuu ich däi ogdaba wënurrakħiir doce jür autarr
 (Mt 10:1-4; Lc 6:12-16)*

¹³ Mag Jesuu õor põm monaau nərrarr khur durrsī gaai waaidawia ich däi wënurrarr khun eem ichdēu khōsim khun ich aig thürkha aujim aajem. ¹⁴ Mag ich aig thürkha auwia mag õor kapan ich däi wënurrum khun eem ichdēucha doce jür aujim aajem, ich iek õor ee jaau wënurrakħiir püyaag. Ich makħunta ich iek jaaujem khunkha thürjim aajem, apostolnaan. ¹⁵ Maimua mag doce jür autarr khunag īchab ich jua theegjā deejim aajem, ich dēnjo õor mor masim khun monaunaa mor ee mepeer khaibam sīsidampa jür wérpmamkhīr. ¹⁶ Mag ichdēu doce jür autarr khun thür, mukħun ajim:

Simón, (ichpai Jesuu Pedro a thürjim);

¹⁷ Santiago, jöoi Zebedeo iewaa, (ichpai īchab Jacobo aajeejim);

Juan, agjö jöoi Zebedeo iewaa, chi Santiago eeum;
 (Makħun Santiago Juan dūita amach numwe Jesuu “Boanerges” a thürjim aajem, am ibbar wau thür; mag “Boanerges” a sim aiguin, khōrg pagħumjō sīerrjēem a simu.)

Maimua mag tag

¹⁸ Andrés,

Felipe,

Bartolomé,

Mateo, (ichpai Leví a thür sīejim);

Tomás,

Santiago, chi Alfeo iewaa, (ichpai agjö Jacobo a thür sīejim);

Tadeo, (ichpai Judas anaa Lebeo aajeejim);

Simón chi Cananista, maimua

¹⁹ Judas Iscariote, (ich maguata ewag pawi thethem khuunag Jesús pur deeju ajima, i thoomkhiir).

Mag ich khapeen ich däicha ogduba wenrraju khuun jurkha auwi degag beejierram aajem.

*Õor iek meperauta Jesuug juapá dee síejam
(Mt 12:22-32; Lc 11:14-23; 12:10)*

²⁰ Mag beewi õrau i deg pabaichëm khaug athaawai i aig õor pöoma biirdubaadëjim aajem. Mag õor pöm bee thunaawai büurja juu par khabam gaaimua Jesuja thach khöba ni i khapeenja pöd thach khöba naajim aajem. ²¹ Jesús aar mag õor pöm jürr phëphëeukham gaaimua pöd thachja khöba sim a ñur athaawai chi khodnaanaau i awaan wetjierram aajem, lökiebaadeewaita mag thachja khöba simp*ii* awia.

²² Mag num düi ìchab Moiseeu Êwandam iek phäpuatarr jawaag chi machnaan Jerusalén phöbör eemua bëetarr khuunauja i igwia, "Jään dösatnaan pör Beelzebú aajem düi khapeerkha síewai ag juapaauta jäg õor mor eem mepeenja dau daau jurkhuui nurrabahab" anaajim aajem.

²³ Mama am mag iekha num ich Jesuu khaphäsíerr aawai warag ich aig am thärkha auwi amag, —Mua pärag jéeu ookhimgui ajim anum: ¿Pärau khiiirjuawai meperau ichdëupai wir aig ichjöm khuun dawag jurkhuuiju khai? Meperau chan bën khaigbam chawag jurba aajemgui ajim anum. ²⁴ Gobiernoou khäija õor pöm ich igar thunum järrcha thoonaa amach wir aigpai werbëpikhiin, amach wir aigpai öbapäaiwai mag gobierno ich

mag nem juu theeg sīerrabaju. ²⁵ Wa magbam khai, woun āb ich chaain dūipai meeukhawi amach wir aigpai wērbukhiin, warag aaidāju. ²⁶ Ich agjōta simgui ajim anām, mepeerjā. Meperau wir aig amach eepai juurhi phiriupūikhiin, magan warre amach öpūijuuta ēkha phöbaadēm.

²⁷ Magnaa amag, 'Pāadē mū sēu awi wajapha khīirjubat ajim anām. ¿Khaíu māg nām aig sīi āb jierrnem wajapham dūi ich di thūa sim aig dubwi i nem jīgkhaju khai? Sīi khabanaam khūunau wa i khāai ürūucharamua i ibūur auwi khabam chan pōd i nem jīgkhabam. Ich agjōta sīebahab ajim anām, mepeerjā. Mū i khāai juu theeg khaba chirakhiin, muajā pōd òor mor eem mepeen jāg dau daau jūr wērbajugui ajim anām.

²⁸ Mag iekhamamua ich Jesuupai amag magjim aajem: 'Pāadē pāach jügħucha wajapha ūrbat cha mua jawaagpam: Ěwandamaun chadcha òor khaibag thumaa chugpaaju, am parhoob iekhamarrpa thum. ²⁹ Mamū pekau āb sim, maan mua Ěwandam Akhaar juu theegau nem wau chitām oo nāmta warag mepeer gaai thā nāmħu. Mag pekau chan Ěwandamau būrjā perdonaabamgui ajim anām, i Akhaar igwiata mag iekha naawai. Magua Ěwandam Akhaar igwiata mag khaigba iekhamun, mag wounan Ěwandam dūi iekkhōr pōomata ich mag chirsijugui ajim anām, perdonaajā khaugba.

³⁰ Jesuu amag mag iekhatarran, Moiseeu Ěwandam iek phā puarr jawaag chi machnaanau ich Jesús igwia ‘Jāan Beelzebú dūi khapeerkha

s̄iewaita jāg nem jua theeg õor mor eem mepeenjā jurkh̄ui n̄urrum” a iekha narr aawai ajim aajem.

Jesús eeugpeenau amach ād d̄aimua i d̄ui iekham ig narr

(Mt 12:46-50; Lc 8:19-21)

31 Mag n̄am ee ich Jesús ād i eeugpeen d̄ui i aig b̄eejierram aajem. Mam̄ s̄i õor p̄om th̄anum khurau p̄od i aar dubba, daaugajārpai n̄aisiwia jūrr amach garmuata dawag i th̄er naajim aajem.
32 Magbaawai i aig narr kh̄unau irig, —P̄u ādau p̄u eeugpeen d̄aimua p̄u ūph̄uinpa daaugajār p̄u jūr wēn̄rrum, p̄u d̄ui iekhaag aajem a jaaujierram an̄um irig.

33 Magbaa ichd̄eu amag, —¿Chijā agá mag m̄u ād, maimua chijā kh̄un agá mag m̄u eeugpeen? ajim an̄um.

34 Magnaa ich bigaau ohoodö narr kh̄unag eerpanaa magjim an̄um:

—Cham̄ kh̄unta m̄u ād anaa m̄u eeugpeenau.

35 M̄ur̄gan Ēwandamau kh̄osimjō nem wau n̄am kh̄unta m̄u ād anaa m̄u ūph̄uinau, maimua īchab makh̄unta m̄u khodnaanau ajim an̄um amag.

4

*Wounau nemjūr dau phōthurtarr ag nem īkhāa
(Mt 13:1-9; Lc 8:4-8)*

1 Deeu ūmaai Jesuu Galilea th̄rrdö igaau Ēwandam iek õrag jaaubaadējim aajem. Mag irua jaau sim ūurwai, s̄i õor p̄ooma ich bigaau pos ph̄urbaadeewai, aig bote s̄ierr ee waaid̄wia, dö jārraapai oo jōisijim aajem, jūrr mammua jawaag. Magbaawai õor p̄om mag th̄narrau

durrpaimuata i iek ūr naajim aajem. ² Mag mos igaau õor pos thunumug ejemplodampa jaaumamua, —Mua pārag nem īgkhaadam jaaukhim; wajapha mu iek ūrbat ajim anum.

³ Maimua magjim aajem:

—Biek āb, woun āb trigo dau phöon majimgui ajim anum. ⁴ Mag mawi chi nemjīir dau irua phötarr, ãaurag bü diichjem ee burrjim aajem. Magbaa nemchaain bëewia sīi thumaa khökhüipüijim aajem. ⁵ Maimua ãaur khüan sīi mokpör jojoodög eeta burrjim aajem, ajappai jēb chukhu sierr ee. Makħħunan chi tharrphēen üu jöpcha tharrphējim aajem. ⁶ Mamu mag durrkhu üru sim iekhau pōd ierr khaar jērkhaba üruuta khaarkha khékhēd arr aawai, ed pechag wħabaadeeu, sīi ē nanauk aadēmua phuabaadējim aajem. ⁷ Maigmua īchab tagam phötarr, miudö arr ee burrwia, chi miiuta nemjīir khāaijā bāau khaphi bāauwi, sīi chi nemjīirdam ichdēuta pōr pūrēu ich magpai dau aphuus naisijim aajem, sirphag ee ag gaai jopjā jopba. ⁸ Mamu tagam üu jēb wajaug ee burrtarran wajaug öbērwia üu nem ajaug sīi phur jopjim aajem, nem bich dapag maimuajā bich thu, maimua pogkha bich daii; mamu mag sīsidum chan būrjā chi vano chukhu.

⁹ Mag īgkha öbaadeewai aig ich iek ūr narr khħunag, 'Keena, jüg üruuna Chamug nem īgkhaadam mua jaaubarm wajapha ūrbat ajim anum amag.

*Khanthee ejemploouta Jesuu mag nem jaaujeejī
(Mt 13:10-23; Lc 8:9-15)*

10 Mag Jesús aig õor pos th̄unaawia ya õor jigidud̄ khabaadém ee, õordam agtha i dakhapai i khapeen düi äba ohoodö narr kh̄unau khap aag irig jéeujierram aajem:

—Ma chaig pua nem īgkhaadam jaau s̄ierrau ḡkhani jaau simma? Marag jaaubá ajierram anum, wajapcha khaph̄ aag ithee.

11 Magbaa Jesuu amag magjim aajem:

—Pārau khaugam khōsi ūr naawai m̄achdēun warre pārag khaph̄ api chir̄m, jāgata Ēwandam õor thāar ee s̄ieicheejē. Pari ar i iek b̄ūrpaijā ükhabam kh̄unag s̄ii nem īgkha n̄umuapaita jaaujemgui ajim anum, **12** maagwai mag s̄ii khajapham nem īgkhaadamjöpai ūrwai par amau amach jüḡucha ūrnna amach dakhīir nem wau n̄um oo n̄umjā oobamjö amkhīir; mag n̄um gaaimua Ēwandamagjā amach khaibag chugpaapi jéeba aawai Ēwandamau am khaibagjā chugpaaba amkhīir.

13 Maimua amag, ’zM̄g nem īgkhaadam merag chukhu khit̄mjā pārau khaugbata n̄u? ajim anum. M̄g phithur khaba simjā khaugba n̄um chan magan deeum nem jaaukhiinjā ḡpārau jāga khaugjuma? ajim anum. **14** Cha mua nem īgkhaadam pārag jaaubarm̄n m̄ga simgui ajim anum: Chi nemjīir dau phō n̄urrarr woun, woun äb Ēwandam iek õor ee jaau n̄urr̄mjöta sim. **15** Maagwai mag chi nemjīir dau õor b̄ü diichjem ee burrtarr, s̄ii ar Ēwandam iek jaau n̄um ūrjem kh̄unta jaau simgui ajim anum. Mag ūrnna b̄uchkhun khaugtarrdam meperau b̄eewia

pör eem warre khīir akhoopibapäaiwai ūrba arjöö th̄ba n̄mgui ajim an̄m. ¹⁶ Maagwai ãaur kh̄un, chi nemjīir dau ar mokpör jojoodög ee burrtarrjöta naabahab ajim an̄m. Īwandam iek õrau jaau n̄m amach jügucha ūurwai war-pem̄n amau khōchag ükha n̄m. ¹⁷ Pari mag chi nemjīir wajap khaar khaba arrjö agtha Īwandam iek gaai ub̄ khaba naawai, mag Īwandam iek amachdēu ükha n̄m gaaimua amach phithurg auna, bigaaum kh̄unaujā amach d̄i khaigba-jujö aadeewai, sīi warag aḡg oobamjö öb̄erwi weetjemgui ajim aajem. ¹⁸ Maagwai ãaur kh̄un sīi nemjīir dau miudö arr ee burrtarrjöta n̄mgui ajim an̄m. Amau īchab Īwandam iek ūrm khōsi ūr n̄m, ¹⁹ pari ãsie deeu ewag khīirjuajerram. Am khīirjungan ãba riknaan khajuuta khīirju s̄isid̄um, nem thum paraa aag. Mag khīirju s̄isid̄um gaaimuata īchab, mag nemjīir sirph̄g ee aadeewai sīi dau aph̄u ch̄eba n̄hisierjö, Īwandam iekjā th̄raucha ükhawi i ithee nem wajapha wawaagjā serbi-iba th̄naabahab ajim an̄m. ²⁰ Pari ãaur kh̄un th̄n̄mgui ajim an̄m, ar Īwandam iek th̄raucha ükhawi, i dau na agchanaa, nem wajapha waau-jem kh̄un. Maḡm kh̄unau ar Īwandamau nem wajapha waipi jaauwaijā nem par daúa ooba aajem. Mag waum khōsi wau naawai amachdēu nem wauju ayagpierr waaujem: ãaur kh̄unau nemjīir chi ch̄émiejö d̄ürrcha, ãaur kh̄unau agpier-rpai, maimua ãaur kh̄unau b̄chkhunpai. Mam̄ thumaam kh̄unau ichiita ichdēu khōsimjö aajem a jaaumajim aajem.

*Lámpara nem īgkhaa
(Lc 8:16-18)*

21 Mag jaautarr khur amag magjim aajem: 'Pārau oowai, ḡkhaiú ötdau paanaa sīi bathēe eegar wa nem bū ee khāijā ausīuijē? Ōrau mag ausīuba aajemgui ajim anum. Ötdaun paanaa dau garta ausīujemgui ajim anum, dau araraa oog.

22 Ich jāgta sīebahab ajim anum agjō Ěwandam iekjā. Ÿswe chan ōrau agtha wajappai khaugba nūm, jāga Ěwandamau ðor peerdū auju. Mamū jāg öt būug nem oowai dawaa oojemjō, mūg atagta amau wajapcha khaphū nūsijugui ajim anum. Chi mag khaugba nūm khūnan agtha khīchag ee nem oo nūmjōta nūmgui ajim anum, būurjā khaugba.

23 Magwi ich Jesuupai, 'Jāg ürūnaa cha mua jaau chirūmjö abat ajim anum amag. **24** Maimua magjim aajem: Pārau mua nem jaau chirūmta pāach thāraucha ükham khōsinaa, pör ee auna warag khaugam khōsi aman, ich Ěwandamau agjō pāar pör öphēr apiju, ich iek ajapcha khaphū amkhīir. **25** Ar chi thāar onee ūrm khōsi ūr nūm khūnag Ěwandamau warag khīrirjug deejugui ajim anum, ich iek khapcha amkhīir. Mamū ar ūrmaphapai ūr nūm khūn khīrirjug eeman, cha mua jaau chirūmjö deeu ich iek sīepiba, khecheu auma-jugui a jaaumajim aajem.

Nemjūr dau bāaumam ag nem īgkhaa

26 Mag jajawagmamua īchab ich Jesuupai, 'Pārag deeum ejemplodam jaaukhimgui ajim anum, jāga aajē ōrau mag mū iek ükham khōsi ükhawi amach thāar ee aauwai. Mag mū iek amach thāar ee au nūman, woun ābmua nemjūr daudam jīir

s̄ubarmjöta simgui ajim anum. ²⁷ Mag j̄ir s̄ubaawai tharrphëwia edaram magwe bāau ëekham. Mam mag bāau ëekham chan chi j̄irtarrajā būrjā khaugba sim, jāga mag ich appai bāumamua ügthaapagmá. ²⁸ Maan mag siman, ya jēb ee s̄iewai chi jēbœuta ich appaimua mag bāupi sim khabahab. Nacha tharrphëwi bāau sim, maimua dūrrcha aadeewai bi phūphūid aadëwi ūui jōisim. ²⁹ Maimua mag th̄nus wwi ya phur aadëm. Mag phur aadeewai thumaam kh̄nau ya khaphu n̄umgui ajim anum, th̄nuju aai aadëm. Magbaawai th̄nus wi deg paa th̄nusujem. Ich agjöta simgui ajim anum īchab mu iekjā: Ōrau khaugmampierr bābāwagmamjöta sim, warag ich Ŗwandamau khōsimjö wēnurraa khaphu paaukhamaawai.

*Nemj̄ir mostaza dau ag nem īgkhaa
(Mt 13:31-32; Lc 13:18-19)*

³⁰ Jesuu mag jaaumamua, 'Pārau khaphu nu, jāga sim abarí Ŗwandam iek mua jaau chitum, maimua khanjöta sim a mua pārag jaaubarkhiin? ajim anum. ³¹ Mug mua jaau chitum iekhan, mostaza daudam woun ābmua ich dikhu gaau j̄ir s̄ubarmjöta simgui ajim anum. Ichta nemj̄ir daudam thumaam kh̄n khāaijā büruscha khitum. ³² Pari mag bürus khitumta jēb ee j̄ir khērbarmun s̄i pabü pöm adëe bāaujem. Magbaawai nemchaain bēewi chi piu gaai amach di eeujem. Ich agjöta simgui ajim anum īchab mug Ŗwandam iek mua pārag jaau chitumjā: Muugwaiwe chan khanpan khabata ükha durrum; pari mag durrumuata warag nem pöm aaidubapäaiwai õor khanpankham kh̄nauta ükhaju a jaaumajim aajem.

*Jāgwi ejemplo jaaumamuata Jesuu nem jaaujee-jim aajē
(Mt 13:34-35)*

³³ Mag ejemplodampa jaaumamuata Êwandamau maach peerdu aaujem iek Jesuu jaaujeejim aajem, magum gaaimua wajapcha khap amkhūir. ³⁴ Mamu ejemplodamaupa nem jaaumatarra ich khapeen dūi amach appai aadeewain deeu wajapha amag jaaujeejim aajem, wajapcha khap amkhūir.

*Jesuu phū dūi phūas thumbapitarr
(Mt 8:23-27; Lc 8:22-25)*

³⁵ Ich ag edpai ya kheeuraa aadēm ee, Jesuu ich khapeenag,—Wëttarau ajim aajem, dö khīijär thärrdö igau.

³⁶ Maimua chadcha ñor aig narr khūun phëphawi, ya ich Jesús bote ee waaiduwia oo wëjorr aawai, chi khapeenau i joo arrjim aajem. Mag am wëtum dūi deeum bote aig narrjā agjö am dūi wëtjim aajem. ³⁷ Mag am döjjarr paaukha phöbaaderr agtha pöm khaba nūm ee, phū theeg wëbaadēmua sīi phūasdau baupa jōisijim anūm. Mag phūas baupa aadēmua bote ee phūasdau sog bëbëekhamua ya chi boteeu ãwatbajujö ierrpamaa ajim anaabá. ³⁸ Mamu mag nūm ee ich Jesús bote khua pörkhau gaai sīiuba khāi jörrajim aajem. Magbaawai i khapeenau jāphierr nūm iekhau i phiriupüiwia irig,—¡Maestro, phiidubá! Pua chan mág maach khöomamjā khaugbahab ajim anūm irig.

39 Magbaa Jesús phiidhwia mag phū theeg thānūmug meeurrāu sīunaa īchab phūas meeukha thānūmugjā “Thumbabaad” abaawai, warre dōjā meuu sīsijim anaabá. **40** Magwi ich khapeenagta, —¿Khan jāgwi pāar jāg atcha jāphierr nūma? ¿Pārau mā mug pāach dūi mā chitāmjā khaugbata nū ajim anūm, jāgcha jāphieraag?

41 Jesuu amach dakhīir mag phūas dūi phūpa meeukha thānarr thumba atham oowia dauder-raa nūm iekhau, “Keena, ¿mūn khanim wounta jāg phūujā phūas dāimua i ipierraanūma?” a jējēeu aajeejim anaabá amach wir aigpai.

5

Jesuu woun āb dösät bēnēu baarjerr bēn chug-paātarr

(Mt 8:28-34; Lc 8:26-39)

1 Mag khodjörröo awia Gadara durr phēubaimajierram aajem, ich ag thārrdö eepai thoom igar. **2** Mag phēubaimawia Jesús bote eemua waaidhwia durrpabaadēm ee, i khūirphee woun āb dösät bēnēu bar simta durr ujā aarmua i aig khaphig bēejim aajem. **3** Mag woun sīi ujā ee õor aukheerjem jēbdegpai sīejeejim anaabá. Mag sim chan par õrau pūr aunaa cadenau jū sīsiukhamjā pöd jū wai naaba aajeejim anūm. **4** Mag juapa theeg sīewaita biek khapan parii õrau cadenau bū jünaa juapa jū sīsiukhamjā, sīi warag chi cadenta thārrēu pūpua aajeejim anūm, ni ābmuajā pöd pūr wai sīeba. **5** Mag simān edaram magwe sīi pabū eeta nūrranaa ujā ürūm magwe nūrraajeejim anaabá. Mag nūrrūmān sīi parhooba ääagmamua mokdau juajā gar aunaa ichdēupaita

ich phārmaajeejim anum. ⁶ Mam⁊ mag narrumua warpwe Jesús oo athaawai sīi warag i simugta khaphig bēewia i khīirphee phōbkhabaichējim anum. ⁷ Mag phōbkhabenaa thet wiiu anaa irig, —Jesús, cha Éwandam ügthaa phuu nām Iewaa! ¿Khantheeta pua m⁊ mug khaibag waubaichēma? ajim anum.

⁸ Chi wounau ich garmua Jesuug mag iekhatarran, maan Jesuu ya ag nawe chi mepeer mag woun mor ee simug chawag öbērpi jaautarr aawaita irua mag iekhajim anaabá. ⁹ Magbaa Jesuu irig, —¿P⁊ khan a thūurjēwi? ajim anum.

Magbaa chi wounau, —Muun “Mepeen Phōbör” a thūurjemgui ajim aajem, maar nem khapan sīerrjēe aawai.

¹⁰ Ich mag wounau irig ö bür⁊aadöp aajeejim anum, maigmua warp chi mepeen jürkhūipūim ugu. ¹¹ Maig dakha durr bükhurr khūsnaan khapan phathau jür khö wēnarrarr aawai ¹² chi mepeenau, —Magan ar chum khūsnaan khapan thānum aar maar püiwi jūrr jākhūun khūsnaan eeta marag dubpi jaaubá ajierram anum Jesuug.

¹³ Magbaa chadcha Jesuu mag chi woun mor eem mepeenag öbeerpi jaawi, jūrr mag khūsnaan khapan dos miljö narr eeta dubpi jaaubaawai, chadcha makħūun eeta dubphöbaadējim anaabá. Mag mepeen khaigbam pōm khūsnaan ee dubphöbaadeewai sīi parhooba khaphig phöbaadēwi ithurmug ürmua thārrdö ee durbagkha sīi dō ee jogaa khēchdubjim aajem.

¹⁴ Mag oobaawai ajap jāphierrwi chi thua narr khūun parhooba khaphig phöbaadējierram anum, õrag jawaan. Mag wētwi phōbör eejā

jaauwi maimua phöbör igaau di ãäbdö nññaidum eem khñnagjä thumwe jaaumajierram aajem. Amachig mag jaaumaawai ag bürre õrau aar oon weetjeejim anum. ¹⁵ Mag wëtwia Jesús aar barimawia ooimaawai, chi woun mag dösät düi sïerr khajüa wajapha jüawia maach khñir ich mug Jup oo sim ooimajierram anaabá, sii magum bën khaigbam pöm mor ee chukhu sïerrjö, monakha. Mag oowai õor dauderra naajim anum. ¹⁶ Mamu mag amach daúacha Jesuu mag woun bën chugpaapüiwia chi khñnsnaanjä lökiewi dö ee jogaa khëchtarr orr khñnau jürr deeum khñnag nem ïgkhamajierram aajem. ¹⁷ Chi ag perás joobaajerr khñnau mag ūrbaawai Jesuug jajaau aajeejim anum, amach durrmua chawag mamkhñir. ¹⁸ Mag ich järbaadeewai, deeu maag awi, ich bëetarr boteeg mawi ag ee waaidubaadëjim aajem. Mag i mam oobaa mag chi dösät bën wai sïerrau ich arrmkhñir irig jëeujim anaabá. ¹⁹ Pari Jesuu ich düi arrbajim aajem. Sii irig warag, —Pach diig mawia pach khodnaanag jaaubamí ajim anum, jäga Êwandamau üu pü dau ee aug khaugwia pü monaabbar. ²⁰ Jesuu ichig magbaawai chadcha i ipierr mawia Decápolis durr phöbör nññaidum ee õrag jaaumajim anum, Jesuu i dau aug khaugwi üu i bën chugpaatarr. Mag jaaumam ūrwi thumaam khñnta jügderra naajim aajem.

Jairo kha maimua ñni ãbmua Jesús khajüa gaaipai partarr

(Mt 9:18-26; Lc 8:40-56)

²¹ Mag chadcha Jesús deeu Gadaramua durbawia, thoom igar nacha ich sïerr aar

barbaimaawai, õor põm i bigaau ph̄urbaadéjim anum. Magbaawai pöd durragjā maba, ich aigpai dō igaau s̄isijim aajem. ²² Mag õor põm phēphēukham ee, woun āb Jairo a thür sim i aig bēejim aajem. Mag jōoi judionaan Ēwandam iek jaaujem deg chi pōrnaan th̄nūm eem ajim aajem. Mag bēewia, Jesús bükħurr phōbkhachēwia, ²³ chaigpamamua,—Mu khaan parba jā eemuapai khērūmta oo p̄ajim, mu di aar marraugui ajim anum. Mua khaphu chirūm, puata mu kha jua p̄urm̄n üu i peerdu aujugui ajim anum ich Jairoou.

²⁴ Mag Jairoou ich di aar ëeurrbaicheewai Jesús chadcha i dāi majim aajem. Mag i mam dāi īchab õor põm i īudee phēeudu wētmajim anaabá. ²⁵ Mag õor khapan pos wētum ee uhi āb s̄lejim aajem, doce años sīi phōmie bar sim. ²⁶ Mag khitum̄n wajap uhi dau aug waaujeejim anum, doctornaanag ich monaaupiju ēkha n̄mjā pödba aawai. Parii bēnhē gaai ich phatkhondam wai khērarr thum gastaapūtarjā būrjā monaauba, waragta eeg pamaa ajim anaabá. ²⁷ Ich mag uhyau ūr athajim anum, Jesuu õor mor masim khūn monaau n̄rrūm. Ichdēu mag ūrbaawai i aar õor pos th̄nūm ee thet phēeudu mawia ëugarmua meraa i khajūa gaaipai sīi p̄rimajim anaabá. ²⁸ Irua mag meraa p̄rimatarran, ich ödegpai, “Sīi mua i khajūadam gaai p̄rbarmuapai mu monaau uisiju” a khīrjuwiata mag p̄rimajim anaabá. ²⁹ Mag chadcha irua Jesús khajūa gaai p̄rbarm bürre chi phōmie mag th̄narrjā warre th̄babadee warre ich mag monaau s̄isijim anum. Magbaa uhyau

ĩchab warre ich kha juuubaadẽmjã khaug athajim anaabá. ³⁰ Mamu ĩchab mag ich gaai purbaichẽm bürre Jesuu khaug athajim anum, Ėwandam juapá ich gaai simua ui ãb monaaubapui. Magbaa Jesuu mag õor pos thunumag eerpanaa, —¿Khaíuta mu khajua gaai purbaichẽma? ajim anum.

³¹ Magbaawai jûrr ich khapeenaupai irig, —Jâga mag khaíuta mu gaai purbaichẽ aju? Pua oobahab, õor khapan pach aig phêphêukham. Mag numu mag “Khaíuta mu gaai purbaichẽ” a sieb ajim anum irig.

³² Mamu mag jeeu buburrkhamjã ni ãbmuajã ichig jaauba aawai ich bigaau õor num khuunagta oophuurdudu aajeejm anum, mag ich khajua gaai purchetarr ookhaawai. ³³ Mamu mag meraa i gaai pertarrta ich khaug athaawai jäphierr num iekhau sii kha duui Jesús aig beeewia i khüirphee kanieu phõbkhabaichẽjim anaabá. Magwi chadcha meerba jaaujim anum, mag ichdeu i khajua gaai pertarr. ³⁴ Mag ichig meerba jaaubaawai Jesuu irig, —Mua pach monaauju khaphu mu gaai purchetarr gaaimua, uu pu monaaawi peerdujã peerdu isimgui ajim anum. Ya pu monakha isiewai pach diig maju aai umgui ajim anum irig.

³⁵ Jesús agtha mag iekha dunum ee, mag jidionaan Ėwandam iek jaaujem degam chi põr Jairo anum di aarmua õor beewi irig, —Kakë, ya aaunaanaujã põd ãwatba abarm; ideu Maestro süubá ajierram anum irig. Ya par maach aar i mabajup ajierram anum.

³⁶ Pari Jesuu amau mag jaaubaichẽmjã asekasba, chi Jairoogta, —Oob khüirjum; sii mag

khääi warag püch chaai oo wai chitaju khñirjugta
wai chirsí ajim anäm irig.

³⁷ Maimua ya warag Jairo düi i di aar mam arr aawai ich mam düi õor khapan arrbajim aajem. Äba ich düi arrtarr khüenan Pedro düi Santiago ajim aajem, maimua Juan; makhuñ thärjuppai arrjim aajem ich düi. ³⁸ Mag wëtwia di aar barimawia ooimaawai Jairo deg sii bñep sereu thänäm düi õor phogdu thänümjö thänäm ee jürram khüunau üapépérkhamta Ürimajierram aajem. ³⁹ Magbaa ich Jesuu ierr mag am sereu thänäm aar dubwia amag, —Khantheeta mag atcha sereu thänáma? ajim anäm. Oob bñemiet. Chaai meeba sii khäi khérüm khabahab ajim anäm amag.

⁴⁰ Mam Jesuu mag chaai meeba siiita khäi sim abaawai aig narr khüunau warag i wau iekha naajim anaabá. Mam ich gaai iukha nümjä am iek asekasba, warag thumaam khüunag dawag öberpi jaauwi, chi binaandam dënnaan maimua ich khapeen thärjup ich düi phë arrtarr khüunpaita ich düi ierrag dubpijim aajem. ⁴¹ Mag chi binaandam aar dubwi, i juadam gaai pur aunaa irig, —Talita, kum ajim anäm. (Mag sim aiguin maach meúan, “Üukhaardam, phiidubaad” a simu.)

⁴² Magbarm bürre chadcha phiiduwia õor dakhñir monakha dør nñunu khabaadëjim anaabá. Mag oobaawai chi dënnaan maimua ich Jesús khapeenpa warre dauderraan nñisijim anäm. Ich mag chi daupeerdam Jesuu phiriu autarr, doce años sñejim aajem. ⁴³ Mag phiriu auwi chi chaairag thachdam deepi jaaujim anäm,

khömkhīir. Mam̄ mag daupeerdam ichdēu phiriu autarr chan būrjā aig narr khūnag jaaupibajim aajem.

6

*Nazaret phöbör eem khūnau Jesús isegtarr
(Mt 13:53-58; Lc 4:16-30)*

¹ Mag chaai chi meem arrta deeu phiriu auwia, Jesús ich bāautarr durr phöbör Nazaret anumug petajim anum. Mag i petam däi i khapeenjā i däi wëtjim aajem. ² Mag mawi barimawia, ya juu ūnijem ed pabaadee, maar meeun Ēwandam iek jaaujem deg mawi Ēwandam iek jaaubaadējim aajem. Mag irua jaaumam ūrwia aig õor pöm thünarr khūnau jügderraanum iekhau amach wir aigpai jéjëukhamua mag naajim anum:

—¿Magum iek ichdēu jamta khaugjimta mag iek pöm jaaumáma? ¿Jäga jäg õor monaau narráma? anaajim anum. ³ Keena, pārau oowai, ¿ich mug woun kalpinter khabá anaajim anum, María iewaa? I eeugpeenauwai, Santiago, José, Judas maimua Simón. I üphūn khabahab īchab ar meig ich mug phöbör ee naajem khūn; maagwai ichjā maadēu khaphu num, ich muguiim aawai.

⁴ Pari magbaa Jesuu amag magjim anum:

—Chadcha deeum durram khūnauñ mug Ēwandam iek jaau wénurrum khūnag eenaa am däi ajapha aba aajeeb. Pari mag sim jūrr dich bāautarr durrpai chan am kha khōchkhabanaa amach khodnaanau ni amach däi ābam deg joobaajem khūnaujā am kha isée aajemgui ajim anum amach khīrcha.

⁵ Mag warag maig chan Jesuu ðor mor masi narr khuun thum jua purbajim aajem, amachdeu mag irua jaau sim ükhaba arr gaaimua. Daudam khapan khaba ichdeu jua purtarr khuunpai monaaupüijim aajem. ⁶ Mag ichdeu Êwandam iek jaau khitum ükhaba num oowi ich Jesúpata warag thumaa khiirjuwi ökhiirujuu aadeujim anaabá.

Magbaawai ichta warag mawi jurr aigmua phöbördam dakha sisidum ee Êwandam iek jaau nurraajeejim aajem.

Jesuu ich khapeen doce Êwandam iek jawamkhiir püitarr

⁷ Mag nurramua Jesuu biek äb ich khapeen doce ich dai ogduba wenurraajerr khuun äbam aig thärphe auwi nunumdö püyaagpajim aajem. Mag püyaagpamua îchab ich juapa theegja amag deemajim anum, mag juapaau ðor mor eem dösat ben khaigbampa ich denjö jur werpmamkiiir.

⁸ Magwia îchab khd ee khomaagja büurja amag nem inag arrpiba, ni talegdijom, thachjom, ni phatkhonja arrpibajim aajem. Äba arrpitarran bordondampaita arrju aai num ajim anum. ⁹ Ich agjö zapatja amachdeu jua narrdampai arrpiwi khajuaja amach mor gayam düipaita wetju aai num a jaaujim aajem, deeum theg jujua aagja arrba.

¹⁰ Mag jaauwi îchab, —Päach wenurrampier päachig di jaaubarm degpai kheepaawai khaibat ajim anaabá, päach maigmua chawag wet num ora. ¹¹ Dëgölp khaija ðrau amach deg päach dubpiba abaawai, wa päachdeu amachig Êwandam iek jaau num khaija ûrba abaawai, warre amach

dakhñirwe pāach bū gayam jēb ḫurphē ḫurphēnaa pāachta ērēubaadët ajim anum. Pārau magmān magbarmuapai amag, “Pāach jāg Ŋwandam iek ūrba abarm gaaimua ich dūita khñir khaphu abat” anumugui ajim anum.

12 Amachig magbaawai chadcha ērēubaadëwia phöbörpierr õrag Ŋwandam iek jaauamua, “Pāach pekau pōoma nūm āsie ewag khñirjuwia Ŋwandamagta chugpaapi jēeubat” aajeejim anum.

13 Mag jaau wēnñrrūmua īchab dösät bēnēu baarjerr khñun mor eem bēn khaigbampa jūr wērpnaa, pabü olivo anum khaúa õor khamor masim khñunjā kha phurnaa, Ŋwandamag jēeubaa õor pōm monaaupüi maajeejim aajem.

Rey Erodeeu Jesuuta Juan õor pör choomie khararrpii sīerr

(Mt 14:1-12; Lc 9:7-9)

14 Jesuu mag õor mor masim khñun pōm monaaau nñrrūm gaaimua sīi õor ee thürphōo sñejim aajem. Mag nūm ee Rey Erodeeu ūr athajim anum, irua nem wau nñrrūm. Mag ichdēu ūr athaawai Jesuuta Juanpii awi, “Maan Juan õor pör choomie khararrta deeu iiu phiidhwia mag nñrrūm; maguata mag õor mor masim khñunpa monaaau nñrrabahab” aajeejim anum.

15 Mamu irua mag sim ee bigaaum khñunau, “Jā warr jōoingar Ŋwandam i jaauamie Elías aajerr khabahab” aajeejim anum, Jesús igwia. Mamu jūrr magbaawai ãaur khñunau, “Jā sīi warr jōoingar Ŋwandam i jaaujerr khñunjō Ŋwandam iek jaaujem khabahab” aajeejim anaabá. **16** Jūrram

khhunau mamagkham ūrbaawai chi rey Erodeeu, “Murug chan ma chan deeum khabam. Mua khhirjuawain maan Juan chi õor põr choomieu, ar mua i ö thuappäipitarr. Ichta deeu iiuwia mag nurrabahab” aajeejim anum.

17-18 Irua mag shíerran mug ajim aajem: Maata ich Erodeeu ich naam Felipe uui Erodías anumta khecheu auwi ag düi sheijim anaabá. Mag itheeta Juanau chi reíg, “Pua pöd püch naam juu eem uui khecheu auwi püch uukha auju khaba simgui” ajim anum. Mamu shíi ichig magbaawai warag Juan pur aupti jaauwi, cárcel deg phäar shíupinaa, cadenau jüs shíupijim anaabá. **19** Mamu mag num ee chi Erodes uui Erodías anumuhan Juanau mag iekhatarr gaaimua thoopimjä khosi thunaajim anaabá. Pari mag numta pöd thooba aajeejim anum, mag chi jayau thoomkhüir jaaubam aawai. **20** Mag num düi chi rey Erodeejá Juan ökhö aajeejim anaabá, irua oowai Juanau chadcha Êwandam dau na nem agcha waunaa ãba i iekpai jaaujerr aawai. Maguata Juanau ichigcha ikhuaba iekhamamjä magumjä igba, warag ūrm khosi i iek ûrnnaa shíi ich ödegpai, “¿Jägata akhiina?” aajeejim anum.

21 Mag num ee Erodeeu ich año cumplii num ed phiejäb pöm waupijim aajem, phiesta khaag. Magwi chi thethemnaan ich garcharam khun düi, comandantenaan maimua Galileapien agjö chi thierrnaanpa ãba thürkhuipüijim aajem, ich aig thach khoon bëemkhüir. Magbarm eeta ñchab Erodiaaujá Juan khaibag wauju dawaa phithurg chukkhu oo athajim anaabá. **22** Mag am thach khö numta, chi Erodías kha bëewia õor dakhüir

jemkhabaichéjim anum. Mag jemkhabarm chi reiu ich däi ãba thach khö narr khun däimua khöigjierram aajem. Mag wajapha jemkhabarm oobaawaita chi reiu ich bãaurrag, —Puchdëu nem khösim märug jéeubá, mua purug deeju puchdëu nem igbarm ajim anum.

23 Mam mag ichig nem jéeupipikhamjä chi dauperau bürjä jéeuba aawai ichdëuta deeu püaba irig, —Chadcha mäch imerba parhoobam nem puchdëu khösim märug jéeubarm mua purug debajupa. Pua mug durr mächdëu jüa chirum eem järrcha khäijä märug jéeukhiinjä, ichiita mua deeb khaba purug deejugui ajim anum.

24 Chi rey Erodeeu püaba ichig mag jéeupipikhamjä jéeuju khaugba aawai ich äd aar mawi jürr ich ädagta jaauwimajim anaabá, ichig khirjugdam deemkhíir. Magbaa chi ädau ich khaag, —Puchig Juan pörta thüpnaa thëp ee deepi jaaujuma ajim anum.

25 Ich ädau ichig mag jaaubarm bürre deeu ich bãaurr jöoi aar mawia irig, —Rey ajim anum, muan nauwe purug Juan õor pör choomie pörta thüpnaa mächig thëp ee deepim khösi umgui ajim anaabá.

26 Mam ich bãaurrau mag ichig Juan pörta jéeubaawai chi rey warre ökhíirjuu aadëjim anum. Pari mag ich bãaurrau ichdëu nem khösim thumwe jéeuwiajä õor dakhíir ich imerba deeju a iekhataarr aawai mag äsie deebamjä abajim aajem.

27 Magbaa ag bürre ich soldaaun äb püijim anum, Juan õ thüpnaa ich aig chi pör appai aibëemkhíir.

28 Magbaawai chi soldaaunau chadcha Juan cárcel deg sim aar mawia, i õ thüpnaa, chi pör appai thëp ee chi dauperag deechéjim anaabá. Mag ichig

deebaicheewai jūrr ich ãdag deejim anum. ²⁹ Mag Juan cárcel deg pur wai narr ö thüpapbapüim a ūrbaawai i khapeenau chi mordam cárcel degmua arrwia aukhérthurjierram aajem.

*Jesuu õor cinco mil jāoqtarr
(Mt 14:13-21; Lc 9:10-17; Jn 6:1-14)*

³⁰ Magtarr khur Jesús khapeen mag ichdëu püitarr khün deeu i aig barchéjierram aajem. Mag bëewia deeu ãbam aig naaicheewai amachdëu õrag Ëwandam iek jaaujerr düi õor monaaumarrpa thum irig jaauchéjierram aajem. ³¹ Mam mag júrram khün phéphëukham gaaimua thachdam khoogpaijä büürjä jua par khaba narr aawai mag am nem ïgkha öpinaa jūrr ich Jesuu amag, —Öor chukag ee maach appai jua üyaan wëttarau ajim anum.

³² Magwia chadcha amach appai aig botedam slerr ee ëréubaadëjim aajem, õor chukag aar. ³³ Pari mag am wëtum õor khapankham khünau oopüijierram aajem. Amachdëu mag oobapääiwai, i barjujä khaphü narr aawai, jūrr khud ee khaphig phöbaadëwi, amachta i barju nawe bardatkhaimawia i nu naaimajim aajem. ³⁴ Maimua barimawia ooimaawai chadcha õor pöoma pos thünaajim anum, i nawe. Öor pöm mag wëjom Jesuu oowai i dau ee aphü durrajim anum, sii nemchaain papjä chukhu wënarrumjö narr aawai. Ichdëu mag oobaawai amag Ëwandam iek jaau wai sii ajim aajem. ³⁵ Mag jaau simua ya khheuraa aadeewai i khapeenau irig, —Ya edau khümamgui ajim anum. Mag nümta maach chan thach khöjujä chukhu nüm. ³⁶ Maach düi

maig õor põm thunam khunag wëtpi jaaubá ajim anum, õordam di dakhapaim aar wa magbam khai phöbör dakham aar khäijä amach khoog thach pér awaan wëtamkhíir.

37 Ichig magbaawai jürr ich Jesuu amachigta, —Am püju khäyau päächdëuta amag thach deeju-rama ajim anum.

Magbaa chi khapeenau jürr irig, —¿Magan õor põm mug wëjöm thum thach khöpiegan doscientos denariota pan gaaipai upi sïeb? ajierram anum.

38 Magbaa Jesuu amag, —¿Pärau pandam kharr wai nawi? ajim anum. Chukhu num khai, õrag jëeu oobat, khaíu phiejäb waibëejí ich khoog khäijä, maimua murug jaaubat ajim anum.

Magbaawai chadcha wëtwi, õrag jëeu ohoogmama ãbmua pandam cinco maimua ãwarrdam numí wai sim oobaawai, deeu i aig bëewia, ich mag irig jaauchëjim aajem. **39** Magbaa ich Jesuu õor khapan mag thunarr khunag phük ür khapanaa phuer ohoodö juppi jaaujim aajem. **40** Amachig mag juppi jaaubaawai chadcha warphaa poso phuer nunaid, phuer nunaid, ohood aphöbaadëjim anum, amach khikhíratdö pogkha chi khapanag cincuenta, maagwai pogkha cien; õor põm mag thunarr thumaa ich mag ohood thunuisijim aajem. **41** Magbaawai Jesuu mag pan cinco narr düi mag ãwarr dau numí narrpa phë auwia, ügthaag eerpanaa, Ëwandalag üu ajim anaa chi pan thorreunaa, jürr ich khapeenag uapüimajim aajem, tagam khunag jigmamkhíir. Ich agjö chi ãwarrjä agdaujö thumaam khunag jiggüijim aajem. **42** Magdamaupai maig õor thunarr khun

thum biwaauwia imie phöbaadëjim anaabá. ⁴³ Mag imie phöbaadeewai chi pan ãwarr däi sobtarrau thubut doce ipiirkha aujim aajem. ⁴⁴ Mag chi thach khötarr khüun khapanag emkhooin appai cinco mil naajim aajem, uuinjä beerba chaainjä beerba.

*Jesús döjä ür nərrarr
(Mt 14:22-27; Jn 6:16-21)*

⁴⁵ Mag thach khö aaipawia Jesuu ich khapeenag, —Pāar mə na thoom igar Betsaidaag durbagkhabaadët ajim anum, maimua jam phöbör eeta mə nəbaimat. Mūn nau mag ðor ērēu thunum thum oopäiwiata majugui ajim anum.

⁴⁶ Maimua chadcha mag ðor wëtum khüun thum oopäiwiata durrsi gaai petajim aajem, Ëwandamag jëwaan. ⁴⁷ Mag ich khapeen bote ee ich na püitarr aawai, ya khüubaadeewai, döjärr wëtmajim aajem. Maagwai Jesús ich appai thubawi agtha durrsi gaai Ëwandamag jëeu sñejim anaabá. ⁴⁸ Mammua Jesuu oowai i khapeen amach juadamau ökhar ëkha wëtmajim anum, khür garmua phū theeg wë thunum ee. Mag amach juadamau ëkha wëtum oobaawai äspajuag am ëkha auwimajim aajem, sñi döjä ürpai mamua. Pari mag am ëkha autarrjä sñi khajapha am aig dichaagpamjöö sñejim anum. ⁴⁹ Mamə mag sñi döjä ürtä narrum oo athaawai akhaarpii awia jäphierr nəm iekhau äää khaphöbaadëjim anaabá. ⁵⁰ Ma chan mag äbpaimuajä ooba, amach thumaam khüanauta oo narr aawai, amach thumta jäphierr naajim aajem. Pari mag sereubaadëm bärre ich Jesús garmua

amag, —Keena, oob jāphierrmiet; m̄a khabahab ajim anum.

51 Magnaa am bote ee waaidabaadee chi phūjā warre thumbamamua thumbabaadējim aajem. Mag oobaawai i khapeen warre dauderraanūisijim anum, **52** ag noram Jesuu amach dakñir pan āwarr dūi khapanjā khaba narraupai õor pōm th̄narr thach khöpitarrjā khñir ee paba. Jesuu ich juapá oopi sim khapha aju aai n̄mta warag magumjā khñirjuba s̄lita jāphierr naajim anaabá.

Jesuu Genesaret durr õor mor masim kh̄un khapan monaaupüitarr

(Mt 14:34-36)

53 Maimua warag āba ērëubaadéwi thoom igar deeum durr Genesaret anum phēubagkhabaimaawai warre amach wëttarr bote jü s̄iuim aajem. **54** Mag jü s̄iuwia ya am durr paaukhabaadeewai aig õor narr kh̄unau warre Jesúus khaug athajierram anum. **55** Amachdēu mag i khaugphöbaadeewai, amach dakham kh̄unag i barbaichém khap amkhñir, jūrr jaaunurrjée aphöbaadējim anum. Amachdēu mag ūrphöbaadeewai phöbörpierr aaunaanpanau amach aaunaan pa b̄urkham gaaipa i sim aig aibëemajim aajem.

56 Jesúus n̄rrampierr phöbör ee didam khapan khaba n̄nñidum ee maimua s̄i durr didam āābdö n̄nñidum eem magwe i na kaaijā ee amach aaunaan aubëenaa irig, —Maar aaunaanag puch khajñahidam gaaipai khñijā p̄rpibá aajeejim anum, monaumkhñir.

Mag chadcha thum i khajūa gaai pārmam khūnan warre monaaukha maajeejim aajem, mag sīi pārbarmuapai.

7

Sīi juu sūgba thach khō nāmuapai chan maach ārba aajem.

(Mt 15:1-20)

¹ Khāai āb Jerusalén phöbör eemua Jesús aig bējierram aajem, Moiseeu Ēwandam iek phā pātarr wajapcha ḫarkhaajem khūn dāi ich ag Ēwandam iekpai jawaag chi machnaanpa. ² Mag bēewia amachdēu oowai i khapeen juajā ubata thach khō nām oobaawai ūu khabata nām ajim anaabá. ³ (Amau mag iekha narran, amach chi judionaan thum amach jōoin i pāaba warrgarwe thach khoopierr ajapha juu ḫnaa khoojemta warm khūnau ich jāg juajā sūgba khō narr aawaita mag iekha naajim anaabá. Maguata am meeun chan juu ub khaba chan thach khōba aajeejim aajem, Ēwandam dau na amach ārju awia. ⁴ Maguata merrickau ee udthurwia bēejā, amach jōoinau jaaujemjō, juu uba chan pōd thach khōba aajem aajem. Mag tag amau nem waaujem khīir kapan thānām amach warrgarm khūn jōoin i pāaba, maguata amau thum amach dō doojem jarr, thēp, jiedöpjōmjā thum ḫkhapüiwi īchab amach khāaijem putjā thum jākhapäaijem anaabá.) ⁵ Amach ich mag sīerjēem khapta chi fariseonaanau maestronaan dāimua ich Jesuug, —¿Khan jāgwia pā khapeenau warrgurwe maach

jöoinau jaaujem ipierraa khaba, sii juajä uba ich jägtä thach khö nüma? ajierram anaabá.

⁶ Mag ichig jëeubaa jürr ich Jesúus garmua amag magjim anum:

—Päach jäg Ŋwandam iek gayam päächdëu nem jaaujemjö khaba jürr ag chaaur nem wau sñerrjëem khapta Ŋwandamau ich i jaaumie jöoi Isaías khararrag pääch igwia ich iekhatarr iek muug phäpójimgui ajim anum:

“Päran sii par iekhaupaita mu iek ükha nüm ükha nüm aajem.

Pari mag nüm chan par chadcha thäraucha ükhabamta mag sñerrjëem.

Päach mag nüm gaaimua pär thäar chan mu dakhajä khaba, sii mu warpta thanum.

⁷ Jäg nüm aiguin pari pääch iphithur pärau murug jëeuju.

Pärau jaau nümjä sii wir aig pääch khürjugpai; jä mu iek khabam” ajim warrgarwe Ŋwandamau, pär igwia. *(Is. 29:13)*

⁸ ’Mag chirumun päächdëujä Ŋwandamau nem jaau sim ipierraa khaba, sii pääch jöoin iigta ee am khõchgau warag irua nem jaau sim ichaaur sii pääch juagam nem ükhakha aju appai khap sñerrjëe aawaita mag chirumgui ajim anum amag.

⁹ Amag mag iekhapüwi ichdëupai ūchab magjim anum: ’Sii pääch jöoin iigta ürcha ee am khõchgau pärau Ŋwandam iek chaar gaai jaau simta warag asekasmapha aajem. ¹⁰ Jägju khapta warrgarwe jöoi Moisés khararrau, “Puch aai puch äd düi jäsenenaa ökhö abá” ajim anum. Maimua, “Ar iwiir äbmua khäijä ich aai wa ich äd khäijä thöpnnaa

ãaukha simun, maan warreta thõopüiju aai n̄um” a sim. ¹¹ Pari Êwandamau ich iek gaai mag jaau simta jūrr pāar iek mag ābmua khāijā dich ayag wa dich ādag khāijā, “Pārau ig n̄um mua wai chirab mamu pōd mua deeju khabam, ya thum Êwandam itheem aawai” a iekhaju aai sim an̄um, dich dēnnaan dau aug khaugba. ¹² Magnaa pāar iek mag ya chi mag iekhabarmua chan mag dich dēnnaan iwiir āb khāijā dau aphuu khērūm oowiajā agug oobamjö aju aai sim aajem an̄um, būurjā agug ooba. ¹³ Jāg pāach jöoin iigta ee n̄umua pārau Êwandamau nem waapi jaau simta warag isegpüi n̄um khabahab ajim an̄um amag. Mag n̄umta ewagam khūnagjā pārau ich magta khaugpi wētum; mamu magpajā khaba, mag tag pārau nem khaigba jaaujem nem khīir khapan thūnaabahab ajim an̄um amag.

Thach khö n̄umuapai chan maach ārba aajem aajem

¹⁴ Jesuu mag iekhawia ich aig õor thürkha aunaam amag, —Pāadē thumaam khūnau mu iek wajapha ūrbat ajim an̄um. ¹⁵ Mug jēb gaai chadcha õor pekaudam paraa khithéem. Pari sii parhooba thach khö n̄umuapai chan Êwandam na õor ārba aajem. Êwandam na õor ārpiejemun pāach thāar ee nem khaigbam khīirjunaa iekhaawaita pāachdēupai pāach ārpiejemgui ajim an̄um. [¹⁶ Magnaa amag, Jūg ūruunaa wajapha ūrbat ajim an̄um cha mua pārag jaau chirām.]

¹⁷ Jesuu õrag mag iekhawia ichta jūrr aigmua chaaug petajim aajem. Maimua ya deg

paaukhabaimaawai chi khapeenauta deeu ich ag iekpai irig jëeu naajim aajem, amachig jaaumkhii.

¹⁸ Mag ichig jëeubaawai jaaumamua, —¿Wa mag chan păraujā agtha mag iek khaugbata naab? ajim anum amag. Mua khabá părag, “Sīi thach khö nūm gaaimuapai chan pekau paarpaba aajem” a chirumgui ajim anum. ¹⁹ Thachdam khö nūmūn sīi buch eepaita sīeimaajem, thāar eejā dubba. Mag buch eepai sīewi chēbapääwai deeu chukhu aadeejemgui a jaaumajim aajem.

Irua mag sīerr aiguin Ŋwandamau maachig nem khömkhii deetarr chan ni ābjā khaigba khaba sīsidum a sim ajim. ²⁰ Mag iekhamamua p̄aba ich Jesuu amag, —Öor pekau paarpa nūmūn thāar eemua khīirjug khaigbam öbér nūmuata pekau paarpa nūmgui ajim anum. ²¹ ¿Khan jägwia mag sī? Thāar eeta magum khīirjugjā thum ompaa auwia mammuata dawag öbér thūnaawaima ajim anum. Mammuata öbér thūnūm: dich utive khabam düi khapes aju khīirjug, nem jīgkhaju khīirjug, maimua ñor thōoju khīirjug. ²² Mag tag öbér nūm: chikham nemta dich dēnkhā aum khōsi aju khīirjug, deeum utive wauju khīirjug, parhooba nem khaigbam nem wauju khīirjug, chikham khūgurju khīirjug, chikham āaukha iekha nūm, wir aig dich thō nūm, maimua sīi donjō khīirjug chukhu nem wau nūm. ²³ Magum nem thum thāar eemua dawag öbērdutkha thūnūmuata Ŋwandam dau na ñor pekau paarpapiejem a jaaumajim aajem amag.

Uhi ãb Israelpie uhi khaba simua Jesuug chaig-patarr

(Mt 15:21-28)

²⁴ Jesuu maig õrag jaau s̄iewia petajim aajem, Tiro durr Sidón düi n̄umug. Mag mawia õor aig j̄eerimajim aajem. Mamu mag ich deg pabaimamjā õrag khaugpimapha s̄ejim anaabá. ²⁵ Mag ich khaugpimapha sim ãba, uukhaardam thõthõrrsöm bënëu baarjerr ädau mag i barbaimam ūr athaawai, Jesús aar mawia i kh̄iirphee kanieu phōbkhabaimajim anum. ²⁶ Mag uhi deeum durr Sirofenicia anum durram ajim anaabá. Ich mag uuirau Jesús aar mawia chaigpaimajim anum, ich chaai mor eem thõthõrrsöm bën öbeerpuimkh̄ir. ²⁷ Magbaa, judionaan khabam kh̄un chan agtha monaauju khaba chirum awi, Jesuu ich mag uuirag ogthompai,—Ideu nacha Êwandam chaainta thachdam khöpi athá. Mua pua jaau simjö pu chaaita nacha monaaukhiin, mua oowai dich chaainag deeju arr panta khecheunaa saakienag deebarmjö ajugui ajim anum irig.

²⁸ Magbaa chi uuyau puaba, —Señor, pua jaau simun chadau. Pari iin saakienaujā chaain juu bigaau chi pichag mes eegar kh̄imam khoojemgui ajim anum. Maagjeeawai mu Israelpie uhi khaba uab mama, ¿pua mu chaaijā dau aug khaugbaju khai? ajim anum irig.

²⁹ Magbaata Jesuu irig, —Puch jäg iekha um gaaimua pu chaai mor eem mepeer ya öberbaadëm. Ya pu puch diig maju aai umgui ajim anum irig.

³⁰ Mag Jesuu ichig “Puch diig maju aai um” abaawai, chadcha mawia ooimaawai, i chaai

chadcha monakha put ee werba jēer sim ooima-jim aajem, Jesuu jaautarrjö chi mepeer ya i mor eemua öbérbaaderr aawai.

Jesuu woun ãb kach kh̄isunaa meu kh̄ukh̄aa khitarr monaautarr

³¹ Mag chaai monaaupäitarr khur Jesús majim aajem, Tiromua Galilea th̄errdöog. Mag mamua Sidón phöbör ee dichwia Decápolis durrjā agjö dichjim aajem. ³² Mag Galilea pabaimaawai õrau i aig waibëejim anaabá, woun ãb kach kh̄isunaa meu kh̄ukh̄aa khitum. Mag chi waibëetarr kh̄unau Jesuuug chaigpaimajim anum, amach aaunaandam gaai pürbarmua monaaupäimkh̄ir. ³³ Magbaawai Jesuu chi woun mag kachdam kh̄isunaa meu kh̄ukh̄aa khitum ich ap chawag arrnaa, i kach ee jīgpíriu ph̄i oonaa, deeu ich jīgpír gaaipai ichöoujā omnaa, jūrr i meukh̄ir gaai jārpüijim aajem. ³⁴ Maimua ügthaag eerpanaa, jāphö duraa üinaa chi wounag, “¡Efata!” ajim anum. Mag sim aiguin maach meúan “¡Kach aardubaad!” a sim ajim anaabá.

³⁵ Jesuu mag iekhabarm bärre mag kach kh̄isu sīerrjā warre kach aardubaadäm düi chi meukh̄irjā agjö nem wajaug agua iekha sīsijim anaabá. ³⁶ Magbaawai õor aig narr kh̄unag, —Mag mua jäg woun monaaubarm oob chikhamnag jaaumiet ajim anum ich Jesuu.

Mam̄ mag amachig jaaupiba arr ãba, warag amachdëu jaaum aig jaaujeejim anaabá. ³⁷ Mag oowia õor thum dauderra aum iekhau i igwia, “Jesuuwan nem thum wajaphata wau nūrraajem. Maguata kach kh̄isum kh̄unjā kach aardüpinaa

meu meraam khunjā wajapha iekhapimaajem” a iekha naajim anum.

8

*Jesuu ðor cuatro mil jāogtarr
(Mt 15:32-39)*

¹ Biek āb deeu ūmaai Jesús aig ðor pōoma bিirdubaichējim aajem. Mag num ee büurjā thach khöju chukhu narr aawai Jesuu ich khapeenta ich aig thürkha aunaa amagta magjim anum:

² —Óor pōm mug thunum mu dau ee dau aphuu durrum. Ya khāai thārjup pam am maach aigmua büurjā ogduba, thachdam khöjujā chukhu durrumgui ajim anum. ³ Ich jāg thachdamjā khöpiba amach diig püikhiin, khud ee wetumua jādaúa phurüeuju, pōd amach di aarjā barba. Magum ãaur khuun chará warpmu**a** bee num aawai pōd barba khāijā ajugui ajim anum.

⁴ Mamu Jesuu amachig magbaawai jūrr chi khapeen garmuata irig, —Mug maach ðor chukag ee num, üjamaam thach maadeu amag deebarju? ajierram anum.

⁵ Magbaawaita Jesuu amag —¿Pārau pan dau kharr wai nu? abaawai, amachdeu, —Marau pandam sietepai wai numgui ajim anaabá.

⁶ Mag pan siete wai num abaawai Jesuu mag ðor pōm wejomug, —Jékhut jupkhabat ajim anum.

Magnaa mag pan siete narrdam jua ee phë auna**a**, ag paar Êwandamag üu ajim anaa thorreuwig, jūrr ich khapeenag uapüimajim aajem, mag ðor pōm thunumug ji^gmamkhüir. ⁷ Mag düi ïchab ãwarrdamjā daudam khapan khaba wai narr

aawai mag paarjā Ŋwandumag üu ajim anaa jūrr deeu amag uapüimajim aajem, õrag jigmamkhiir. Magbaawai chadcha chi khapeenau ichdēu jaautarrjō thumaam khūunag jígpüijierram aajem.

⁸ Mag jig phuurdudugmamua agdaujö amachdēu khöm aig khöwi, khud biwaau phöbaadee thumjā khöpüiba, thubut siete ipiirkha aujim anaabá.

⁹ Mag khöjujā chukhu narr ee irua jäogtarr khūun chi khapanag cuatro mil naajim aajem. Mag khö dichwi amachig wëtpi jaaubaawai, erëubaadee,

¹⁰ ich Jesujā deeu bote ee waaidujim aajem. Magbaawai chi khapeenau deeum durr Dalmanutaag i joo arrjierram aajem.

*Fariseonaanau amachdēu nem ooba aajem
waupijaautarr*

(Mt 16:1-4; Lc 12:54-56)

¹¹ Mag mawia ya chi Jesús barbaimam khaug-phöbaadeewai i aig bëejierram aajem, fariseonaan. Mag bëewia ogthom daau chadcha i Ŋwandamaau püitarrta jāg n̄rr̄m khai a khap aag awi irig, — Magan maar dau na ag na ðrau nem ooba aajem nem waubá aichëjierram an̄m irig, marau oog ithee.

¹² Ichig magbaicheewai chadcha am ipierr waukhiinjā ich iek ükhabaju khap warag sīi jāphö duraa üinaa, —¿Khan atchata mua pāar dakhñir nem wau chitajuuta pārau mag mār̄ug nem waupi jaau n̄ma? ajim an̄m amag. Mua chan pāar dau na bëürjā nem waubamgui ajim an̄m.

¹³ Amag mag iekhapüiwi ichta warag am aigmua petajim aajem. Maimua mag mawi

ich khapeen däi bote ee waaidawí ag khñirphee durbajim aajem, ich ag thärrdö eepai.

Jesuu ich khapeenag fariseonaanjö apiba jaauntarr

¹⁴ Mag wëtumjä khñir ee pab jap ee khoogjä khöju arrba awi pandam dau äbpaita wai khodjörrajim aajem. ¹⁵ Mag ärëu phöbaadëwia khodjörröm ee, Jesuu ich khapeenag, —Khñir khaphä wënurrat ajim anäm. Oob fariseonaan bën maimua Erodes bënjä jäg levadurajö sim pääch gaai durbapimiet ajim anäm.

¹⁶ Amachig mag iekhabaawai amach khoog panjä chukhu naawaita mag iekha simpii awi jürr wir aig amach eepai mag pan aubëeba arrta ig naajim anaabá. ¹⁷ Pari Jesuu amachig mag iekhabarmjä büürjä khaugba naajim aajem. Mag ichdëu iekhabarmjä khaugba warag sii ich ichaaur iyüünum khaug athaawaita amag magjim anäm:

—¿Pääch ödegan pääraun sii pan chukhum gaaimuata mua päächig magjimpii naab? ajim anäm. Mua maata pärag jaauba chirum. Jägan jäg nüm aiguin päärau chan mua nem waaujemjä agtha khaugbata naabma ajim anaabá. ¹⁸ Päar dau paraanaa kachjä wai nüm; pari mag nümta sii dau khñsumjönaa kachjä khñsumjöta nüm. Päärau mua nem wau chitüm oojemjä, ¿khñir ee paba nü, ¹⁹ ar pandam cincopai narrau mua õor cinco mil narr jäogtarr? Thumaam khñun khö dichwia imie phöbaadeewai, ¿thäbut kharr ipiirkha auji, chi sob?

Amachig mag jéeubaa i khapeenau, —Thäbut khapan docen äb ipiirkha aujimgui ajierram anäm irig.

20 Magbaawai deeu ichdëu amag, —Maimua agjö ar pandam sietepai narrau mua õor cuatro mil narr jäägtarr edjä, ¿amau khötarr sob thübüt kharr phë aujīwi? ajim anum.

Magbaawai, —Thübüt siete ipiirkha aujimgui ajierram anum.

21 Magbaawaita ichdëu, —Chadma ajim anum. Mamu pan igju awiajä, ¿pärau chan deeu mua ompaa aujujä khiiрjubata naab? ajim anum. Mua chan levadura chaar jaauuba, fariseonaanau nem khaigba jaaujemta jaau chirum; pari mag nümta pärau pöd khaug auba nümgui ajim anum amag.

Jesuu woun äb dau khīsu sīerr monaaupūitarr

22 Mag wëtmamua Betsaida phöbör ee barimajim aajem. Mag barbaimaawai õrau woun äb dau khīsu khitum i aig waibëewi irig chaigpachëjierram aajem, i gaai pürbaawai i dau monaaumkhiiр. **23** Magbaa Jesuu mag chi daudam khīsu khitum juu gaai purnaa chawag phöbör igaau arrjim anum. Mag arrwi i dau ichöou phuurnaa i gaai purnaa irig, —¿Pua üu oo chirawi? ajim anum.

24 Magbaa chi dau khīsu khitumua, —Eera, mua õor pabüjö sīsidumta därdär nürrjëem oo chirumgui ajim anum.

25 Magbaawai deeu Jesuu i dau äudam aaithu aaithunaar irig, —Deeu dau ëe oobá ajim anum.

Magbaawai chadcha deeu dau ëe oobaraau warre warp dawaa ich mag oo sīsijim anaabá.

26 Mag dau khīsu sīerr monaaau sīsiewai Jesuu ich diig püyaagpamua irig tag phöbör ee bëepiba jaaujim aajem.

*Pedroou jaauwai Jesuun warrgarwe ich
 Êwandamau püiju aajerrau a jaautarr
 (Mt 16:13-20; Lc 9:18-21)*

²⁷ Jesús mag woun äb dau kh̄is u sierr mon-aau-pütarr khur ich khapeen düi durr Cesarea de Filipo anum eem phöbördam nunaidumug majim aajem. Mag wëtumua ich Jesuu amag, —Órau mu igwia iyüü nam üurwai, ¿am iek mu khai aajé? ¿Pärau ürba aajé? a jéeujim anum.

²⁸ Jesuu amachig mag jéeubaa chi khapeenau irig jürram khunau, —Am iek pu Juan chi õor pör choomie aajem. Deeum khunau jaauwai, puuta Elías aajem, warrgar Êwandam i jaaujerr. Maagwai pogkha jaauwai, pu sii warrgar agjö Êwandam i jaaujerr khun eem aajemgui ajierram aajem irig.

²⁹ Magbaa jürr amachigcha, —¿Ma päächdëujáma? ¿Pärau khirjuawai mu khai agá? a jéeujim anum amag.

Magbaawai Pedroou, —Puun Cristoou ajim anum, warrgarwe ich Êwandamaucha jür auwia õor peerdü aumkhíir püiju jaaujerr.

³⁰ Mamu Pedroou ichig magbaawai, —Chadcha pua ag eyaa jaaubapüim, mamu oob büürjä chikhamnag jawam ajim anum.

Warm khunagjä jaaupibajim aajem.

*Órau ich thõoju Jesuu jaautarr
 (Mt 16:21-28; Lc 9:22-27)*

³¹ Maimua Jesuu wir aig ichpai jaaumamua magjim anum ich khapeenag:

—Mu ch chi Emkhooi Iewaa chadcha dau aphüü aju aai chirum. Mu dau äaukha isegwia Jerusalenpie jöoin chi thethem khunau phadnaan chi

pörkha nám khüunaupa Moisés iek jawaag chi machnaan däimua mä thõomkhíir pür deejugui ajim anum. Mamä amau mag mä thõowiajä khääi thärjupam ee phiidäwi deeu mä iiu chirsijugui a jaaujim aajem ich khapeenag.

³² Mag, ich dau aug wauju ich khapeenag ūramkhíir ajapha jaaumajim aajem. Mag irua iekhabarm ūrbaawai Pedroou Jesús chawag warwia irig, —¿Khantheeta pu mag iekha sîma? Õrau pu dëi magju khaba nümgui ajim anum irig.

³³ Pedroou mag iekhabaawai Jesuu tagam khüan ich khapeenag ewag phüerba eerpanaa jürr Pedroogta khíir masi, —Jöpkhaa mä aigmua chawag petá ajim anum. Pua chan Ëwandamau nem waum ig simjä khaugba, sii parhoobam khüunjöta khíirju simgui ajim anum. Meperauta püräg mag iekhapi sibahab ajim anaabá irig.

Jäga aju aai nu Jesús dëi khapeerkhaag

³⁴ Magwia Jesuu ich aig õor thünarr khüan dëi ich khapeenpa äba thürkha aunaa magjim anum:

—Chadcha päräu mä iek pääch thäraucha ükha nüm khai, ed eepierr magan mua nem waipi jaau chirum appaita waubat ajim anum, “Muçhdëuta khap chirum muçhdëu nem wauju” a iekhaba. Mä gaaimua chikhamnau dau aphüü pääch thõoju khíirjuwia khäijä, magumjä igba, waragta ükhanaat ajim anum. ³⁵ Ar chi mäg jëb gaai mä gaaimua bürjä phithurg aumapha wénarrum khüan chan meem edjä ügthar öberbamgui ajim anum. Magarrau ar chi mua nem jaau chirum waum khöchgauta amach nemjä khíirjuba sii warag mä gaaimua wa mäg õor peerduajem

iek gaaimua khāijā dau aphuu anum khūunan chadau ügtharcha öbérjugui ajim anum. ³⁶ Magnaa amag, Pārau oowai ḡkhan wajaug sī ajim anum, woun ābmua māg durr thum ichdēupai jüa wai sīsim, pari mag sim meebaadee khīmie durr petam? ḡIrua ich durr thum ich dāi arrju aai sī? Pōd arrbam. ³⁷ ḡKhanta māg jēb gaai atcha nem parhēpagcha sīerrú ajim anum, agua dich akhaar ügthar phag wai öbéraag? ³⁸ Maimua ābmua khāijā īs māg ñor pekau pōomanaa Ēwandam iekjā thāraucha ḡkhaba thūnum eeta mu gaaimua wa sīi mu iekdam jaaujupai khāijā ñor dakhīir chigaa aman, māg much chi Emkhooi Iewaajā thumaam khūun Pörkhanaa much Aai jua theeg dāi ügthar i chognaan thūnum khūunpa māg durr chachaan bēem edjā īchab ich khīrcha eerpanaa chigaa warag, “Mua būurjā pū khaugba chitum” a iekhajugui ajim anum.

9

¹ Mag iekhamamua īchab, ‘Mu cha iekha chirum iekhau ãaur khūun cha mu iek ūr nūm khūun chan muchta nem jua theeg thumaam khūun Pörkha bēju edamjō aadēm oobam aigjā meeabajugui a jaaumajim anaabá.

*Jesús Moisés dāi Eliapa iyuu narr
(Mt 17:1-13; Lc 9:28-36)*

² Mag ich khapeen ãaur khūunag amach daúa ich oopiju jaautarr khur seis días nūm ee Jesús durrsī pōm sim gaai majim aajem. Mag ich mam dāi ñor thārjuppai phē arrjem aajem. Makħħan Pedro ajim aajem Santiago dāi, maimua Juan. Mag wētwi ya durrsī gaai nūmta amau oo nūm dakhīraa Jesús

khīir chaaupabaadējim anaabá. ³ Magbaadēmua sīi i mor gayam khajūa jūa sīerrpa būunaa phuumjö aadējim anām ich bāpgau. Khajūa atcha bāphä magjö chan ōrau būurjā jā auba aajem aajem. ⁴ Magbaadēm ee oowai warrgarm jōoin Moisés dāi Elíata iyūu dūnūnahidu naajim aajem Jesús dāi. ⁵ Amachdēu mag oobaawaita Pedro iek irua Jesuug mag chirajim anām:

—Maestro, nem ajaug chi agamjö maar māig nām. Marau pāar ithee rāichdidam thārjup ēu deeju: āb pā ithee, āb Elías ithee, maimua āb Moisés ithee.

⁶ Mamu Pedroou Jesuug mag di ēu deeju a iekhatarran, maan amach chi khapeenta jāphierr nām iekhau pōd iekhajujā khaugba aawaita irua mag iekhajim anaabá. ⁷ Mag am jāphierr nām ee, dēglop sīi edjā eemua jūnthumie baug bēewi, am jōodu athaicheewai, sīi ag ee ierr paaukhabaadējim anām. Magbarm ee woun iekjö, “Chamūta mu Iewaa māchdēu jāsehne wai chitumugui” ajim anām, “ōor peerdu aumkhīir māchdēucha jūr autarr. Irua nem jaau simta ipierraab abat” ajim anām. ⁸ Maimua deeu chi jūnthumie chukhu aadēm ee, amau oowai i dāi mag ūor numí narr ooba, Jesús ich appaita oo dūnām oojierram anaabá.

⁹ Mag durrsīe naawia jerag wēdurumua Jesuu mag ich khapeen thārjup ich dāi arrtarr khūunag amachdēu ootarrjā deeum khūunag jaaupiba, sīi amach thāar eepaita khaphu apijim aajem, ich chi Emkhooi Iewaa meewia deeu iiu phiidu nām ora.

¹⁰ Magtarr aawai chadcha chi khapeenau būurjā ūrag jaauba aajeejim aajem. Pari mag nāmān wir aig amach eepain iyūu nāmua, —Ma khani

maachig jaau s̄ejimta mag i meewia deeu i iiu phiiduju a s̄ejīma? aajeejim anaabá amach appai.

11 Mag amach appai mamag n̄uu awi alphin ichigcha, —¿Khan jägwia Ěwandam iek jawaag chi machnaanau jaauwai mag Ěwandamau Cristo p̄iju na Eliata b̄eju aajē? a j̄eeuierram anaabá.

12-13 Magbaawita Jesuu amag, —Chadma, chi machnaanau jaaujemjö, Eliata nacha b̄eema ajim anum. Pari mag i b̄eju jaautarran, mag Ěwandamau p̄iju aajerr õrag n̄api jaumkh̄irta b̄eju jaaujim. Pari Elían ya udthurjim. Mamu mag i udthuurwai, Ěwandam iek phā sim gaai jaau simjö, õrau i düi amachdēu ampierr awi warag i thōopüjierram. Magtarr aawai ¿p̄rau kh̄irjuawai õrau m̄a düijā i düi atarrjö abaju khai ajim aajem, ich jäg Ěwandam iek phā s̄isidum gaai m̄ach chi Emkhooi Iewaa igwia wauju a jaau simjö?

*Jesús khapeenau chaai mor eem mepeer pöd
jēupüiba arr*

(Mt 17:14-21; Lc 9:37-43)

14 Mag iyūu wēdurumua tagam ich khapeen nueve narr aig pachēnaa oowai, õor pōm warpham magwe ph̄uar th̄unum järrta Ěwandam i jawaag chi machnaan garmua am d̄ai ijējbkham oochējim aajem. **15** Mag õor pōm th̄unarr kh̄unau amach dakh̄ir Jesús barbaichēm oophöbaadee onegau i kh̄irphee pochag phöbaadēwi i düi saludaa n̄muua, “Uchata jäg p̄a barbaichēm” ajierram anum.

16 Mag chi machnaan garmua ich khapeen d̄ai ijējbkham oobaicheewai, —¿P̄aar khan iekta ig n̄uma? ajim anum amag.

17 Magbaa mag õor pos th̄anum eemua ābmua magjim anum:

—Maestro, mua much iewaa aibëejimgui ajim anum, i mor eem bënëu pöd iekhapiba sii ichap wai siewai, purug warre jēu werbamkhîir. **18** Mag khitum barbaadeewain sii jëkhut bäjä aimajem. Magbaadëmua sii isaphun bau aadëm düi thet khierrpä küküerr khabaadëmua phithierrii aadeejengui ajim anum. Mag bar nümuwa warag nem dau aauga pabaadëmgui ajim anum. Mua pu khapeenag jaaujim, amag much chaai mor eem bën warre jëupüimkhîir. Pari ni ābmuajä pödbajim ajaumajim aajem.

19 Magbaawai Jesuu ich khapeenagta magjim anaabá:

—Pärau chan jäg chaai Œwandamau monaaupüijujä khîrjubata nüm. Pärau jäg Œwandam juu theeg simjä khîrjubamjö nüm, ¿ich jägta sii mua äwat chitaju aai chiru pärau oowai? ajim anum. ¿Khan atchata pärau mu pâach düi chitapim ig nüma ajim anum, ajapcha ükhaag? Magnaa, Mag chaai mu aig aipidut ajim anaabá amag.

20 Magbaawai chadcha chi chaai i aig aibëejierram aajem. Mag aipierrwai, chi chaai mor ee mag chi mepeer simua Jesús khîir eerpa athaawai, sii eeupemjö ich bënëu barbaadëmua warre jëkhut täjä aimajim anum. Mag täjä aimaa sii parhooba bü thüthug khabaadëm düi ipëgchöö isaphun bau aadëjim anaabá. **21** Ich dakhîir magbaadeewaita Jesuu chi ayag, —¿Pu chaai jäg bënëu barbaaderr ya dürrüu sïwi? ajim anum.

Magbaa chi ayau, —Jāan ich bürħu khitħewe ich jāgbaarjemgui ajim anum. ²² Khar chará jāg barbaadēmu chi meperau ōtdau eejā barpäinaa dō eejā barpäijemgui ajim anum, i thōopäaig. Maagjeewaita mua pūrūg chaigpa chirħumgui ajim anum. Pua üu i monaaupüju aai chirħam khai, maar dau aug khaugwi mħa chaai monaaubapäi ajim anum irig.

²³ Magbaawai Jesuu irig, —Jāgwi mag pua mārūg “üu i monaaupüju aai chirħam khai” a sīwi? ajim anum. Ar Ċewandam gaaita ükha nām khun ithee chan būurjā phithurm nem chukhum. Maagwai puajā chadcha thāraucha ükhamun, pħa chaajjā monaaubajup ajim anum irig.

²⁴ Magbaa chi ayau, —Muan chadcha ükha chirħumgui ajim anum. Mamħa pua mħach chaai monaauju khīrjugta ürcha mārūg khīrjupibá ajim anum, warag Ċewandamag ükhaag.

²⁵ Mag nām ee Jesuu oowai ich aig õor pōm biirdħu kham oobaawai chi chaai mor ee mepeer simġta meeurrau aadēwi, —Mepeer, pħuchdēuta māg chaai jāg kach khīsunaa meu meraa wai simgui ajim anum. Magnaa, Mu iekhau jöpai chaai mor eemua öbérbaad, maimua tagħi mor ee dubaag khabamgui ajim anum.

²⁶ Mag Jesuu ichig meeurrau aadeewai chi mepeer wiċċi a baubaadējim anaabá. Mag baubaadēmu chi chaai deeu ich bēnēu barbaadēwi, jēkhut bājä aimawia, warre chi meemjō būurjā mimig chukhu apäijim anum. Mag aig õor pōm pos thunarr khunau amach dakhħir mag chi thōmjō aadēm oobaawai, “Chadcha ya

meebaadëbahab” anaajim anaabá. ²⁷ Mamʉ amau mag meebaadäm anʉm ee, Jesuu chi chaai ju a gaai pʉrnaa ügthaag phiriu athajim anʉm. Mag ich ju a gaai pʉrnaa phiriu athaawai däi phiidʉ warag bÿjāau dʉnʉisijim anaabá. ²⁸ Mag chaai mor eem mepeer jarpœiwi ērœubaadeeu, ya amach ap deg paaukhabaimaawai, iyʉʉ nʉmua Jesuug, —¿Khan jägwi jäg chaai mor ee bën khaigbam wai sÿerr marau pöd öbeerpi aubají? a jÿeujierram anʉm chi khapeenau.

²⁹ Mag ichig jÿeubaawaita, —Mua pãrag jaaukhhimgui ajim anʉm: Jäg mepeer khîir ðor mor eemua jarpääigan, jääan sii thachjä khöba ãba Ëwandalagpai jÿeu nʉu aawaita jarpääijemgui ajim anʉm.

*Paabaa Jesuu chikhamnau ich thôoju jaautarr
(Mt 17:22-23; Lc 9:43-45)*

³⁰⁻³¹ Maig naawia ērœu phöbaadëwia Galilea durr dichjim aajem. Mamʉ Jesuu mag ðrau ich pʉr auwi ich thôoju anʉmta ich khapeenag jaau sÿerr aawai amach nʉmjä ðrag khaugpimapha sÿejim aajem. Mag jaaumamua amag maagjeejim anʉm:

—Mʉch chi Emkhooi Iewaan ðrau chi thier-rnaanag pʉr deeju. Mag pʉr deebaawai amau mʉ thôopüiju. Mamʉ mag amau mʉ thôojup mamʉ, ag khur khääi thârjup nʉm ee deeu iiu phiidʉjugui a jaaumajim aajem.

³² Mamʉ amachig mag jaaumamjä pöd i iekha sim khaugba aajeejim anaabá. Mag amachdëu pöd khaugba aawai jÿewaag  khaajeejim anʉm; mamʉ inagau awi ich mag jÿeubajierram aajem.

*Chijāata ürħučha aju aai sī a jaautarr
(Mt 18:1-5; Lc 9:46-48)*

33 Mag iyūu wēnurru mu a phōbōr Capernaum anum ee barimajim aajem. Mag barwia ya deg paaukhabaimaawai ichdēu amag, —Maach khud ee daaig wēduraawai pāar ɿkhan ata iyūu wēduraa ajī? ajim anum.

34 Mam amachig mag jēeubaawai, chi khapeenau ni ābmuajā i iek ükhaba, sīi khūu nūisijim anum, khud ee wēdurumua chijāata amach eepai thumaam khūn khāai ürħučha sī a chikham ipeer ahaug wēdurarr kħap. **35** Mag ich iek ükhaba abaawai am na jēkhut jupwi dūi amach thum ich bigaau thürkha auwia amag magjim aajem:

—Ābmuu khūirjuawai ichta tagam khūn khāaijā ürpai am khōsi sim khai, magan ichta warag thumaam khūn khāaijā serbiibachanaa sī ich khapeen chogkhaju aai simgui ajim anum.

36 Magnaa chaaidam thär auwia, am dakhīr chi chaaidam juu ee jiir auwi amag magjim anum:

37 —Mu għażiex agħtha ich juau paba aawai serbiiba khitumjö̈ oor thunum thum mua khōsi chitum. Pārau mu dēnjo mu għixx kħithiex āb khāijā jāsenkhawia pāach di aig aumħu magan pārau mħachchata khūr jāsenkhabarmjö̈ abarm ajim anum. Mag pārau uđuraa pāach aig mu baarpi nūm aiguin magan pārau mu Aaijā khōsi nūmgui ajim anum, ichdēuta mu pütitarr aawai.

Maach ichaaur khaba simħn maach igar sīewaija jaautarr

(Mt 10:42; Lc 9:49-50)

³⁸ Mag ūrwia Juanau,—Maestro ajim anum. Marau woun āb oojim, mag wounau iekhamamua pū thär thärnaa õor mor eem mepeenag öbeerpi jaubaawai chadcha öbeerpäi maajeejim. Mamä maarjö pū däi nurraba aajemuata mag siewai marau irig tag õor mor eem mepeen jürkhüüpiba jaaujimgui ajim anum.

³⁹ Magbaa Jesuu amag, —¿Khanthee pārau irig magjierrá ajim anum, idēu õor juu pärpiba? Mag wounau mū thär gaaita mag õor monau nurrum khai, magan irua wajaphata nem wau sim khabahab ajim anum, mū äugar khaigba jauba. ⁴⁰ Maadēu nem wau nūm oo simjā maach ichaaurjā khaba warag maach juapierr oo sim wounan, magan maan maach däi siewai ajim anum. ⁴¹ Maimua ich agjö äbmua khāijā pāar Cristo khapeen aawai pārag nemdam bürum khāijā deebarm wounan, Ņwandamau agjö irig nem wajapham deeb khaba deeju a chirumgui ajim anum.

Nem khaigbam wau nūmuan maach pekau ee burrpiejem

(Mt 18:6-9; Lc 17:1-2)

⁴² 'Pari magba äbmua khāijā mū chaai mūg mū iek ükha khérumta pekau ee burrpimūn, Ņwandam düita iekkhōr pöoma sīsiju. Mamä mag Ņwandam düita iekkhōr paarpaju khāai, ichdēupai ich ö gaai mokpör pömkham jünaa phūas ee baudukhiin üucha ajugui ajim anum. ⁴³ Maimua agjö pach juaupaita pū pekau waipi sim khai, ag garm jua warag warre thüpapäi. Idēu pū juu bisi Ņwandam aar barwiajā üu simgui ajim anum, pach

juá numwe monakha khímie durr õtdau uu thõojä khaugba wëjom ee maju arr khääi. [44 Mam chan mag õtdau uu thñumjä büürjä thõba ni ag eem ödömiejä khëchaa khaugba sïerrumgui ajim anum.] 45 Wa pü büuu khäijä agjö pü pekau ee burrpi sim khai, magan mag büjä warag thæapbapüi. Bü numwe monakha khímie durr maju arr khääi, Ëwandam aar bü bisi öbérwiajä üucha simgui ajim anum. [46 Mam chan mag õtdau uu thñumjä thõba ni ag eem ödömiejä khëchba ich mag sïerrumgui ajim anum.] 47 Wa pü daúa khäijä pü pekau waupi sim khai, magan mag dau warag jëubapüi. Puch dau numwe monakha khímie durr Ëwandamag puch barpüipiju khääi, dau bese khäijä püuta Ëwandam dënkhä siman üucha simgui ajim anum. 48 Mam khímie durr chan ödömiejä khëchaa khaugba ich mag domkha thñum düi mag õtdau uu thñumjä thõba ich mag sïerrumgui ajim anum. Maguata muan pâragan, pekau waumaaugau dau chukhumjö oobamjönaa magum nem khaigbam wawaaggä juá chukhumjö abat a chirumgui ajim anum, büürjä wauba.

49 'Mua pârag mag chirumän, chikhamnau pâach thum pâar wajap dau aug waupiju aawaita mag chirumgui ajim anum. Mamü Ëwandamaau udaraa mag pâar dau aug waupi nñmän, sii pâach ich düi chadcha ubü wënurram khai a khap aagta magpi sim. [Pâar düi mag sim aig, nemek mod ãrm uguia phö siiujemjö, mag phithur wënurram gaaaimua warag pâarjä agjö ich düi ajapha wënurramkhüirta pâar düi mag simgui ajim anum.] 50 Thakharan chadcha nem wajaphamäu. Mamü mag sim

nakha aadëkhiin, ḡkhaíu maghem thakhaar igju khai? ajim anum. Jäg thakharauta nem thum siphä apiejemjö abat, pāach khapeen düi nem wajapha wau nūmua agdaujö thumaa khōinaa wēnūrraag a jaaumajim aajem.

10

*Jesuu jaauwai pöd dich uui p̄aju khabam aajem
(Mt 19:1-12; Lc 16:18)*

¹ Jesú mag Capernaum phöbör eemua deeum durr Judeaag mawia jūrr döjä Jordán igaau edau öbeerjemug petajim aajem. Mag amach ee pabaimam khaug auwi ich aig õor pöoma pos aicheewai ichdëu ag na õrag jaaujerrjö mag õor pöm thunamug Ēwandam iek jaaubaadëjim aajem. ² Mag nūm ee fariseonaan i aig bēejierram aajem. Makhuunau juau ogthom Jesú imeraa pur awaag awi irig jēeumamua, — ḡChadchata pua oowai maach emkhooinau dich uui p̄aju aai nu wa p̄aju khaba nu? a jēeujieram anum.

³ Ichig mag jēebaawai jūrr ich Jesú garmua amag, — Moiseeu Ēwandam iek phā p̄uarr gaai, ḡkhan a jaau sīwi? ajim anum.

⁴ Magbaa amachdëu, — Moiseeu jaauwain maadëu dich uui p̄aju aai nūm a jaau p̄ajim aajem. Sīta uui p̄agpaawai wajapha ēsap phānaa ag gaai, “Ya mua p̄u p̄a chirum” a jaauju aai nūmgui ajierram anum.

⁵ Magbaawaита Jesuu amag, — Pāadë khīu ūrbat ajim anum. ḡPārau khapha nu, khan gaaimua Moiseeu mag phā p̄ajī? Irua mag phā p̄atarran, pāach jüg theeg sīsidum gaaimuata mag phā

puajimgui ajim anum, chadcha. ⁶ Pari warrgarwe ich Ŋwandamau maach ompaawaijā emkhooi ui düita ompaajimgui ajim anum. ⁷ Magtarr aawaita emkhooi ich ui düi pabaadēmn ich dēnnaan kha ogduajemgui ajim anum, ya ich ui düita āba nurraag. ⁸ Ya magbarm aigmuu warran agdaujō amach appai naajerrta ðor ābpaimjō ich mag nuisiejem. Ya mag nuisim chan ya tag amach āābdō nurrijē aba, ðor ābpaimjō nuisiejem. ⁹ Mag warrgarwejā ich Ŋwandamauta mag papitarr aawai pōd iwiir ābmuajā i ichaaur awi dich ðor puaju khaba numgui ajim anum Jesuu amag.

¹⁰ Maimua magtarr khur deg paaukhawijā chi khapeen garmuata deeu ich ag iekpai irig jēeu naajim anum. ¹¹ Mag ichig jēeubaawaita Jesuu amag,—Ich ui puawia deeum uita au simn magan pekauta wau simgui ajim anum, ich ui chaar khabam düita mag siewai. ¹² Wa magba chi uirau khājā ich jaai puawia deeum emkhooita aumn magan agjō pekauta wau simgui ajim anum, ich jaai chaar khabam düita siewai.

*Jesuu chaain kōit iekhatarr
(Mt 19:13-15; Lc 18:15-17)*

¹³ Mag num ee ðrau Jess aig amach chaain waibée thunuisijim aajem, am gaai purnaa am kōit Ŋwandamag jēeumkhīr. Pari mag jūrram khunau chaain waibēbækham oowi jūrr chi Jess khapeenauta chi aibée num khunag meeurrtau suijierram aajem, tag aibēepimaaugau. ¹⁴ Mamu amau mag ðrag meeukha iekha num oobaawaita Jesuu jūrr amachigta agjō meeurgaunaa, —Ideu ðrag amach chaindam mu aig waibēepibat ajim

anum. ¿Khanthee pārau amag bëepiba jaau nu? Chi jöoin awiajā cham kħun chaainjō mä iek ükhakharrsö ükha nūm khunanta mäg jēb gaajā üu wēnarrawia ügtharjā onee wēnarrabajup ajim anum. ¹⁵ Mam chi ügthar öbérju khirju nūm khunaujā makhun chaain dēnjō ükhabam chan pōd öbérbamgui ajim anum.

¹⁶ Mag iekhapüinaa, Jesuu am dakhīr warag chi chaain ich jua ee jiirkha auna, am pör ür jua ausūnaa, am kōit wajapha Ēwandalmag jēuemajim aajem.

*Woun āb phatkhon paraam Jesús dūi iyūu athurtarr
(Mt 19:16-30; Lc 18:18-30)*

¹⁷ Maigmua Jesús chawag maagpam ee, woun āb i aig khaphig bēejim aajem. Mag bēewia i khīrphee kanieu phōbkhachēwia irig magchējim anum:

—Maestro, pħata chadcha maestro ajapham aawai pħug jēwaan bēejim: ¿Mua khani jāgju aai chiru ügthar öbēraag? Mħug jaaubá ajim anum.

¹⁸ Magbaawai Jesuu irig, —¿Khanthee pua mħrug chi ajapham a sī? Óor ajapham chan chukhum. Ajapham kħun ãba Ēwandalta ich appai ajapha sħerru mgui ajim anum. ¹⁹ ¿Pua khaphu sħebá ajim anum, Ēwandalmau ich iek Moiseeg phäpitarr għalli: “Oob dich óor khabam dūi khapes am; oob óor thōom; oob nem jīgħam; oob chikħam ēugarjā sħukha nem īgħam; oob sħukha chikħamna jā khūgħi; maimua pħiċċi dēnna anjā jäsene abá” a sim?

20 Magbaawai chi woun mag irig jëeuchëtarrau — Maestro, much büruwe mag pua jaaubarm thum mua urkha chitabahab ajim anum.

21 Mag wounau mag iekhabaawai Jesuu i dau ee aug khaug paraa eerpanaa irig, — Mamu agtha pua nem khir ãb wauju waaur wai siebahab ajim anum. Puch diig mawia, nem thum puchdeu wai sim perkhuupüinaa, mag phatkhon jürr dau aphuu khitheem khuunag thum jigbapüi ajim anaabá. Maimuan chadau mu ëudee pidú ajim anum, chadcha mu düi chitam khösi chirum khai. Pua magmun ügthar pawiajá büurjá augchéba phatkhon khäai nem ajapham pömta wai chirsijugui ajim anum irig.

22 Jesuu ichig mag iekhabaawai warre ökhirjuu ich diig petajim anaabá, chadcha phatkhon paraam arr aawai. **23** Ichdeu mag nem jaaubarm ipierraa amaaugau warag ökhirjuu petam oowi, ich bigaau narr khuun khir eerpa phuurdunaa, ich düi ogdüba wenurrrarr khuunagta, — Keena, päädüe oobat ajim anum. Phatkhon paraam khuunta Êwandam chi Pörkha sim aar öbëraagan, chadcha thethe simgui ajim anum.

24 Jesuu mag iekhabarm ūrwia warre jügderraaphöbaadejim anaabá. Pari magwi deeu ich Jesu-upai amag, — ¡Aay, chaaina! Ar phatkhon ithee wurpa aajem khuunta Êwandam chi Pörkha sim aar öbëraagan, chadcha phithur síerrumgui ajim anum. **25** Phatkhonpanta ügthar Êwandam chi Pörkha sim aar öbëru khäyau, camello pöm jäg maach wounaan khäaijá ürpai síerrumta phithurg chukhu nobeeu kach ee thoogar öbër dichjugui

ajim anum.

26 Jesuu mag jaaubaawai chará warag jügderraacha nám iekhau jürr amach eepai wir aig amach khapeenag,—Mag khai, magan ḡkhaita peerdagáwa? anaajim aajem.

27 Magbaa Jesuu amag eerpanaa,—Óragan chadcha phithurgma ajim anum, mag ūurwai. Mamá Ëwandamag chan būrjā phithurg chukhu simgui ajim anum.

28 Magbaawai Pedroou irig, —Maraun chad maach nem wai narrjā ewag khīirjuba, thum phēpawī pū dūi ogdaba wēnurrabma ajim anum.

29 Magbaa jürr ich Jesuu magjim anum:

—Pedro, mua chadcha mag chirum: Ar mā gaaimua wa mā iek jaaum khōchgau khāijā amach di, amach eeugpeen, amach üphūin, amach dēnnaan, amach uthi, amach chaain, wa amach nemjīir khāijā khūchpaim ithee werpūpūakham khūnagan, **30** māg jēb gaai agtha nāwejā amach eeugpeen, amach üphūin, amach ād, amach chaain, amach nemjīirpa thum mā gaaimua okhoomarr khāyaujā ür warag ag atcha deejugui ajim anum. Ajap òrau am dau aug wauwiajā mag wēnurrumān chadau, māg atagjā durr iiur gaai māch dāita ich mag wēnurrāmkhīr māch aarchata phē aujugui ajim anum. **31** Pari mag ed āaur khūn ar māig eegar aawai amachta chikham khāaijā ürūcha nām aajerr khūnta ügthar Ëwandam aar paaukhaimaawajā jürr serbiibacha aajerrjōo nāisijugui ajim anum. Maimua jürr ar mā gaaimua chikhamnau serbiibag pheejerr

khuunta juurr warm khuun khaaijā üruucha nuusijugui a jaumajim aajem.

*Örau ich thooju Jesuu jaautarr
(Mt 20:17-19; Lc 18:31-34)*

³² Maigmua phöbör Jerusalenag khuudau ma sim ee majim aajem, ich khapeen däi deeum khuunpa. Mag wetumua ich Jesuuta pör garcha am na maa ajim anum. Mamu mag chi ëudee wetmarr khuunan thaaar paraata wenrrajim aajem, ich Jesuucha ag nawe örau ich thooju jaautarr ya khaphu narr aawai. Mamu mag am thaaar paraa wenrrum Jesuu khaphu sierr aawai, ich däi ogduba wenrraajerr khuun doce khiet therkha auwia Jerusalén phöbör eem khuunau ich däi khaigba aju jaumamua magjim aajem:

³³ —Pärau khaphu num, maach Jerusalenag wetum; nau maach mam barbaimaawai much chi Emkhooi Iewaa mug chirumun thethemnaanag mu pur deejugui ajim anum. Magbaawai makhuunau juurr maach meeun khabam khuunag mu thoopi jaawi durr chaauram khuun sua ee mu thusiepüijugui ajim aajem, makhuunaujā mu däi amachdeu ampierr amkhir. ³⁴ Magbaawai makhuunau mu wau iekhanaa, mu jügadaujā wunaa, mu gaajā ichö thunaa, amachdeu am aig mu däi awia, äbmiecha paawai amau mu thoopüijugui ajim anum. Pari mag amau mu thoowiajā khaai thärjup num ee deeu mu iiu phiidujugui a jaaujim aajem.

*Santiago Juan düimua Jesuug amach khir
jäsenkhapi narr
(Mt 20:20-28)*

35 Mag w tum ee j oi Zebedeo chaainau, ajapcharan Santiagoouma Juan d imua irig, —Maestro, marau p r g nemdam j eum ig naajimgui ajim an m.  Pua maar kh ir j asenkhawi maachd u j eubarmj  abaju khai? ajierram aajem.

36 Magbaa Jesuu amag, — P rau j gata mua p ach d i apim kh osi n ma? ajim an m.

37 Magbaawai amachd u irig, —Marau p r g jaaum ig n m n m g atag p chta thumaam kh  n P rkha b ewi m g durr thum j abaadeewaj  maar numiim kh  nagta p ch bigaau juppi  ajierram an m, p ch d i iek theeg amkh ir:  b  p ch juachaar gar, maimua  b  p ch juaw  gar.

38 Magbaawaita ich Jes s garmua amag, —P rau chan s i p achd u nem j eu n mj  khaugbata n mgui ajim an m.  P rau kh irjuawai mag p achta warm kh  n kh aij   rpai aag chikhamnau p ach dau aug wau n mj  m  d enj   watwi m  th m ed a m  d i th ju aai n ? ajim an m amag.

39 Magbaawai chi Santiagoou Juan d imua, — era, marau  watbajup ajierram an m.

Mam  magbaawaita Jesuu amag, —P rau chadcha  rau p ach dau aph w wau n mj   watwi m  th barmj  th ma ajim an m. **40** Pari magbarm gaaimuapai chan mag m ch juachaar gar wa juaw  gar kh aij  m ch d i  ba juppi  chan mua p d jaauju khaba chir mgui ajim an m,  wandamauta ichd u khap jaauju aawai.

41 Mam  mag Santiagoou Juan d imua amach dakh ir Jesuug magbaawai chi khapeen diez narr kh  nau j rr am d ita meeukha naajim anaab .

42 Mam⁹ magbaawai Jesuu amach thum ābam aig thürkha auwia amag magjim an⁹m:

—Pārau meraajā khaba n⁹m, chadcha s̄i mug jēb gaai ñor pörkhawi amachdēuta gobernaajem kh⁹unaun amachta chi pörnaan aawai iek theeg n⁹m awia amach khāai juu eegpaim kh⁹un d̄i amachdēu ampierr aajem. **43** Pari jūrr pārau pōd am dēnjo magju khaba n⁹m, pāach eepai. Magju khāai ābmua khāijā pāach eepai ichta thumaam kh⁹un khāai ür⁹u am khōsi sim khai, magan jūrr ich garmuata ich khapeenau nem mag abaawajā am ipierr n⁹n⁹uu aju aai simgui ajim an⁹m. **44** Maagwai ar ichta ügthar pawiajā Ŋwandamau ich garcha juppi ahau apim khōsi sim khai, magan s̄i ichta parhoobam kh⁹un chogkhaju aai simgui ajim an⁹m. **45** Mu pāar khāai Emkhooi Iewaakha chirumjā mag s̄i much gar-mua chikham chogaagjā bēebajim. Mu bēetarran, s̄i chikhamnag much chogamkhīirta bēejimgui ajim an⁹m, mag chit⁹mua chikham juu machgau thōwi mag thōbarm gaaimua ñor pōm s̄i amach pekau ee preso s̄isid⁹mjö n⁹m kh⁹un öbeerkhapääin.

*Jesuu Bartimeo dau monaaupüitarr
(Mt 20:29-34; Lc 18:35-43)*

46 Mag wētumua Jericó phöbör ee barimajierram aajem. Maig khūchpai naawia deeu am ērēubaadēm d̄i ñor pōm wētjim aajem. Maimua ya am phöbör eemua öbērwi wētumta khud bigaau woun āb dau khīsu khit⁹m Bartimeo an⁹mta ñor ērēu dich n⁹m kh⁹unag nemdam jēeuwai oo khēr⁹m ooimajierram aajem. Mag woundam jōoi Timeo an⁹m iewaa ajim aajem. **47** Mag dau khīsu khit⁹mua

ich dakha Jesú斯 Nazaretpierr dichmam khaug athaawai ääakhamua,—Jesú斯, püta rey David kha-chitarr ag chaain ewagam khün Iewaau marau nü narr. Mę ap chitüm mę dau ee aug khaugbahur aajeejim anum, ich dau monawaan bëemkhíir.

48 Mag chi dau khisu khitümua ääa khabaadeewai Jesú斯 däi ñor wëtmarr khünau irig meeurrarrau aajeejim anum, khüpamkhíir. Mamę magbaawai chará warag thet ääakhamua, —Jesú斯, püta rey David khakhitarr ag chaain ewagam khün Iewaau marau nü narr. Mę ap chitüm mę dau aug khaugbahur aajeejim anaabá.

49 Jesuu mag ääakham ür athaawai dñuisiwia chi dau khisu khitarr awaan mapijim aajem. Magbaawai chadcha i awaan wëtwi chi wëttarr khünau irig, —¡Khírdam ubu phiidubaad! Jesuu pu thür sëebahab. I aar marrau ajierram anum.

50 Ichig magbaawai ich ag bärre ich khajúa ür jooothü jüa sëerr barwerbpäiwi phiidü dñuisinaa Jesú斯 aar petajim aajem. **51** Mag chadcha ich aar dñubaimaawai Jesuu irig, —¿Khani pua märug puch däi apim khösi chiré? a jéeujim anum.

Magbaa chi daudam khisu khitüm garmua jürr irig, —Maestro, muan pärug much dauta monaaupüipim khösi chirümgui ajim anaabá.

52 Magbaawai Jesuu irig magjim anum:
—Chadcha muata puch dau monaauju khaphü khürju chirarr gaaimua üu pu monaau chirsim. Ya pu puch diig maju aai chirümgui ajim anum.

Irua mag iekhabarm bärre chadcha dau eerdü sësiwi ich bi eem daujö daujä wajaug sësijim anaabá. Mag ich dau monaaubapäaiwai warag i däi petajim aajem.

11

*Jerusalén phöbör ee Jesús dubimatarr
(Mt 21:1-11; Lc 19:28-40; Jn 12:12-19)*

¹ Jesús ich khapeen däi mamua durrsí Olivo anum gaai naaimajim aajem, phöbör numí ãba dakha nüm khüirphee. Mag phöbör numí ãba dakha narr thär, ãb Betfagé ajim, maagwai ãbakhai Betaenia. Maig durrsí gaai nümuua ich khapeen numí thürkha auwi püyaagpamua magjim aajem:

² —Cha maach khüirphee phöbördam sim ee erëubaadët ajim anum. Nau chi phöbör ee dub nüm aig pârau burrodam pa gaai jü khérüm ooimaju. Mag burrodam gaai chan agtha ni ãbmuajã waaiduba khitum. Ma pârau ēerwia aipidut ajim anum. ³ Äbmua khäijã bëewi pâachig, “¿Khanthee jäg nemchaai pârau ēer arraag ëkha nu?” a jëeubaawai, sii ithüu irig, mu igwia, mua ig chiraawita arrum, mamu deeu ümaai jöpcha deen bëeu a jaaubat ajim anum.

⁴ Maimua chadcha erëu phöbaadëwia, amachig jaautarrjö burrodam khud bigaau puertdi dub nüm dakha ö jü khérüm oobaimaawai, sii ēer auwimajierram aajem. ⁵ Magbaawai aig õor narr khüunau amag, —¿Päar khanta jäig jäg nüma, jamag pârau chikham nemchaai ēer arrú? ajierram anum.

⁶ Magbaawai Jesuu amachig jaaupüitarrjö jaaubaawai uduraa warag amag arrpijierram aajem. ⁷ Mag chadcha warrwi Jesús sim aar pabaimaawai chi khapeenau amach khajüa ür joothü jüajemua chi burro phöpá ür theer sñuijerram aajem. Magbaawai Jesús ag ür waaidubaadëjim

aajem. ⁸ Magbaawai õor khapan i däi wëdurarr khñanau amach khajüa ür joothü jüa narr ēerkhanaa, i maju khñd ee theerkhamam däi jürr ãaur khñnaujä khñd bigaau papiujöm bñbrëunaa, agjö i maju ee wérphogkha majierram aajem.

⁹ Mag i mam däi õor põm i na pos wëtmaawai i ēudeejä agjö khapaana pñurthñmajim anum. Mag õor põm sii wëtum khñnau serereugmamua mag naajim anum:

“Üucha abarm Êwandam, ich mñuta pñchdëu pñch jürr pñibarmu. Ijom khñn chan chukhum. ¹⁰ Pua maar Reikhamkhñir pñiju a jaaujerr chadcha pierrumgui” aajeejim anum. “¡Üucha abarm Êwandam! Warr jöoi David reikha sñerrjö ichta jürr Reikhaju khaphü nñm gaaimua, purag üu abarm anum. Ügtharm magwe onee aju aai nñmgui” aajeejim anum, Jesús thö iekha nñmua.

¹¹ Mag wëtumua Jerusalén phöbör ee barimajierram aajem. Mag barimawia, Aai i jëeujem diig mawia, ag ee dubwia, dijä thumaa eerpa phñurdhpñiwia, deeu öbérbaadëjim aajem. Mag öbérbaadëwia ya edau kheearaa Aadëm ee Betani-aag petajim aajem, ich khapeen doceem däi.

Jesuu igo phuapitarr (Mt 21:18-19)

¹² Ag noram mag phöbör Betania anum eemua Jerusalenag wëtumua Jesús jásöö Aadëjim aajem.

¹³ Mag i jásöö nñrrñmta warpmua pabü igo anum ëpño khñd bigaau dñnñm oo athajim anum. Magbaa aar dakha oon majim aajem, ag gaai chi nemjö ya chi wawam nñmpii awia. Pari ag chee

jaar khaba arr aawai ni pör ābjā ag gaai ooba-jim aajem. ¹⁴ Mag ichdēu ag gaai pör ābjā ooba abaawai chi pabūugta wounagamjö, —Pach jāg sim gaaimua mæg atagjā ich jāg chëba sīerrajugui ajim anäm.

Irua mag iekhatarrjā i khapeenau ūrjierram aa-jem.

*Aai i jëeujem degmua Jesuu ðor jarkhuitarr
(Mt 21:12-17; Lc 19:45-48; Jn 2:13-22)*

¹⁵ Maimua deeu Jerusalén phöbör ee barchëwia, Aai i jëeujem di aar manaa ooimaawaijā, sīi Aai i jëeujem degta nem peerwai ðor pōm pos sereu wëjöm ooimajim anaabá. Magbaa Jesuu mag nem pér narr khūun thum dawag jarkhuitinaa ag ee õrag phatkhon cambie narr khūun mes dūi dubur pér narr khūun mespa jékhut sīepüimajim anaabá. ¹⁶ Magnaa tag iwiir ābamugjā Aai i jëeujem deg nem inag dūi dichpibajim aajem. ¹⁷ Maimua amag, — Pārau khaphu naabá ajim anäm, Ņwandamau ich iek phā pūarr gaai, “Mug diin sīi durrpierram khūunau bëewi ag ee Aai i jëeujem diiu” a sim. Mag simta pāachdëuta ag ee nem parhēpag pér nūmua sīi chikham khūguurjem dikha wai naabma a iekhajim aajem, ich Jesuu.

¹⁸ Jesuu mag iekhabarm phadnaan pörnaanau Moiseeu Ņwandam iek phā pūarr jawaag chi machnaan dūimua ūrbaawai, amach appai biirdëwi, iekhawi, “Jāga akhiin maadēu jāg Jesús thōopüikhamgui” anaajim aajem. Mamu irua nem jaau sim ūrwi thumaam khūunau i igar narr aawai ūmaai deeu ãsie khūirjuajeejim anaabá, mag i igar nūm khūunau jūrr amach dūita meeukhaju

khīirjuwia. ¹⁹ Mam̄ amau mag khīirju nām ee, ya edau khēubaadee Jesūs ich khapeen dāi mag phōbōr eemua warag amachta chawag wētjim aajem.

Jāga Ēwandamag jēeuju aai nā
(Mt 21:20-22)

²⁰ Maimua ag noram deeu Jesuu ich khapeen dāi ich ag khād ee wētumua oowai mag irua iekhatarr igo sīi chi khaar aram magwe phuhu thānaajim anām. ²¹ Mag phuu thānām oobaawai Pedroou,— Maestro, pādē oobá, pua tag chēpiba jaautarr igo būjā sīi phua thānāmgui ajim anām.

²² Magbaawai thumaam khāunagta Jesuu magjim aajem:

—Pāach nem wawaag iekhaawai chadcha Ēwandamau pāachdēu jaaubarmjō apiju khīirjunaata iekhabat ajim anām. ²³ Mua chadcha pārag mag chirām: Ābmua khāijā durrsīlta wounagamjō iekhabaawai chadcha ichdēu jaaubarmjō ich ipierraa aju khīirjunaata “Jāigmua mawia jūrr phūas eeta dānāhubaimá” akhiin, chadcha Ēwandamau ichdēu mag iekhabarmjō apijugui ajim anām, ichdēu mag iekhabarmjō Ēwandamau chadcha magpiju khīirjunaata iekha sīewai.

²⁴ Maimua īchab, ’Pāachdēu Ēwandamag nem ig nām jēeuwai chadcha irua pāachig deeju khaphānaa ya pāach jua ee wai nāmjōta jēeumān, magan chadcha irua pārag pāachdēu nem ig nām deeb khaba deejugui ajim anām. ²⁵ Maimua pāachdēu Ēwandamag jēwaagpaawai pāach garmua wa pāach khapeenau khāijā pāach dāi khaigba

nūm khai, agdaujö perdón jēeuwia, tag magūm iek igba warag khīr okhoopūiwia, magba arrjö am dūi dau parii abat ajim anūm. Pārau magmūn īchab maach Aai ügthar chirūmuugjā pārau pāach pekau chugpaapi jēeubaawai irua chugpaapūiwia tag pāach dūi magūm iek būerjā ighbajugui ajim anūm. [²⁶ Pari pārauta pāach khapeen wir aig perdonaabam chan, maach Aai ügthar chirūmuajā ich agjö pāar pekau chugpaabamgui a jaaumajim aajem amag.]

*Jesús juá theeg
(Mt 21:23-27; Lc 20:1-8)*

²⁷ Maimua deeu Jesús Jerusalén phöbör ee barchëwia Aai i jēeujem deg dubjim aajem. Mag dubwi agtha ierr simta, i aig phadnaan chi pörkha nūm khūn bēejierram aajem, Ēwandam iek Moiseeu phā pūarr jawaag ithee chi machnaan dāi judionaan Asamblea eem khūunpa. ²⁸ Makħūnau bēewia irig, —¿Khai thöwiata jāg māig nem pēr narr khūn pua dawag jār wērppūijī? ¿Khaiuta jāg purug pachta nem iek theeg apijī? Marag jaaubā aichējierram anūm irig.

²⁹ Ichig mag jēeubaicheewaita jūrr ich Jesús garmua amag, —Magan muajā īchab pārag jēeu ookhimgui ajim anūm. Mua jēeubarm pārau mārug jaaumūn, magan muajā ich agjö pārag jaauju, khai thöwiata mua jāg nem wau chitá. ³⁰ Maimua ichdēupai, Nacha mārug jaaubat ajim anūm: ¿Khaiuta Juan pūijī õor pōr choo nārramkhīr; Ēwandamauta pūijī wa sīi māg jēb gayam khūnau aji? ajim anūm.

31 Amachig mag jëeubaawai sīi warag jaaujujā khaugba, amach wir aigpai iyüü nəmu, —Maadēu irig, “Juan õor pör choomien Ŋwandamauta püijim” akhiin, jūrr irua maachig, “Magumta, ḷkhan jāgwia pārau irua jaau nərrarr ükhabajierrá?” ajugui ajim anum. **32** Wa magba maadēu irig, “Juanan sīi õrau püiwiata jāg nərrajim” akhiinjā, jūrr phöbörpienta maach dūi meeukhajugui ajim anaabá, amau chadcha Juan õor pör choomieu Ŋwandam iekta jaau nərraajerr khaphü narr aawai.

33 Mag amach appai jaauju khaugba iyüü naawia warag Jesuug, —Marau pōd jaauju khaugbamgui ajierram anum.

Magbaawai jūrr ich Jesús garmua amag, —Mua pārag nem jēeutarr pārau mərəg jaauba aawai muajā pārag jaaubamgui ajim anum, khai thöwiata mua mug nem wau chitá.

12

*Khaibag sīsidumta nemjūr thua narr
(Mt 21:33-46; Lc 20:9-19)*

1 Maimua Jesuu ich aig õor pos thənəm khənag mug nem īgkhaadam jaaumamua magjim anum:

—Woun ābmua uvadö jīirjim aajem. Mag jīirwia ag igaau ajapha thuur phəurdüpüwi ich agjö aig di ēu khērjim aajem, ag eegar chi uva chō piirjawaag. Magnaa īchab didamjā nasādjö ügthaa ēu dənənūujim aajem, ag gaaimua warp dawaa oo phəurdudü aag. Mag nem thum aaipa sīuwi, chawag mam khōchkhabaadeewai, chi nemjīirdö deeum khənag alquilaapüwi, ichin jūrr deeum

durr warp petajim aajem. ² Mag mam mawi sīi awia, ya uva waaubaadēm khīirjunaa, jōoirau ich chog āb pāijim aajem, chi thā narr khūun aar, ich paatēm ich ithee deepāimkhīir. ³ Pari mag irua ich chogdam pāitarr di garm khūunau sīi amach aar barpinaa pārphöbaadēwi, wū wai nuū awia, sīi deeu ich juu kharraa jurbapāaiwai, ich juadam parii barjim anaabá. ⁴ Magbaawai ich mag jōoi chi uva papau dewam ich chog pāijim aajem. Mamā majā agjō amach aar barpinaa, warm dūi atarr khāaijā atcha wū wai nūmuā pōrjā khōoppāiwi, sīi i khīir parhooba iekha thānuuwia, īchab jārpāijierram aajem. ⁵ Magbaawai jōoirau deeum pāijim aajem. Ma paawai charā amach aar barpinaa warre thōopāijierram anaabá. Magtarr khurjā ich mag ich chognaan khapan pāaijeejim aajem, mamā makhuunjā warm khūun atarrjō īchab khar sīi mas wauwi pāaijeejim anūm; magba-juun warre thōopāaijeejim aajem.

⁶ 'Maimua ya ābmiecha tag pāijujā chukhu aadeewai ich iewaa ābpai khitaawai bāurjā chig aba aajerrta pāijim aajem. I khīirjugan ich chaai aawai i ögkhaju awiata pāijiebma. ⁷ Mamā par ich jōoi iewaa āba sīi amach aar barpinaa amach wir aigpai, "Keena, chamūuta chi iewaa aawai māguata māg atagjā jūrr ich aai nemjīr jūaju khabahab" ajierram anūm. "Jāg sīpí warre maadēu i thōopāijugui" ajierram anūm, māg uvadō jūrr maach dēnkhā awaag. ⁸ Mag, chadcha khapanaam khūunau pārphöbaadēwi, thōopāinaa, chi uvadō igaau ēudū deethurjierramgui a jaaumajim anaabá.

⁹ Maimua mag nem īgkhaadam öpāiwia ich iek ūr

narr khuunag magjim aajem: 'Pārau khiirjuawai ūsjā agtha mag uvadö sim anaa chi thaa narr khuunjā ich akhuunpai akhiin, ijāgaju khai ajim anum, magum wounaan d*üi*? Par irua ich chaai ābpai khitum p*ü*itarrpata mag thoobap*üim* oobaawai, mawia warre amach thum khechp*ä*wia, ich uvadö jūrr deeum khuunagta jaau p*u*abj*ë*jugui ajim anum ichd*ë*upai.

¹⁰ Magnaa amag, 'Pārau Œwandum iek ph*ä* sim gaai thuurwai ooba aajē ajim anum, "Di ū narr khuunau isegtarr dibigta jūrr chi dihād jārramkha s*ñ*sim" a sim?

¹¹ "Œwandum maach Pöröuta mag dibig wajaphamjö api s*ñ*ewai ūrau oowaijā ūuuta oo num" a ph*ä* simgui ajim anum. (*Sal. 118:22-23*)

¹² Jesuu mag nem ūgkhaadam jaau simua amachta jaau sim khaug athaawai chi fariseonaanau maestronaan d*ä*imua Asamblea eem khuunaupa āba ich maigwe i p*ur* aum ig naajim anaabá; mamu mag i p*ur* athaawai jūrr ūrau amachta khaigbaju khiirjuwia warag i dichba amachta ēr*ü*ujim aajem.

Reígjā deenaa Œwandamagjā ich paat deepi jaau-tarr
(*Mt 22:15-22; Lc 20:20-26*)

¹³ Magbaawai chi p*ör*naanau Jesús aar fariseonaan p*ü*ijierram aajem rey Erodes igar narr khuun d*üi*, makhuunau i d*üi* iyümamua nem j*ee*umam kh*aijā* khaugba ipeerd*u* iekhabap*ä*wai magum gaaimua i p*ur* awaag ithee. ¹⁴ Magbaawai

makħħunau ērēuwia i aar barimawia irig maguimajierram anum:

—Maestro, marau khaphu nūm, pua nem agchata jaaujem. Pua mag sīi pachdēu oowai magjōo abaawai mag awi parhoobjā nem jaauba, ante pua chadchata thumaam khunag jaaujemgui ajim anum, jāgata aju aai nu Ěwandamau nem jaau sim eyaa wēnurraag. Pua chan sīi ūrāu amachdēu nem jaauem aig nem jaau nūmugjā puch khūgurpiba, wa sīi pachdēu oowai magjōo abaawai ag bürre sīi magau aba aajem. Magua marau purug jēeum ig nūmgui ajierram anum: ¿Chadchata maach meeun judionaanaujā durrpierram khun rey Roma sīejemugta impuesto phagju aai nu wa phagju khaba nu? ajierram anum.

¹⁵ Mamu mag amau sīi ich imeraa pur awaagta mag ichig jēebaichēm khaphu sīerr aawai amag magjim anum:

—¿Pārāu khantheeta sīi mu imeraa pur auju ēkha nūma? Daaig phatkhon chi dau daí mu aig aipidut; mua pārag oopikhimgui ajim anum.

¹⁶ Magbaawai chadcha irig phatkhon chi dau daídām deejierram anaabá. Mag deebaawai jūrr ich Jesús garmua amag, —Pārāu chamug phatkhon gaai, ¿khai khīrta oo nu, maimua īchab ag gaai khai thürta phā sī? ajim anum.

Magbaawai amachdēu, —Romaam rey César khīr khabahab ich thür dāi ajierram anum.

¹⁷ Magbaawai Jesuu amag, —Pārāu mag khaphu nūm khai, magan reig ich paat deenaa, Ěwandamagjā agjō ich paat deebat ajim anum.

Amachig magbaawai sīi jägderraa naism iekhau warag amachta khūn naismijim anum.

Maach meebarm chadcha deeu iiu phiidju khai a jeeutarr

(Mt 22:23-33; Lc 20:27-40)

¹⁸ Biek āb agjō Jesús aig bēejierram aajem sadeonaan. Makhuunau jaauwai ya maachta meebaaradém chan tag būrjā maach akhaar iiuba aajem aajem. Amach mag nem jaau sierrjēem gaaimua iyūmamua juau ogthom irig magjierram anaabá:

¹⁹ —Maestro, jöoi Moisés khararrau Ēwandam iek phā puarr gaai jaauwai, woun āb uhi paraa simta mag uhi dāi chaajā chukhu meemun jūrr chi khod ābam wai sim khai, magua ich ag uhipai auju aai sim a sim, ag dāi ich naamhu chaain ooba arr aawai jūrr i ithee oo deeg, mag oo deebarm i chaalinkha naismikhīr.

²⁰ Maimua amachdēupai warag irig nem īgkhamamua magjierram anum: 'Biek āb ābam khod appai emkhooin siete naajim aajem. Am naam chi nacharamua uhi auwia ich mag chaai chukhu wēnūrram ee meejim aajem, chi emkhooi.

²¹ Magbaawai jūrr chi eeumhu wir aig ich khojaupai auwi mag dāijā agjō chaai ooba, chi emkhooita meejim aajem. Magbaa jūrr ich mag uhipai ag eeumhu auwia mag dāijā chaai ooba, agjō ich naamkhūnjō meejim aajem.

²² Ich mag ewagjā ābam uhiraupai mag siete narr thum thegdūpūitarrjā ni ābam dāijā chaai oobajim anaabá. Maimua ya ēudeecha paawai chi uijā agjō meejim aajem. ²³ Magua marau purug khap aag ithee jēeum ig nāmgui ajierram

aajem: Khëchtarr khuun mag atag Êwandamau deeu phiriutkha atham edjä mag amach thumaam khuunau ãbam uupai autarr aawai, ¿chijääata chi jaai khu chaarkhajuma? ajim anum.

24 Magbaawaита Jesuu amag magjim anaabá:

—Pärau chan büürjä Êwandam iek phä simjä khaugba, ni i jua theegjä khaugba num gaaimuata sii warag khüirjug chaaurta khüirju numgui ajim anum. **25** Ötarr khuun deeu iiu phiidatkha phöbaadëm chan büürjä jua pupar abaju, ya am ügtharm Êwandam chognaan thunum khuunjö nuisiju aawai. **26** Mag õor ötarr khuunjä deeu iiuju khap aag ¿pärau Moiseeu Êwandam iek phä puarr gaai thürba aajë? Ag gaai Êwandamau Moiseeg, “Muuta päär jöoin Abrán khararr Êwandam anaa ïchab jöoi Isá khararr ag Êwandamau, maimua Jacob khararr dënjä agjö” a sim. **27** “Êwandam chan oob mag sii chi khëcham khuun Êwandam khabam. Êwandaman chi iwam khuun Êwandamau” a phä sim. Irigan nawe khëchtarr khuun awiajä agtha iiu numgui ajim anum. Magnaa, Päachta chadcha sii chaaurta khüirju numgui ajim anum amag.

*¿Chijääata mandamiento ajapcha üruucha sii?
(Mt 22:34-40)*

28 Moiseeg Êwandamau ich iek phäpitarr iek jawaag chi machnaan eem ãbmua mag am ijëjëbkham ûr sii awi, Jesuu ich dakhüir wajapha ag eyaa jaaubapäaiwai, jûrr i aig bëewi irig, — ¿Chijääata Êwandam iek phä puarr gaai maachig nem waupi jaau sim eem chi üruucharam agá?

¿Khanta üruecha Êwandamau maachig waupim khōsi sī? ajim anum.

²⁹ Magbaa Jesuu mag wounag, —Êwandamau ich iek gaai nem waupi jaau sim chi üruecharamān mugta phā simgui ajim anum: “Ürbathü keena, israelnaan: Maach Pör Êwandaman ichta äbpai thumaam khuen Pörkha sīerrām. ³⁰ Maach Pör Êwandam sī par iiupai khaba, puch thārauchata khōsinaa puchdēu wauju ayaampierr ichdēu khōsimjö abá” a sim. Maata Êwandamau nem jaau sim chi üruecharamugui ajim anum. ³¹ Maimua äbakhai ag garm ich agjöpaimū sīebahab ajim anum. Ma sīi, “Puch khapeenjā wir aig puchjö daupii abá” a simgui ajim anum. Êwandamau nem waupi jaau sim gaai chamū khuen numiim khääi ürpaim chan chukhumgui ajim anaabá irig.

³² Magbaawai mag chi machdamau jūrr irig, —Maestro, ū pua ag eyaa jaaubapūim, jāan chadaugui ajim anum. Maach Êwandaman ich appaita sīerrām; ijöm chan tag chukhum. ³³ Êwandamta dich thāraucha khōsinaa dich khapeenjā daupii numta Aaiijēujem deg mawia nemchaain khapan thōonaa phaa numua ügthaag jēeu nūm khääijā ajapcha simgui ajim anum.

³⁴ Jesuu oowai mag wounau chadcha agcha ich iek ükhabaawai irig, —Pūn pōm waaurba chiruemgui ajim anum, Êwandamta puch Pörkhapieg.

Bigaaum khuenau mag oobaawai äbmuajā tag irig jēuebajierram aajem.

¿Mesías khai iewaa aji?
(Mt 22:41-46; Lc 20:41-44)

35 Jesús Aai i jëeujem deg Ëwandam iek jaau sïewia jûrr ich garmua aig narr khûunag magjim anum:

—¿Khan jägwia Moiseeu Ëwandam iek phä puatarr jawaag chi machnaan iek mag Cristo rey David khararr ag chaain ewagam khûun dën aajë? ajim anum. **36** Ich Daviiuchajä Ëwandam Akharau ichig iekhapibaawai ich ag Mesías igwiapai “maach Pör” abajieb. Ante irua phä puarra gaai mag simgui ajim anum:

“Maach Pör Ëwandamau maach Pörög ‘Mach iek theeg chirumjö aag m̄ dûi ãba m̄ juachaar gar jupbá ajim, pach oomapha aajem khûun thum mua pach jua ee parkha dee nám ora.’
”

(Sal. 110:1)

37 Mag ich David khararrauchajä Ëwandamau püiju aajerr igwia “maach Pör” a iekhatarrta, ¿jäga pâar iek í David chaain ewagam khûun dënpai aju aajë? Mag sii ich chaaipai aju akhiin, ich paarmua mag “maach Pör” abakhamgui ajim anum amag.

Mag i ijéjébkham õor póm aig thunarr khûunau i iek ūrm khõsi ûr naajim aajem.

*Jesuu chi machnaan igwia iekhatarr
(Mt 23:1-36; Lc 11:37-54; 20:45-47)*

38 Jesuu Ëwandam iek jaauamua magjim aajem:

—Moiseeu Ëwandam iek phä puatarr jawaag chi machnaan dûi khai, khîir khaphû abat ajim anum. Jâkhuunan sii khajúa bû duurg jûanaa kaaijä ee õrau amach saludaawaijä amach thô iekhapim khõsita sîerrjëem ajim anum. **39** Jâkhuunan amach Ëwandam i jaaujem deg weetwaijä amachta pör garcha thumaam khûunag khîir jarkha juupjem,

amachta warm khuun khaaijā wajapcha num awia. Maimua ñor chaauram khuunau amach aar thach khömkhiir thuurwaijā, parhooba jupba, amachdeuta khaaidu wajapcharam jüa au siierrjeeemgui ajim anum. **40** Khoopaa uuiin dau aphuum dijā khechthug aumaajerram. Mamu mag siierrjeeemta chadcha amach magba chitheeem amkhiir, Êwandamag jeeuphöbaadëmjä pua chuuu aphöbaadeejemgui ajim anum. Pari amach jäg siierrjeeem paran Êwandamaujā am gaai jua khuaba deejugui a jaaumajim aajem.

*Khoopaa uui ofrenda
(Lc 21:1-4)*

41 Biek ãb Jesús Êwandamag jeeujem deg am phatkhon phiejem khiirphee oo siiejim aajem. Mag oo simua jürr bee thuunum khuunau ag ee phatkhon puapüi ëreu dich thuunumta eerpa oo siiejim anaabá. Irua oowai riknaanaun phatkhon pöm dee naajim anum. **42** Mamu riknaanau mag phatkhon dürrcha dee pua num ee, khoopaa uui ãb aphuu khitum beejim aajem. Mag beewi phatkhon chi dau daídam numpai wai siierr warre mag numwe ag ee dee puapüjjim anaabá. **43** Mag khoopaa uuyau phatkhon büruu wai kherarrdam thum dee-barm oowia Jesuu ich khapeen ich aig thärkha auwia, —Keena, mua pärag jaaukhimgui ajim anum. Jäg khoopaa uui dau aphuu khitumua phatkhon büruu deejiel mamu, Êwandam dakhiiran tagam khuun khaaijā üruuchata deebarmgui ajim anum. **44** Warm khuunau sii amach dën sobtarr eemta Êwandamag dee naabahab. Mamu jäg khoopaa uui aphuu khitumua chan magba, ich dën

ābmiecha agua ich thach khöju arrdamta warre
thum deebarmgui a jaaujim aajem.

13

*Aai i jëejem di õrau pogueupäiju Jesuu jaautarr
(Mt 24:1-2; Lc 21:5-6)*

¹ Mag Aai i jëejem deg sïewia öbérbaadeewai i ogduba wënurraajerr khüun eem ābmua chi Jesuug, —Maestro, pädé oobá ajim anum, mokpör dapkhamua sii di ooimü joothüthüud ëu dñum.

² Magbaawai Jesuu irig, —Ar jäg di dap dñumaidum pua oo chirabá; jäg thñum chan mok pör äbjä äbam ür ich jäg ajapha joothüthüud sñerrabam. Jäg thñumän sii thumaa õrau pogueupäijuuta jäg dñumgui ajim anum.

Êwandamau maach i agkhaimuu paawai nem oomaju

(Mt 24:3-28; Lc 21:17-24; 17:22-24)

³ Maigmua ärëubaadeeu mag Aai i jëejem di khñirpee durrsí Olivo anum gaai sñejmajim aajem, ich khapeen däi. Maimua barwi ya i jëkhät jupbaimaawai Pedroou, Santiago, Juan maimua Andrés düimua amach jayapam khünnau irig jëeumamua magjierram anum:

⁴ —Pü iek mag jäg mokdau joothüthüud thñum thum õrau pogueupäiju anum, ¿ma jäagwaichata magjuma? ajim anum. ¿Khan jäg nüm gaaimua cha pñchdëu jaau simjö Êwandamau ijaurjö oopijuma ajierram anum, mag Aai i jëejem di pogueupäimuu pam?

⁵ Magbaawai Jesuu amag, —Magan mua pñrag jaaukhimgui ajim anum. Maimua jaaubaadëwia,

Keena, khīir khaphu wēnurrathü; oob chikhamnag pāach uduraa khūgurpimiet ajim anum. ⁶ Mua pārag mag chirumän, mug atag paawai ñor khapankham khūnau amach iekpai mu iek gaai thuwia, “Muuta ag Cristoou Êwandamau püju aajerr” awia, ñor pöm khūgurmaju aawaita mag chirumgui ajim anum. Pari makhuunau pāachig magwia khāijā oob pārav am iek ükhamiet ajim anaabá, am wawimamua.

⁷ Juurhi phiiduju theega jajaaukhamjā pārav ûrjugui ajim anum. Mamu pāachdëu mag ûurwai oob japhierrmiet. Ichiita jerrba chadcha ich mag aju. Magjup mamu ma chan agtha Êwandamau pāar i agkha nüm khabamgui ajim anum. ⁸ Magbaadëm düi ïchab durr mug wëjom ee amach eepai jürr durr chaauram khün däi wërbujurau, amachta jürr chikhamnaan khäyau ürpai am khöchgau. Mag nüm düi ïchab durrpierr uur theega duuimam düi jādau theegjā burrju. Mamu mag nüman sii warrpem Jöoirau ñor dau aug waapi simugui ajim anum.

⁹ Pāach mordam wir aig uurkhabathü. Thethem khūnag pāar pur deewi judionaan Êwandam iek jaaujem degjā pāar gaai amau mas deemaju. Mu gaaimua pāar khaibag waumkhīir amau pāar gobernadornaan aarjā warrwi reinaan aarjā warrmaju. Mamu magum khün aar pāar warrwaita warag pārav mu iek jaauwímucha amag jaaujugui ajim anum. ¹⁰ Êwandamau mug durr i agkhaju nawe mug ñor peerdu aaujem iekhan ichiita thumaa durr warpham magwe meupierr jaaudubjugui ajim anum ïchab. ¹¹ Mag pāach pur aauwai, thethemnaan

khīirphee iekhaagpaawai, oob pārau, “¿Khan ata m✉ iekhajuuta mugbaadēma?” a khīirjumiet ajim anum. ¿Khan jāgwi mua mag chirá? Ya maig chan pāar pāach khīirjugdamaupai iekhabam; magbaadēm aiguin ich Ŋwandum Akharauta pārag iekhamkhīr khīirjug deeju aawaita mua mag chirabahab ajim anum. ¹² Mag jaran wir aig khod ābam khūnja chi ükhaba sim garmua ūu m✉ iek ükha khērum thethemnaanag jaaupūimaju, ich khodpai wir aig thōomkhīr. Amach dēnnaanjā m✉ gaaimua thōomkhīr thethemnaanag jaaupūimaawai chi dēnnaanaujā ich agjō ajugui ajim anum, amach chaain dāi wir aig. ¹³ Pāachdēu m✉ iek ükha durrum gaaimuajā thumaam khūnau pāar oomapha aju. Mam✉ magum gaaimua phithur dau aug wau nūmjā igba m✉ dāi ubu khērumun ūu peerdujugui ajim anum.

¹⁴ ’Ŋwandum i jaaumie Daniel khararrau jaautarrjö, Aai i jēejem deg ierr phadnaankha nām khūnja dubba aajem aarta woun āb bēewia ichta maig ierr sīechēm oobaawai, Judea durr nām khūn pabü ee durr dapag ee dārbat ajim anum. (Mug iek phā sim gaai oonaa thür simua wajapha khaphu abá.) ¹⁵ Ich maagwai jua ūhiwai ich dihēu ür khāijā sim khai, ich nem phē awaan awi oob tag ierrag dubam. ¹⁶ Wa magba di chaaaur ich phidag ee khāijā sim khai, oob tag degag mam, ich khajūajöm khāijā juraan. ¹⁷ Mam✉ jē, apdurr ajim anum, magbaadēm jaar ar ūuin jōor khithēem khūn, maimua ūchab ūuin ar chaaindam daumeraa jūd döpi wai durrum khūn! ¹⁸ Magju nawe pārau Ŋwandumagta jēeubat ajim anum, eeu

dëgölp magbaadëwia edau khõrg jaar khäijä pääch dau aphuu wënurradukham. ¹⁹ Mag jaarta wa-jappa õor dau aug waujupa. Mag jaar õor dau aug waujujö chan Ëwandamau mug jëb ompaaju nawejä ooba, ni ag khurjä agjö chan abaju ajim anum. ²⁰ Mamu magbaadëm ich Ëwandamau büürjä khäai eeg buchdu auba ich mag warag apikhiin, ni äbjä peerdubajу. Pari ar ich iek ükha num khuun daupigau, irua khäai khapan deeju atarr üu magcha deebajugui a jaaumajim aajem.

²¹ 'Magbaadëm ee õrau päächig, "Oobat, chamuuta warrgarwe Ëwandamau püiju aajerrauwai" aawai, oob ükhamiet. Wa magbam khai, "Ar simta ichiuwai" aawaijä, oob ükhamiet ajim anum. ²² Mua mag chirumun amach iiupai amta Ëwandamau püijim anum khuun düi Ëwandam i jaaumien anum khuunjä sii sëukha chikham khügur wënurraju aawaita mag chirumgui ajim anum, khap amkhiir. Makhuunaun chadcha Ëwandamauta amach püijim amkhiir, ag na õrau nem ooba aajempa õor dauderra wau wënurraju. Mag nem wau wënurrumua ich Ëwandamaucha jur auwi ich iek ükhapi autarr khuunpa khügur êkhajugui ajim anum. ²³ Magnaa amag, Mua ya pärag jaaubarmgui ajim anum, magju nawe khap amkhiir; maagwai pärag much bëeju nawe khiir khaphu abat a chirumgui ajim anum.

*Jäga Emkhooi Iewaa deeu bëeju
(Mt 24:29-35; Lc 21:25-36)*

²⁴ 'Mag õor ajappa dau aug wau dictarr khur ëchab ãsdawam edaujä khiiwia edaram edau

argjā khijugui ajim anum. ²⁵ Magbaadēm dūi phidagjā edjā eemua khibaadeewai tagam nem Ēwandumau nem waumatarr edjā ee sīsidumpata sīi parhooba amach sīsid arr chaaur aaidū jörrjēe thunisijugui ajim anum. ²⁶ Magbaawaita thumaam khunau māch chi Emkhooi Iewaa chadcha edjā baug ee dau daau urum oojurau. Ya maig mag jēb gaaim khun thum chachbaadēm aawai māchta nem jua theeg thumaam khun Pörkha bēejugui ajim anum. ²⁷ Mag māch pierrum dūi mua māch chognaan durrpierr aaidupüijugui ajim anum, māchdēu māch ithee jūr autarr khun thum ābam aig biirdū aumkhīir.

²⁸ Mag jajawagmamua, 'Pārag khap amkhīir mua jaaukhimgui ajim anum: Pārau khaphū nūm, māig Israel durr igo khér khukhuur aadēmān thumaam khunau ya chadcha dōchūmie burruj dakpapakham aajem. ²⁹ Ich agjöta ajugui ajim anum īchab, māch chi Emkhooi Iewaa bēeju gaai paawaijā. Cha mua nem jaau chirūm thum ich ag ee öbēbergmam pāach daúa oobaawai, khaphū abat ajim anum: ya māch chi Emkhooi Iewaajā deeu bēeimūu chirūm. ³⁰ Mua pārag mag aai i jēeujem di õrau pogueupüiju a chirūmān, cha õor thunum khun khēchju nawe, cha māchdēu jaau chirūmjō thumaa chadcha ajugui ajim aajem. ³¹ Edaujājā mag jēb dāi thum chukhu aadēju, mamū cha mua pārag jaau chirūm chan sēukhaawai khabam; jāan thumaa ich ag ee öbēbergmajugui ajim anum.

³² 'Mamū mag mu bēeju ed chan ni ābmuajā khaugbamgui ajim anum. Ēwandum chognaan ügthar thunum khunaujā khaugba, ni māchdēujā

khaugba, ãba ich mu Ayaupaita mag mu b  eju oraj   khaphu simgui ajim anum.

³³ 'Mag p  achd  eu mu b  eju oraj   khaugba naawai muan p  ragan, nem parhoobam nem wauba   wandalagpaita j  eu n  u j  eu n  u abat a chirumgui ajim anum. ³⁴ Mag mu b  ejuun, woun   b deeum durr maagpaawai ich chognaanag chi morkhu d  nj   ich di thuamkh  ir jaaunaa, amachpierr phidagj   jaaukhawi, chi puertdi thuajemugj   ajapha oopaar jaau puawi petarrj  ota simgui ajim anum. Maagwai p  aar chi di gar nem thua n  isierrj  ota n  amgui ajim anum ich khapeenag. ³⁵ Mamu p  arau ni   bmuaj   mag mu b  eju khaugba naawai s  i wajaphata kh  ir khaug n  isit ajim anum, mu b  ewaim ithee. P  arau khaugbam, khan orata mu b  eju: kheearaa aad  em ee, edachanaa,   spa urumua   th  rr b  ebaad  em ee, wa edpherre kh  ij  , ni   bmuaj   khaugbamgui ajim anum. ³⁶ Eeu s  i d  eg  lp mu d  n  ubaicheewai mu d  ui w  etaag p  ar agtha kh  ir khaugba kh  ai n  mj  o n  m kh  ij   ooch  dukham. ³⁷ Cha mua p  rag mag jaau chirum chan s  i p  ragpaj   khabam; maan thumaam kh  un itheeta mag jaau chirumgui ajim anum. Maguata muan puaba, kh  ir khaugbathu a chirumgui ajim anum, mu b  ewaim ithee.

14

*Jes  s p  r awaag ib  ptarr
(Mt 26:1-5; Lc 22:1-2; Jn 11:45-53)*

¹ Jesuu mag ich khapeenag ich mawia deeu b  eju jaauwai nemkhoo p  omaam burraag kh  aidam numpai waaur s  ejim aajem. Mag

phiesta īchab Pascua a thüürjem; ajapcharan maar meeun judionaanau pan sīi ich jäg levadura chukhu wauwia seman ènter khoojem ag semanma. Mag phiesta burruj khāai khapan khaba waaur nām ee, phadnaan chi pörnaanau Moiseeu ēwandam iek phā p̄uatarr jawaag chi machnaan dāimua āba biirdewi khūirjug jūr naajim anaabá, nemdam būur abarm gaaimua Jesúus imeraa pūr auwi thōopüyaag. ² Amach ödegpain mag i thōopüju khūirju naajieb mam, jūrr tagam khūnau, “Keena, mug nemkhoo ee maadēu i thōoba sīuju. Magba akiin õor pōm mug wējom maach dāita meeukhaju” aajeejim anum.

*Uuirau Jesúus pōr ee jügdee chootarr
(Mt 26:6-13; Jn 12:1-8)*

³ Mag nām ee Jesúus Betania phöbördam ee mawi woun Simón anum deg thach khö s̄ejim aajem. Ich mag Simón ibūr wauwi “phīe paraa khitarr” a thüürjeejim aajem. Maig i thach khö simta, uui āb jügdee didam durrkhudau alabastro anum dēn boteedidam wau khitum dāi dubchējim aajem. Mag ee jügdee narrdo anum dēn thūpaaga sim ipir aibēejim aajem. Mag jügdee khūir nem parhēpag sīerrum. Mag sim dāi juu ee dubchēwi, chi boteedidam ö khōorpnaa, õor dakhīir Jesúus pōr ee choopüijim anaabá. ⁴ Mes gaai i dāi āba thach khö narr khūnau amach daúa mag jügdee parhēpagkhamta sīi i pōr ee choobapāim oobaawai āaur khūnau wir aigpai amach khapeenag, — Keena, ¿khantheeta jäg jügdee parhēpag simta sīi jäg ãr choobarma? ajierram anum, ⁵ jäg sīi par ãr chouju khāai, parhēphā pērpüiwia ag phatkhonau

üu dau aphuum khun khīrdam jāsenkhaju aai Sīerrtā.

⁶ Mag bigaaum khunau magbaawaita jūrr ich Jesuu amag, —¿Khantheeta pārau mag uui khīr naau iekha nūma? ajim anaabá. Jāgbarmua irua mū dāi üu abarm khabahab; idēu i sīi khajapha sīubat ajim anūm. ⁷ Dau aphuum khūndaman pārau pāach ee ich jāg oo wai wēnūrrajugui ajim anūm. Maagwai pāachdēu nemdam deem khōsim aig pārau amag deeju aai naabahab; pari mū chan pārau pāach ee ich mag mū oo wai wēnūrrabaju. ⁸ Mūg uuirau ichdēu khīrjuawai ajapcha simjöta abarbahab mū dāi. Mūg mū pör ūr jūgdeeu choobarmua mū meeбаadeewai aukhēraan arrju nawe ya irua mū kha phuur sim khabahab ajim anūm. ⁹ Magnaa, Īs mua chadcha pārag mag chirūmgui ajim anūm: Mūg atag pawiajā durpierr Ēwandamau õor peerdu aaujem iek jaau wēnūrrūm dāi īchab mūg uuirau mū dāi mūgbarmjā jaaub khaba jaauju. Mag, ooba arr khunaujā īchab i iigjeejugui ajim anūm.

*Judaau Jesús pērpūitarr
(Mt 26:14-16; Lc 22:3-6)*

¹⁰ Mag phadnaan chi pörnaanau Moiseeu Ēwandam iek phā pūatarr jawaag chi machnaan düimua ich Jesús dakhāu wai nūm ee, ich dāi doce wēnūrrajerr eem āb Judas Iscariote a thār sīerrau phadnaan chi pōrkha nūm khun dāi iekhaan majim aajem, jāga ichdēu amag Jesús pūr deeju a jawaag. ¹¹ Maimua mawia chadcha Judaau amachig Jesús pūr deeju a ūrbaawai chi phadnaan pōrkha nūm khun oneeu phöbaadēwia

chi Judaag phatkhonpa deeju ajierram anaabá. Ichig mag phatkhonpa deeju abaawai chará ãba i imeraa pür auwia warre amag amach jua ee deeju khñirjugpaita wai sísijim anaabá.

*Jesús ãbmiecha ich khapeen däi thach khötarr
(Mt 26:17-29; Lc 22:7-23; Jn 13:21-30; 1 Co 11:23-26)*

12 Pan levadura chukhu wauwia warrpem phiesta burr nám edcha judionaanau nemkhoo jaram ithee ovejadam thõowia edau khëubaadeewai khoojem. Magua ich mag edcha Jesú s khapeenau irig, —¿Jampaita marau pü na phiejäb wauwimaju aai náma? ajierram anum.

13 Mag ichig jéeubaawai ich khapeen eem numí ich aig thürkha auwi püyaagpamua amag, — Päär maar na Jerusalén phöbörög ärëubaadët ajim anum. Nau päär ya phöbör ee paaukhabaimaawai päräu woun äb döthür ee dö jöi arrum ooimajugui ajim anum. Mag woun döthür däi mam oobaawai i ëudee wëtwi, **14** i dubbaimam deg däi dubwia, chi dikhüug mä imeerba, “Maestroou pürug jéeupijim, ¿jamta í ich khapeen däi ãba nemkhoo jaram thach khöju aai chirá?” a jéeubat ajim anum. **15** Magbaawai mag wounau päär ügthaa warrwia dijä pöoma sii wajappha jar sim pärag jaauju. Maigtä phiejäb wauwia sii maar na wajapha nem khñir khaug sñubat ajim anum, mag ich khapeen ichdëu päiju khñunag.

16 Jesuu amachig magbaawai, chadcha i ipierr Jerusalén phöbörög ärëuwia ooimaawai, chadcha amachig jaautarrjö ooimajierram anaabá. Mag

oobaimaaawai maig mag nemkhoo jaram ovejadam wai narr wauwia sii i baraata oo n̄uisijim aajem.

17 Mag ich na numí p̄ütarr aawai ya kheearaa aadēm ee, tagam kh̄un d̄äi barjim aajem, warm kh̄unau phiejāb wau wai narr aar. **18** Mag barbaimaaawai thach thöikhawia ya ãba mes gaai khö n̄umua Jesuu amag, —Keena, mua warre p̄ārag jaaukhhimgui ajim an̄am: Mu cha iekha chirum iekhau maach khapeer muig maach d̄üi ãba thach khö simuapai thethem kh̄unag mu pur deejugui ajim an̄am.

19 Jesuu amachig mag iekhabarm ūrwia warre ökh̄irjuu n̄uisijim anaabá. Mag ökh̄irjuu n̄am iekhau jūrram kh̄unau irig jējēeu aajeejim an̄am, chijāguata magju khap aag awi. **20** Mamu par mag ichig jējēukhamjā amag chi thürjā jauba, sii, —Pāach mug doce n̄am eem āb mu khö chirum thēp ee ich panau sīkhö sim wounauta mu khaibag waujugui ajim an̄am. **21** Mu d̄üi magbarmua Emkhooi Iewaan Ŗwandam iek phā sim gaai jaau simjō ich ag eyaata öbēbergmam. Mamu jē, apkhiit̄ chi mag mu p̄erp̄üi sim woun! Ante magju khapnaa thaababa arr amuan üucha akhamgui ajim an̄am.

22 Maimua mag iyū thach khö n̄umua Jesuu pan jua ee auwia, Ŗwandamag üu ajim anaa khōreunaa amag uapüinää, —Mug pan khōbat. Mu mu morougui ajim an̄am.

23 Maimua ich agjō jarrdamjā jua ee auwia, ag paar Ŗwandamag üu ajim anaa, deeu amag uapüijim aajem. Magbaawai thumaam kh̄unau

ag eem döjierram aajem. Mag ɻapäiwia ich Jesuu-pai magjim anum:

²⁴ —Jäg döbarmen mə bagau, warrgarwe Ėwandamau õor däi iek deeju aajerr. Mamə məg iekhan iek iiuriugui ajim anum. Məg pāar ithee mə bag məg vinojö khitum ārbarmuata Ėwandamau, īsmua atagan chadau pāar peerdu wēnurraju aai nəm a jaau simgui ajim anum. ²⁵ Maimua, Mua warre pārag jaaukhimgui ajim anum: Mug vino döbarm aigmua mua chan tag döba, āba Ėwandamta thumaam khən Pörkha s̄sim edta deeu ag khäyaujā ajapcharamta döjugui ajim anum.

Jesuu jaauwai Pedroou būrjā i khaugbam aju jaautarr

(Mt 26:30-35; Lc 22:31-34; Jn 13:36-38)

²⁶ Jesūs mag ich khapeen dūi āba mes gaai iyə̄t̄ thach khö naawia, meukhaarjā Ėwandam iek Salmos anum gaaim auwia, Olivo durrsīig ērēujim aajem. ²⁷ Mag wētwia mam pabaimaawai ich Jesuu amag magjim anum:

—Nau pāach thumaam khənau mə məch appai barpuaju. ¿Jägwi mag chirá? Ich warrgarwe Ėwandam i jaaumienu Ėwandam iek phā puarr gaai ich mag aju a s̄lewaima. Mag amau phā puarr gaai jaauwai, Ėwandamau ɻduraa chi nemchaain pap õrag thōopiju a sim, mə igwia. Mag mə thōopüyaag pur athaawai pāar s̄ii nemchaainjö parhoob pāach papjā khaugba, chawag aaideju a phā simgui ajim anum. ²⁸ Pari mag mə thōopüiwiajā deeu iiu phiid̄wia məchta pāar na majugui ajim anum, Galileaag. Mamta deeu pāar däi oojugui ajim anum ich khapeenag.

29 Jesuu mag iekhabaawai Pedroou irig magjim anum:

—Mu khapeenau pu ogdewia chawag aaidutkhawiajā mu chan būrjā pu aigmua chawag ogdubamgui ajim anum.

30 Pedroou ichig magbaawai Jesuu irig, —Pu mag iekha chirab mama, cha mu iekha chirum iekhau nau āspajuag āthārr biek numí bīeju nawe ūrau puchig jēubaawai pua biek thārjup mu khaugba chitum ajugui ajim anum ichigcha.

31 Magbaa Pedroou jūrr irig, —Pu thōbaimam aar thōimaju awiajā mua chan pu kha ogdubajugui ajim anum.

Pedroou mag ijējēb khaawai tagam khunaujā ich agjō, “Maraujā pu kha ogdubaju” a iekha naajim aajem.

*Nemjīrdö Getsemaní anum ee Jesús oraatarr
(Mt 26:36-46; Lc 22:39-46)*

32 Jesuu ich khapeen ich dūi phē arrwia nemjīrdö Getsemaní anum ee barwia amag, — Mu chum Ēwandamag jēwaan mamich, pāar muig nūsit ajim anum tagam khunag.

33 Magpet awi thārjuppaich dūi phē arrjim aajem: Pedro, Santiago maimua Juan. Maimua amach appai aphōbaadēm aig, Jesús nem ökhīrjuuga aadēmua gaai machaaga aadējim aajem. **34** Ich magbaadeewai ichdēu amag magjim anum:

—Muun dēgölp gaai machgau ökhīrjuuga aadēm; āba much thōjuuta khīrju chirumgui ajim anum. Pāar muig nūsit, mama daukhana abat. Oob khāimiet ajim anum amag.

³⁵ Magpet awi ichin ag atgajärpai kanieu phōbkhanaa, jēb gaai dagau durnaa, Ŋwandamag jēeumamua i gaai machag āwatpibaju akhiin üu akham a jēeumajim aajem. Magnaa, ³⁶—Tata, p̄i thee chan būrjā phithurm nem chukhum. Pua khōs chirum khai m̄a peerd̄u athá ajim anum, m̄a dau aphuu aju nawe. Purug mua jēeu chirum, mama m̄achdēu khōsi chirumjō khaba p̄achdēu khōsimjöta abá m̄a d̄ui a jēeumajim aajem.

³⁷ Mag jēeu s̄iewi am aig bēewi oocheewai am khāi n̄umta oochējim anaabá. Magbaawai jūrr Simonagta, —P̄uen s̄iita khāi chirabma. P̄e chan oradam ābjā pōd daukhana aju khabahab ajim anum. ³⁸ Sīi jāg khāi n̄uu aju khāai Ŋwandamagta jēeubat ajim anaabá, dōsātag uduur pāach thu aupim ugua. Mua oowai pāach ödiowan chadcha pārau jēeum khōsi durrumta pari daphökgauta pōdba n̄umgui ajim anum.

³⁹ Mag iekha p̄awi deeu am aigmua petajim aajem. Maimua Ŋwandamag ichdēu nacha jēeu s̄ierrjō ich ag iekpai iekhamamua deeu jēeumajim aajem. ⁴⁰ Mag jēeu sīi awia deeu oon bēewajā, i khapeen daphökgau pōdjā dau ēeba, sīi khāidutkha th̄unumta oochējim anaabá. Mag daphökgau pōdjā dau ēepiba th̄unaawai Jesuu amachig iekhabaichēmjā pōd i iek ükhaju khaugba naajim anum. ⁴¹ Mag biek th̄rjupam gaaijā agtha khāidutkha th̄num oobaicheewaita deeu amag, —¿Agtha pāar sīi khāai gaaita n̄u? Khāigap nem p̄abat ajim anum. Pekau pōm s̄isidum kh̄unag maach chi Emkhooi Iewaa pur deedu ora pabaichēbab. ⁴² Phiidutkhabat, maimua maach khapeen aar wēttarau ajim anum.

Mu oomapham khunag mu pur deeju wounan ya dakpa urumgui ajim anum.

Jesús pur arrtarr

(Mt 26:47-56; Lc 22:47-53; Jn 18:2-11)

⁴³ Jesús agtha mag iekha dunum ee, ich khapeenpai mag doce narr eem ãb Judas anumta õor pochag urajim anum. Mag wëdurum khunnan ãaur khun sii espaar jua panhapha bëe thunaawai tagam khun sii pa düijä bëe thunaajim aajem. Makhuun phadnaan chi pörkha nüm khunna Ewandam iek jawaag chi machnaanau tagam khun jöoin chi pörnaan düimua pëitarr khun ajim aajem. ⁴⁴ Mag chadcha õor pochag bëewi ya chi Judaau ag nawe, “Nau mua mawia pãach dakhîir khîir üu athamta pur auwia athaadët” a jaau wai sierr aawai, ⁴⁵ chadcha ich düi wënurrum khun dakhîraa ichdëu jaautarrjö Jesús düi ãba dunuwimawia irig, “Maestro, ¿jägpai chirá?” anaa i khîir üu athajim anaabá.

⁴⁶ Magbarm bürre chi soldaanau Jesús phaur thuur auwia i purphöbaadëjim aajem.

⁴⁷ Mama chi khapeen i düi wënurrarr khunna amach dakhîir mag amach khapeer purphöbaadëm oobaawai ãbmua ich eshaar chi baindegam surr a jëu aunaan waa phadnaan thumaam khun pör ag chog kachta bis abarmen oorthu werbpüijim anaabá. ⁴⁸ Mag ich purphöbaadeewai Jesuu amag, —¿Pârau oowain muun sii õor nem jïgkhanaa õor thoomiejöta chirab ajim anum, jäg pârau sii mu aig jua ee jierrnem panhappai bëeg ithee? ⁴⁹ Ag na ed ëepierr pârag mua Aai i jëeujem deg Ewandam i jaaujeewai büürjä pârau mu pur auba arrta ïsta

chadcha pārau m̄ p̄r auju ed ajimgui ajim an̄am. Pari pārau m̄ d̄i m̄gbarm̄an, jāan m̄ igwia ich Ēwandam iek phā sim gaai jaau sim thumaa ich ag ee öbēbērg mamkhīirta chadcha m̄gbarmgui ajim an̄am amag.

50 Chi khapeenau mag amach dakhīir amach Pör pūrphōbaadēm oobaawai tag irigjā ooba, sīi warag khaphig phōbaadēwia ich appai barp̄ajim anaabá.

51 Mam̄ mag amau ich appai i werpuawia athaadēm ee, ēwan āb sīerrauta sīi börrjöoupai öp̄urnaa d̄i i ēudee maa ajim aajem. Mam̄ chi soldaaunau mag woun d̄i mam oo athaawai i p̄r awaag ēkha naajim an̄am. **52** Pari mag ich gaai p̄rbaichee sīi warag am juu ee chi börrjö jēu p̄awi ich jāg mor kharr khaphigbaadējim anaabá.

Jesús judionaan Asamblea ee warrtarr

(Mt 26:57-68; Lc 22:54-55,63-71; Jn 18:12-14,19-24)

53 Soldaaunau mag Jesús p̄r auwia āb mag phadnaan thum th̄n̄am kh̄un p̄orkha sim aar warrjierram aajem. Mag mam i wai dubphōbaadeewai aig pos aimajierram anaabá: tagam kh̄un chi phadnaan p̄orkha n̄um kh̄un, judionaan Asamblea eem chi p̄ornaan, maimua agjō Moiseeu Ēwandam iek phā p̄uarr jawaag chi machnaanpa thum āba. **54** Mag i p̄r athaadēm ēudee īchab Pedroou sīi warppaimua oop̄ap̄uig mawia phadnaan p̄or sīejem ag di ūjārr d̄i dubwi jupimajim aajem, guardianaan Aai i jēejem di th̄ajem kh̄un bigaau. Mag jupimawi i iek õt uu th̄n̄am bigaau d̄i chi guardianaanpa āba õt khāai oo chirsijim aajem.

⁵⁵ Maagwai phadnaan chi pörnaanaa judionaan Asamblea eem khuun düimua chi Jesuu nem wauba arrta süukha i gaai thüpüju ékhaajeejim anaabá, magum gaaimua i thöopäaig. Mamu chadcha irua büurjä nem khaigba wauba sierr aawai ⁵⁶ parii i khaibag waupi jaau nüm khuunaujä süukha nem ígkham khöchgau amach iekpai parhoob jaaubaadëphumjä pöd i pur auba aajeejim aajem, mag ihäbajä khaba sii aaiphur nem jaauphöbaadëp aawai. ⁵⁷ Warm khuunau mamagkham ee, jürr deeum khuun büjäau paaukhabaadëwi chi thethemnaanag ich khüircha, ⁵⁸ —Marau maachdëucha i iekha sim üurwain, irua mug Aai i jéeujem di õrau da ëu auba arrjä sii thum pogueupüiwia, õor juajä igba, khäai thärjuppaim ee deeu ëu dünuuju a iekha sim ürjimgui aajeejim anaabá jürram khuunau.

⁵⁹ Mamu par jürram khuunau mamagkhamjä ihäbajä deeba, sii warag maadëujä khaugbata jaauphöbaadëjim anum.

⁶⁰ Magbaa chi phadnaan pöröu sii mag õor pos thänum ee phiidübaadëwi Jesuug, —¿Pua am iek ür chirü? ¿Khan jägwí jäg pü iekhamapha sii? ajim anum. ¿Pua chadcha mag iekhajü wa iekhabajü? Jaaubá ajim anum.

⁶¹ Mamu magumjä Jesuu büurjä jüujä aba, sii warag khiiu süsijim anaabá. Mag ich iek ükhaba abaawaita deeu chi phadüu püaba jéeumamua irig, —¿Püta chadcha Éwandam Iewaa ichdëucha jür auwi püiju jaaujerrá? Marag jaaubá ajim anum irig.

⁶² Magbaa Jesuu, —Éera, chadcha müugui ajim

anum. Mag atag pārau mā Ēwandam thumaam khun khāijā jua theeg ūrpai sīerrūm bigaau i juachaar garcha jup chirāmjā oowi ügtharmua edjā baug ee urumjā pāach daúacha deeu mā ooba-jup ajim anum.

⁶³ Jesuu ich dakhīr mag iekhabarm ūrbaawai chi phadnaan pörōu ich khajūa mor gaai jūa sīrrta surr abarmūn warre jēbpüijim anaabá, khīir mach-gau. Magwia ich khapeenag, —Keena, ḡkhan attachata maadēu deeum khunau jaau nūmta ūrm ig nūma? ajim anum. ⁶⁴ Ya irua ich iiucha jaau sīebahab ajim anum. Pārau thumaam khunau i iekhabarm ūrbarm, chadcha irua Ēwandam dau na khaigba iekhabarm. ḡPārau mag woun dūi jāga aju khīirju nū keena? ajim anum ich khapeenag.

Magbaawai thumaam khunau ihāba, —Jāan iekkhōr pōm sīewai ichiita thōopüijugui ajierram aajem.

⁶⁵ Magphöbaadēwi ãaur khunau warag i khīir gaai ichōoujā thunaa, putiujā i dau phāarjūnaa, i gaai mas waunaa, juajāaujā khīidadcha deejeejm anum. Magnaa oghom irig, —ጀKhaíuta pū gaai mas deejī? Magan jaaubá aajeejm anum.

Mag jūrram khunau i mag wai naawai chi Aai i jēejem di thūajem guardianaanaujā dūi i khīidadcha deejeejm aajem.

Pedroou būrjā Jesús khaugba chitūm a iekhatarr
(Mt 26:69-75; Lc 22:56-62; Jn 18:15-18,25-29)

⁶⁶ Mam ierr Jesús dūi mamag khaawai Pedro iek i di ūjārr chirajim aajem, daaugajār. Maig i chirāmta i aig uwi āb bēejim aajem, phadnaan

thumaam khuun pörkha sim ag chog. ⁶⁷ Mag uuirau Pedro õt khääi sim oobaicheewai i khiir eerpa wai duuu awia irig, —Pujä iichab Jesús Nazaretpierr düi nurraajem khabahab ajim anum.

⁶⁸ Ichig magbaawai i iek irua, —Mu khabam, mua khaugbam pua khaita jaau sim khai a chirajim anum.

Magwia warag dawag mawia puertdi daaugajärm aar i ootheu chiirbaimamta, äthärrta kekerkee aadëjim aajem. ⁶⁹ Maimua deeu ümaai chi uuirau ichdeu i oobaawai aig õor thunarr khuunag, —Chamug woun chadcha Jesús düi nurraajerr khabahab ajim anum.

⁷⁰ Mag, biek numiim gaaijä Pedroou irua magum Jesús khaugba chitum ajim anum. Mamu ag khur nuupai awia deeu üwaai aig narr khuunau, —Chadcha puun iichab Jesús khaperau. Mu Galileapierr khabahab ajim anum. Maguata pu iekha sim üurwaijä pu iek gaai merag chukhu s̄isim khaphöbaadëjim anum irig jūrram khuunau.

⁷¹ Pari ichig mag nuu paawai Pedro iek warag irua chi Jesús igwia, —Chadcha mua magum woun khaugab chitumta murug mag naab. Mu seukha chirum khai, Êwandamau mu gaai juu khuaba deeju aai simgui a chirajim anaabá.

⁷² Pedroou mag irua chan büürjä Jesús khaugba chitum a iekhabarm ee, deeu ümaai chi äthärrta kekerkee ajim anaabá. Mag äthärr biek numí b*ie* dichdimaaawaita Pedroou warre Jesuu ichig iekhamatarr khiir eyaa aadëjim anum, “Äthärr biek numí b*ie*ju nawe pua biek thärjup õrag büürjä

m  khaugba chit m a iekhaju” ichig Jesuu jaautarr. Ichig magtarr thumaa kh irju athaawaita warre ökh irjug machag aad mua icharaucha  j sehne b e chir u ajim anaabá.

15

Jesús Pilato aar arrtarr

(Mt 27:1-2,11-14; Lc 23:1-5; Jn 18:28-38)

¹ Maimua ag  spaaedpherre thum chi thethem-naan  bam aig podpajierram aajem, kh irjug j rwi Pilato aar paawai Jesús khaibag waupiju jaau khaph  jawaag. Maig naajim aajem: phad-naan chi p rkha n m kh n, Moiseeu  wandam iek ph  puarr jawaag chi machnaan, judionaan eem j oin chi thierrnaan maimua tagam kh n agj  chi Asamblea eem kh npa th naajim aajem. Makhuunauta amach thumaam kh nau Jes s juu j khanaa Pilato aar arriierram anaab . ² Mag ich aar wai barbaimaawai Pilatoou ich Jesuug —  chadcha p ta judionaan Re ? a j eujim an m.

Magbaawai Jesuu irig, —Pua khab  khaph  jaaubap im ajim an m.

³ Mag warag chi phadnaan p rkha n m kh nau ich kh ircha iek p m amachd u jaaum aig s ukha iekhamatarr igwia ⁴ deeu  maai Pilatoou irig, —  han j gwi p  iekhamaphamj  s ? ajim an m.  Pua  rbahab, j rram kh nau p ch kh ircha p ch khaibag waupi jaau n m?

⁵ Mam  parii Pilatoou ichig mag j euj ahaukhamj  s i warag kh uu abaawai ich  degpai, “Wounaan m g oohba chit m” ajim an m.

*Warre Jesú斯 thōopi jaautarr
(Mt 27:15-31; Lc 23:13-25; Jn 18:38-19:6)*

⁶ Pilatoou ag nawejā añopierr mag phiesta Pascua anum burrwai presonaan eem āb parhoobam chi phöbörpienau jēeubarm öbeerpääjiejim. ⁷ Maagjerr aawai ich mag jaar woun āb Barrabás anumta deeum khun däi cárcel deg preso siejim, ichdëu gobierno däi ñor meeukhapiwia ag meeukhaa ee ñor thōotarr gaaimua. ⁸ Mag nemkhoopierr preso āb sii öbeerpääjerr aawai chi phöbörpien ābam aig biirdewia ag na Pilatoou ichdëu aajerrjö preso āb öbeerpuimkhíir irig jajaau aajeejim anum. ⁹ Ichig magbaawita Pilatoou amag, —¿Párau judionaan Rey Jesuuta mürug öbeerpuipi nu? a jēeujim anaabá jurr amag.

¹⁰ Irúa mag Jesuuta öbeerpuim khosi sìerran, phadnaan chi pörkha nüm khunau sii amachdëu Jesuu nem wau narrarrjö pöd nem waubam gaaimua iekkhör wau nüm iekhauta mag i pur dee wai nüm khaphu sìerr aawaita mag iekhajim aajem. ¹¹ ¡lh! Mamá Pilatoou mag iekhabaawai chará chi phadnaan pörkha nüm khunau sii warag ñor wawikha thunajim anum, thumaam khunau ãba Barrabaata sii ich jäg weeupüipi jajaau amkhíir.

¹² Mag Barrabaata sii öbeerpuipim khóchkha nüm ûrbaawai deeu Pilatoou, —¿Mag judionaan Rey anum däi mua jägajuma? ajim anum.

¹³ Magbaawai warag serereukhamua Jesús warre pakuls gaaita meerphépi jajaau aajeejim anaabá.

14 Magbaa jūrr Pilatoou amag, —¿Pari khan nemta irua khaigba waujīma ajim anām, pārau mag warre i thōopi jaau nām?

Mamā irua magbaawai chará warag ich mag pakuls gaaita meerphēpi jajaau aajeejim anām.

15 Mag warag serereukhamjā pāaba aawai, ðor pōm mag thānām jūrr ich düita meeukham ugua, chadcha am ipierr Barrabaata weeupäipi jaaujim anaabá. Maimua chi Jesús jūrr wāpi jaauaa pakuls gaai meerphēpäimkhīr warre amach juu ee deepäijim aajem.

16 Magbaawai chi soldaaunau Pilato sīejem ag di ūjārr chi Jesús warrwia soldaaun thum ābam aig thürkha aujierram aajem. **17** Mag warrnaa, irig khajūa khichphē khīr jūapinaa, ich agjö miu dēn wērjūch phāarthā waunaa, pōr gaai pōrsirkha jūapipüijierram aajem. **18** Mag jūapipäinaa juau oghom chi soldaaunaupai i wau iekhamamua, —Jāgpai chirá judionaan Rey? aajeejim anām.

19 Mag wai nāmua i pōrchajā paau wānaa, khīrchipajā ichöou thunaa, sī i wau nām iekhau i khīrphheejā kanieu phōbkhakha aajeejim anām, amach rey anāmua. **20** Mag i dau aphāw wai nām awia, amachdēu irig khajūa khichphē khīr jūapitarr deeu ēer auwia, ich khajūa chaardamta deeu jūapipüinaa, pakuls gaai meerphēpääin athaadëjierram aajem.

*Jesús pakuls gaai meerphēpüitarr
(Mt 27:32-44; Lc 23:26-43; Jn 19:17-27)*

21 Mag Jesús pakuls gaai meerphēpääin arrum ee, am khīrphhee woun āb Simón anām ich phidag eemua ich diig urajim aajem. Mag woun

Cirenepierr ajim aajem, Alejandro däi Rufo anum am aai. Chi soldaaunau mag Simón oobaawai jūrr ajués irigta Jesuu pakuls arrmaa atarr arrpijier-ram aajem.

²² Mag ërëu phöbaadëwi buchagdam Gólgota anumug arrjierram aajem. Maach meúan mag Gólgota anumun Pörpá Durrsí a simu. ²³ Maig Jesuug vino mirra ee waaurëu sim döpiku ëkhajierram anaabá, khaparr aadémua gaai machag thunum ãwatamkhíir. Mam Jesuu büürjä döbajim aajem. ²⁴ Mag dee nümjä döba abaawai ich mag pakuls gaai meerphëpüijierram anaabá. Mag meerphëpüiwia, khaíuta i khajúa wai sísiju khai awi, chi soldaaunau i khajúa jūajerr ür phatkhon bar jemkha nümua amachpierr agdaujö gan aumi-jierram aajem.

²⁵ Mag amau i pakuls gaai meerphëpääiwai ya edaupherr garm las nueve thunaajim aajem.

²⁶ Mag i meerphë wai narr pakuls gaai i pör ür ësapdau phä siejim anaabá. Mam mag nem khaibgam wautarr jaauju chukhu arr aawai sii “Judionaan Rey” a phä siejim. ²⁷ Mag i meerphëbapüim däi ïchab agjö nem jïgkhaajem khün numí amach khïkhïetdö i bigaau pakuls gaai meerphëgkhapüijierram aajem: äb i juachaar gar, maagwai äbakhai i juawë gar. [²⁸ Mag nüm aiguin warrgarwe Êwandam i jaaumienau phä püarr gaai, “Chi khaibgam khün järr wai naaju” a iekhatarrjä thum chadcha ag eyaata öbër sim.]

²⁹ Mag i pakuls gaai meerphë wai nüm aig dich nüm khünaujä i wau nüm iekhau irig eerpanaa, üiphärphärurnaa, “Wa jägm khabá, puan mag

Aai i jëeujem dijā thum pogueupüinaa deeu khāai thārjuppaim ee ēu dñnuñuju aajerrta, ³⁰ jāg pua wir aig pachpai peerdu awia jāg pakuls gaaimua eeg uurbabáma” aajeejim anum, dich nūm khuñnau.

³¹ Sīi dich nūm khuñnaujā irig mag iekha ērēu dich thunaawai ich agjö phadnaan chi pörnaanaujā Moiseeu Ŋwandum iek phā pñarr jawaag chi mach-naan dāimua amach ee wir aigpai, “Bigaaum khuñnan peerdu autarrta jūrr wir aig ichpai chan pōd peerdu auba sim” a iekha naajim anaabá, i waauwai. ³² Magnaa ichigcha iekhamamua, — Israelam Rey, ¿pach khabá õor peerdu aumkhñir Ŋwadamau pñitarr? Magan pakuls gaaimua eeg uurbabaad anaajim aajem. Pu chadcha maar dakhñir eeg uurbamun, maach daúacha oobaawai marau pu iek ükhaju anaajim anum irig.

Ich dñicha mag ãba õor numí agjö pakuls gaai narr khuñnaujā irig iek khaigba iekha naajim aa-jem.

Jesús meetarr

(Mt 27:45-56; Lc 23:44-49; Jn 19:28-30)

³³ Ich mag ed edausē thunum ee dëgölp edau khibaadém abarmun sīi warre edaramjöta jöisijim anaabá. Mag khī thunuu awia edau phuñibaajér las tres naata deeu edau aardubaadéjim aajem.

³⁴ Ich mag edau khibaadém ee Jesuu thet äa a khitawia, “Eloi, Eloi, ¿lema sabactani?” ajim anum. Mag sim aig maach meúan: “Aay Ŋwandum, ¿khan-theeta pua mu mag dau aphuu chirumjā m̄rug oobamjöo aadëma?” a simuu. ³⁵ Magbaawai aig õor narr khuñnau Jesuu mag iekhabarm ūrbaawai jūrr amach khapeenag, —Keena, pñadë

ūrbat. Maguan warrgarm Ņwandam i jaaumie Elías khararrta ich aig thär simwai ajierram aajem.

³⁶ Magbaawai ābmua khaphigbaadëwia, putjö ūūpphe khitäm gaai vino adchuchúu simta dorrdünaa aibëewi, pa gaai bürnaa, i i aig ua aujim aajem, ag gaaaim bereu dömkhīr. Magnaa ichdëupai warm khünag, —Jägnaan chad idëu sii ootarraugui ajim anum, daau chadcha Eliaau bëewi i eeg jiirbapüichëju.

³⁷ Pari mag nüm ee deeu Jesuu thet äa a khitawia warre chaaupabaadëjim anaabá. ³⁸ Magbarm bürre ūchab Aai i jëeujem deg ierr dijä garcha put nem parrg sim öu wëjorrta sii ügthaamua eeg surr abarmen warre järrcha thoophem numí jijirar jöisijim anum. ³⁹ Mag Jesús äa awia meebaaradém oobaawai chi soldaaun am capitán chi Jesús jiir wëjom khirphee oo dñnarrau, —Chadchata jägan mág wounan Ņwandam Iewaaugui ajim anaabá.

⁴⁰ Maig ūchab uuinjä naajim aajem. Makhuun uuinau sii warppaimua eerpa durruu ajim anum. Chi maig narr khün, María Magdalena ajim aajem, äb agjö María a thär sñerrpa. Mag María Santiago äd anaa ūchab José äd ajim aajem. Maig deuem uui Salomé anumjä dëi sñejim aajem. ⁴¹ Ich makhuun uuinauta i Galilea ee nürraawaijä i dëi wénurrumua irua nemdam iigwaijä thumaa irig au dedee aajeejim aajem. Maagjerr aawai Jerusalenagjä i dëi bëewia dëi aig naajim anaabá. Pari makhuun appaijä khaba, mag tag uuin khanpan am dëi bëetarr khünjä ūchab aig naajim aajem.

Jesús aukhërtarr

(Mt 27:57-61; Lc 23:50-56; Jn 19:38-42)

42 Amau mag i dau aphuu wai kheumaa arran sii nem thum khuir khaug siiujem ed ajim, juu üi kheeujem noram. **43** Mag ya kheearaa aadem ee, woun ab judionaan Asamblea eem José Arimateapierr majim aajem, Pilato aar. Mag woun ichab chi thethem ajim anaabá. Mag wounaujã ichab EWandamau maach peerdu aumkhuir püiju jaaujerr bëju anumta nuajeejim aajem. Ich mag wounauta Pilato aar mawia **44** irig jeewimajim aajem, chi meemdam arrwi aukheraan maag. Mag Jesús meebaadem a ürbaawai Pilato warre jügderra aadejim anum, irua khuiruawain Jesús meeba agtha iiu sieju aai simta mag meebaadem a ürbaawai. Magbaa Pilatoou chi capitán mag düi meerphë num aar sierjä thärpüijim aajem, magug khap jeeu oog. **45** Maimua chi capitán bëewia chadcha meebaadem a jaaubaawai Pilatoou Joseeg arrmkhuir jaaujim aajem. **46** Magbaawai Joseeu diesdam per auwia, mawia, mag Jesús chi meemdam pakuls gaaim eeg jiir aunaag agua ajapha püreupüijim aajem. Magnaa ag nawe jebdi durrbü khöpag ee chi khörm sier ee aukherwia chi jebdi i ee ajapha mok pör pöm simua joothu puajim aajem. **47** Mag chi binaandam jebdeg aukherbarm uin numiim khuunau warppaimua oo naajim aajem. Makhuun uin ab María Magdalena ajim anum, maimua abkhai José ad agjö María a thärjerr ajim aajem.

16

*Jesús iiu phiidattarr
(Mt 28:1-10; Lc 24:1-12; Jn 20:1-10)*

¹ Mag thumaam khuun jua üi kheeujem ed kheeubaadeewai María Magdalena, äbakhai María Santiago äd maimua Salomé düi amach thärjupam khuunau jügdee perkha süuijerram aajem, agua Jesús kha phuraan maag. ² Maimua ag noram domighed äspa ëebaadeewai edaupherre öor mor dawaa aadëm ee, i aukhërtarr jëbdi aar oon wëtjierram aajem, mag jügdeeu i kha phuraag. ³ Mag wëtwi amach appai khad ee, —Keena çkhaíuta chi jëbdi ürum mok maachig chawag pureu deejuuta mag wëtúma? a iyüu wënürrajim aajem.

⁴ Mamü mag iyüu wëtmamua barimanaa ooimaawai, chi jëbdi i ee mok pör pöm simua joothü süerr jürr chawag purüpüi thünum ooimajierram anaabá. ⁵ Magbaawai warag ierr dubwi ooimaa, woun äb ëwanaa khitümta süi khajüa bäpphä khajüa bü etherr jüa simta mag jëbdeg juachaar gar jup oo sim ooimajierram aajem. Amachdüe mag oobaawai warre jäphierr phöbaadëjim aajem. ⁶ Mag üuin jäphierr phöbaadëm oowi chi woun khajüa bäpphä jüa süerra*u* amag, —Oob jäphierrmiet ajim anüm. Mua khaphü chirüm, pärau Jesús Nazaretpierr ar pakuls gaai meerphë thootarra jür wënürrüm. Pari i müig khaba süebahab ajim anüm, ya iiu phiidüwi petarr aawai. Päadü oobat i aukhërtarr ee süi khäidu parii simgui ajim anüm. ⁷ Maimua amag, Ëréubaadëwi i khapeen tagam khuunagjä jaauwi Pedroogjä jaaubat ajim anüm: “Ichin ya päar nawe Galileaag petam. Nau jamta i ooimaju” a jaaubat ajim anüm, ichdüe amachigcha ag nawe jaautarrjö.

⁸ Amachig magbaawai jäphierr nüm iekhau bü

duui durrumta eerpamjö dawag öbërdütkhawi khaphig phöbaadëjim aajem. Maimua chi Jesús khapeen aar bardütkhaimaawaijä, agtha jäphier narr aawai, bëürjä iwiir äbam khüünagjä jaaubajierram aajem.

*Jesuu María Magdalenaag ich oopitarr
(Jn 20:11-18)*

[⁹] Maimua mag domighed äspaaú Jesús iiu phiiduwia María Magdalenaagta nacha ich oopijim aajem, i aig öbérchëwia. Ich mag uai mor eem ajim aajem, ag nawe ich Jesuu meepen khaigbam khüün siete dau daau jürkhüüpütarr. ¹⁰ Ichdëu mag oobaawai chi Jesús düi wénrraajerr khüün gaai machgau bïe durrum aar mawia amag jaauwimajim anaabá. ¹¹ Mamë mag amachig ich daúacha Jesús iiu phiiduwí nem moná nürrüm oojim a jajaaukhamjä i iek ükhabajierram aajem.

*Jesús òor numí khæd ee wëtmarr khüün aig Öbérchëtarr
(Lc 24:13-35)*

¹² Magtarr khur deeu ūwaai deeum khîir thegnaa ich khapeen numí phöbör eemua khæd ma sim ee wëtmarr khüünagjä ich oopijim aajem. ¹³ Mag amachig ich oopibaawai makħüünaujä agjö deeu ewag wëtwi ich agjö chi i dæicha ogħuba wénrraajerr khüünag jaauwimajieram aajem. Pari makħüün iekjä bëürjä ükhabajim anaabá.

*Jesuu ich khapeen once narr aig bëewia ich oopitarr
(Mt 28:16-20; Lc 24:36-49; Jn 20:19-23)*

14 Maimua ābmiecharam gaai paawai Jesuu ich khapeen once ābam aig thach khö narr aig bëewia ich oopijim aajem. Maimua iyüümamua amag meeurrau sīujim anaabá. Mag meeurrau sīutarran, maan ich iiu phiidəwi nərrəm ootarr khəunau jaaū nəmjā amach jüg theegau bürjā ükhaba arr gaaimuata mag meeurrau sīujim aajem.
15 Maimua ich Jesuu magjim anum amag:

—Jāimua örēu phöbaadëwi Ŋwandumau õor peerdu aaujem iekta durrpierram magwe thumaam khəunag jaaupetat ajim anum. **16** Chi mə iek ükhawi ich pör choopi sim khə üu peerduju. Mamə chi mə iek jaaū nəm ūr simjā ükhaba sim chan Ŋwandumau i peerdu auba warag i isegpüijugui ajim anum. **17** Chi mə iek thāraucha ükha nəm khəunau məchdēu aajerrjö, mua məch juapá deebarmua õor mor eem mepeerjā öbeerpi jaaubaawai chadcha dau daau öbeerpuimajugui ajim anum. Magnaa īchab deeum meu ich meu khabamta ag nawe iekhaajerrjö iekhaju. **18** Nemkhōr benen paraam gaai juau pürbaawai khaakhiinjā bürjā chig abaju. Õor thōojem pakhēr khāijā õrau döpüpüiwiajā bürjā chig abaju; mag nəm dūi īchab õor mor masim khəun kōit Ŋwandumag jēeunaa am gaai juadamau pürbarmuapai monaaupüimaju a jaaujim aajem. Mua pārag mag nem waipi chirumən, mag pāachdēu wau nəm gaaimua õraujā mə iekta pārau jaaū nəm khap amkhīraugui ajim aajem.

*Jesús ügthar matarr
(Lc 24:50-53)*

19 Jesuu ich bë ogdëba aajerr kh  nag mag jaau aaipabaadeewai ich   wandamaucha maach P  r Jes  s ich aar aujim anaab  ,   gthar. Mag Jes  s   gthar pabaimaawai warre ich   wandam bigaau i juachaar garta jupimajim aajem, ag nawe ichd  u amag jaaujerrj  . **20** Magbaawai i khapeenau w  twi chadcha amachig jaautarrj   durrpierram magwe maach peerduajem iek   rag jaau w  n  rrajim aajem. Mag amau jaau w  n  rrumpierr   chab ich Jesuu am juag oojeejim anaab  , ag na   rau ooba aajem nempa amag waipi sim gaaimua. Mag   m gaaimuata   rau chadcha khaph   aajeejim aajem, amau i iekta jaau n  m.]

Éwandam Iek New Testament in Woun Meu

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Woun Meu

Dialect: alternate spelling

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Woun Meu (alternate orthography)

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Woun Meu

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files

dated 29 Jan 2022

974f85ca-2196-54fa-aa19-a0078d3a03e9